

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

PRÁVNICKÁ FAKULTA

Katedra trestního práva

RIGORÓZNÍ PRÁCE

Trestný čin pytláctví z hlediska trestního práva

Criminal offence of poaching

Rok zpracování: 2009

Zpracovala: Mgr. Markéta Němcová

Prohlášení

„Prohlašuji, že jsem předkládanou rigorózní práci vypracovala samostatně za použití zdrojů a literatury v ní uvedených.“

V Brně dne 15. prosince 2009

Mgr. Markéta Němcová

Poděkování

Touto cestou si dovoluji zdvořile poděkovat vedoucí mé rigorózní práce paní JUDr. Mgr. Janě Navrátilové, Ph.D. za čas, rady, podnětné připomínky a odborné konzultace, kterými mně pomohla při zpracování této rigorózní práce. Děkuji.

Úvod

Příroda je a bude fenoménem naší planety Země, ač se to někomu líbí či ne. Příroda nás neustále obklopuje, patříme jako živý organismus do ní a v současné době je téma přírody, potažmo ekologie, jedním z nejčastějším a dá se říci i jedním z nejmódnějších témat civilizovaného světa. K ochraně přírody jako jednomu z relevantních témat ekologie se vyjadřuje většina politické reprezentace, přičemž odborníci na ochranu přírody a ekologie často žasnou kolik specialistů na tuto problematika ta či ona země má.

Pytláctví jako pojem přímo se dotýkající ochrany přírody, tedy i ekologie se často z úst politiků neozývá a to je dle mého názoru chyba. Pytláci se totiž ve celosvětovém kontextu „zasloužili“ o vyhynutí několika živočišných druhů a svojí trestnou činností, kterou páchají většinou s vidinou zisku ohrožují další světově ohrožené živočišné druhy. Nejvíce mediálně známé jsou pytlácké bandy z afrického kontinentu, pro příklad jen uvedu pytláctví slona afrického, gorilu horskou a nosorožce sumaterského.

Co se týká území České republiky a ohrožených druhů, tak pytláci každoročně na našem území upytlačí několik rysů¹⁾, otráví či zastřelí několik orlů mořských a dokonce jsou z poslední doby známé i případy upytlačeného medvěda hnědého v oblasti Jesenicka a vlka obecného.

Téma mé rigorózní práce - trestný čin pytláctví z pohledu trestního práva jsem si vybrala zcela záměrně, jelikož dle mého názoru se jedná o problematiku veřejností často neoprávněně podceňovanou a přehlíženou. Ve své práci se chci věnovat rozboru trestného činu pytláctví, který je teritoriálně ohraničen hranicí České republiky. Z hlediska trestního práva je tento trestný čin omezen místní působností – podle trestního zákona se posuzuje trestnost všech činů spáchaných na území České republiky, bez ohledu zda je pachatelem

¹⁾ Rys ostrovid, (latinsky *Lynx lynx* – kočkovitá šelma)

trestného činu občan České republiky či kdokoli jiný.²⁾ Rovněž masmedia poskytují o této trestné činnosti jen kusé informace a to především v případě upytlačení šelem, především chráněných rysů či medvědů.

Slovo pytláctví v mnoha lidech evokuje vzpomínky na filmová dobrodružství, přibližující nám dávné doby zachycené v černobílých filmech pro pamětníky. Pytláctví je pro širokou veřejnost pojem stejně vzdálený jako dávný lov pravěkého člověka pomocí luků a šípů, kdy lovec využíval své dovednosti, lsti a svých fyzických předpokladů k tomu, aby zvítězil nad zvířetem a nasýtil pak sebe a své blízké.

Můj názor je takový, že problematika pytláctví jako jednoho z celé řady trestných činů je širokou veřejností vnímána pouze okrajově, často podceňována a proto jsem se rozhodla ve své práci tuto problematiku ozřejmit a pokusit se trestný čin pytláctví z hlediska trestního práva popsat, rozebrat jednotlivé znaky charakterizující skutkovou podstatu tohoto trestného činu a případně provedenou analýzou několika vyšetřovaných případů z policejní a soudní praxe tuto problematiku specifické trestné činnosti veřejnosti přiblížit. Základním a nosným tématem této mé práce bude rozbor skutkové podstaty trestného činu pytláctví v souvislosti s problematikou materiálně formálního pojetí v platné úpravě trestního práva hmotného.

Pytláctví je trestnou činností natolik specifickou a často velmi latentní, že nezainteresovaní jedinci se s jejím pácháním nemusí za celý život setkat. Široká veřejnost se často s pytláctvím setkává, aniž by si toho byla vědoma. Mám na mysli především konzumaci různých pochutin a specialit připravovaných z ryb či zvěřiny. Velmi často se totiž stává, že pytláci, tedy pachatelé této trestné činnosti neoprávněně loví zvěř nebo ryby z finančních důvodů, maso z upytlačené zvěře či ryb poté prodávají do různých

²⁾ Novotný, F.: Trestní právo hmotné, 2. vydání, Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Oldřich Čeněk, s.r.o., 2007. str. 73.

gastronomických podniků a provozoven. Není možné tedy zcela vyloučit, že když si objednáme v luxusní a vyhlášené restauraci specialitu ze zvěřiny, je nám předloženo velmi chutné menu, leč původ této zvěře pochází z trestné činnosti organizované pytlácké bandy, která zvěřinu dodá překupníkovi mající kontakt na řeznictví, kde poté již provozní restaurace na první pohled legálně nakoupí maso – zvěřinu, na které si my pochutnáváme při slavnostní večeři. Ne, nechci tvrdit, že vždy když jíme zvěřinu či rybu v restauraci či kdekoliv jinde, jedná se o upytlačenou zvěř nebo rybu, nicméně chtěla jsem jen naznačit, že v mnoha případech se sice s pytláctvím setkáme, ale vlivem jeho obrovské latentnosti si toho nejsme a přiznejme, že často ani nechceme být vědomi. Večeře nám chutnala, proč bychom řešili, jestli dančí ragú jako specialita šéfkuchaře pocházela z legálně odloveného kusu této krásné a ušlechtilé zvěře.

Pytláctví jako jednomu z mnoha trestných činů velmi pomáhá nezájem a lhostejnost veřejnosti. Mnoho lidí se řídí heslem „co tě nepálí, nehas“. Latentnost této trestné činnosti je jednou z typických charakteristik, která tuto trestnou činnost provází. „I při hrozbě vysokých sankcí v přestupkovém řízení nebo pod přímou hrozbou trestního postihu za trestný čin pytláctví se daří v ojedinělých případech postihovat pachatele těchto činů také z toho důvodu, že mezi obyvatelstvem České republiky převažuje stále vysoká míra lhostejnosti a loajality s pachateli.“³⁾ Při majetkové trestné činnosti je zpravidla škoda – tedy následek této trestné činnosti poškozenou osobou či organizací, tu jednodušeji, tu složitěji vyčíslena.

U pytláctví není možné vždy zjistit, zda v určité honitbě či oboře došlo k neoprávněnému lovu zvěře. Nemluvím již o pytláčení ryb, kdy zjistit odlov několika kusů či desítek kusů ryb v chovném rybníce je hledáním pověstné jehly v kupce sena - množství ryb v několika hektarovém rybníce se běžně

³⁾ Chmelík, J. a kolektiv: Ekologická kriminalita a možnosti jejího řešení, 1. vydání, Praha: Linde Praha, a.s., 2005. str. 24 .

počítá na tisíce tun, není proto dost dobře možné zjistit upytlačené ryby či zvěř stejným způsobem, jako u krádeže tedy tím, že si poškozená osoba všimne, že zcizená věc či jiný majetek prostě chybí. Rovněž provedená inventarizace materiálu, která v jiných případech snadno odhalí, že určité zboží chybí – bylo odcizeno, není možné v případě pytláctví používat.

Jenom pro příklad uvádím, že ztráty ryb v chovném rybníku jsou dány nejen pytláky, ale rovněž přirozenými predátory, v tomto případě především vydrou říční a kormoránem velkým. Velmi často proto záleží na veřejnosti a s tím souvisejícím zájmem o přírodu jako takovou, protože pytláctví je nebezpečné především tím, že se přímo dotýká fenoménu, který nás všechny obklopuje a bez kterého bychom nemohli zcela jistě existovat – tedy fenoménu přírody.

Ve své práci se zaměřím především na jednotlivé zákonné znaky skutkové podstaty tohoto trestného činu – především objektivní stránku této trestné činnosti, tedy jednání pachatelů a s tím spojené jeho způsoby páchání pytláctví, následky páchání této trestné činnosti, rovněž se budu zabývat metodikou vyšetřování této specifické trestné činnosti, rozbořem konkrétních případů z policejní a soudní praxe, charakteristikou pachatelů této trestné činnosti a motivy jejich jednání.

Při zpracování rigorózní práce budu využívat výklad trestního zákona a to především výklad gramatický, výklad historický, výklad systematický a výklad logický. Mimo výklady přímo obsažené v nauce trestního práva budu využívat metod obecných, které jsou trestnímu právu blízké - metody literární analýzy, syntézy, metod obecně poznávacích a dále metody sociologické, psychologické a biologické.

Kapitola 1

Současná zákonná úprava trestného činu pytláctví a související právní předpisy

I.I oddíl

Skutková podstata trestného činu pytláctví

V současné době po schválení novely trestního zákona číslo 140/1961 Sb., kdy prováděcím zákonem číslo 92/1998 Sb., s účinností od 1. října 1998 byla do zvláštní části trestního zákona, hlava třetí vložena skutková podstata trestného činu pytláctví:

§ 178a trestního zákona – trestný čin pytláctví

- (1) Kdo neoprávněně loví zvěř nebo ryby, nebo je ukryje, na sebe nebo jiného převede, nebo přechovává zvěř nebo ryby neoprávněně ulovené, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo peněžitým trestem nebo zákazem činnosti nebo propadnutím věci.**

- (2) Odnětím svobody na šest měsíců až pět let a propadnutím věci bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1**
 - a) v úmyslu opatřit sobě nebo jinému majetkový prospěch,**
 - b) zvláště zavrženíhodným způsobem,**
 - c) hromadně účinným způsobem, nebo**
 - d) jako člen organizované skupiny.**

Stejně bude potrestán, byl-li v posledních třech letech odsouzen pro čin uvedený v odstavci 1.

V dalších odstavcích tohoto oddílu se budu věnovat rozboru této konkrétní skutkové podstaty trestného činu pytláctví. Jedná se o rozbor jednotlivých znaků, charakterizující skutkovou podstatu každého trestného činu.

1.

Prvním znakem, který tvoří skutkovou podstatu trestného činu je znak charakterizující **objekt** trestného činu, kterým se v nauce trestního práva hmotného rozumí “společenské vztahy, zájmy a hodnoty (např. život, zdraví, důstojnost aj.), které jsou chráněny trestním právem.”⁴⁾ a proti kterým trestný čin v tomto případě pytláctví směřuje.

Z výše uvedeného platného znění skutkové podstaty trestného činu pytláctví je zřejmé, že dle zákonodárce je objektem této skutkové podstaty **zájem na ochraně společenských vztahů, které vyplývají z práva Myslivosti a Rybářského práva.**

Myslivost je na území České republiky již z historických pramenů postavena na právním základě a je činností ochraňující, využívající a zkvalitňující přírodní bohatství na úseku ochrany, zušlechtování, chovu a lovu zvěře a jejich životních podmínek jako nedílná součást souboru hospodářských činností člověka prováděných v přírodě. „Zejména z důvodu negativních jevů při výkonu myslivosti, které jsou spojeny s komunistickým režimem, došlo ve společnosti v předchozím období a dochází doposud k posunům ve vnímání myslivosti. K tomu, aby bylo dosaženo společensky žádoucího účelu sledovaného zákonem, je třeba systematické výchovné činnosti a důsledného naplňování principů myslivosti v praktickém životě. V individuálních případech mohl a stále může výkon práva myslivosti sklouznout pouze na úroveň zábavy, vzbuzující dojem aktivity pro vyvolené, případně k takovému výkonu myslivosti, která zasáhne do postavení vlastníků honebních pozemků

⁴⁾ Novotný, F.: Trestní právo hmotné, 2. vydání, Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Oldřich Čeněk, s.r.o., 2007. str. 99.

nezákonným způsobem. Tato skutečnost – zneužití práva, resp. výskyt protiprávních činností – se však nemůže stát odůvodněním pro chápání současné zákonné regulace myslivosti jako protiústavní; individuální prohřešky proti myslivosti a zneužití práv z její regulace plynoucích je třeba důsledně postihovat individuálně, a tím přispívat ke změně negativních pohledů na myslivost jako na abstraktní kategorii. Rovněž vlastníkům honebních pozemků právo poskytuje řadu obecných nástrojů k ochraně před excesy ze strany osob, které právo myslivosti na jejich pozemcích vykonávají.“⁵⁾

2.

Dalším znakem, který tvoří skutkovou podstatu trestného činu, jsou znaky charakterizující **objektivní stránku** trestného činu. Obligatorními znaky objektivní stránky skutkové podstaty trestného činu jsou znaky, které jsou obsaženy, v každé skutkové podstatě trestného činu. Mezi obligatorní znaky charakterizující objektivní stránku trestného činu patří především jednání, následek a příčinný vztah mezi jednáním a následkem. Dále existují v našem trestním zákoně skutkové podstaty trestných činů, které vyžadují splnění dalších obligatorních znaků charakterizující objektivní stránku. Jedná se o fakultativní znaky, což jsou znaky obligatorní jen pro konkrétní skutkovou podstatu trestného činu.

Mezi trestné činy, které v objektivní stránce skutkové podstatě vyžadují další zákonné – fakultativní znaky patří i pytláctví, které vyžaduje **hmotný předmět útoku** – tedy osobu nebo věc, na kterou pachatel bezprostředně útočí. “Hmotný předmět útoku však nelze zaměňovat za objekt trestného činu, popřípadě za prostředky použité ke spáchání trestného činu (např. zbraň).”⁶⁾ V dispozici zákonné skutkové podstaty pytláctví je hmotný předmět útoku vyjádřen slovy „**zvěř nebo ryby**“. Jestliže tedy pytlák uloví zvíře, které česká

⁵⁾ Nález Ústavního soudu ze dne 13. 12. 2006, sp. zn. Pl. ÚS 34/03. Dostupné ze Sbírký nálezů a usnesení Ústavního soudu, svazek 43, ročník 2006, publikační číslo 226/2006, str. 541.

⁶⁾ Novotný, F.: Trestní právo hmotné, 2. vydání, Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Oldřich Čeněk, s.r.o., 2007. str. 115.

právní úprava nepovažuje za zvěř nebo rybu, nejsou naplněny zákonné znaky trestného činu pytláctví a takového pachatele při škodě vyšší než nepatrné je možné postihnout za poškození cizí věci, případně trestný čin krádeže, jelikož zvíře dle občanského zákona považujeme za věc, vyčíslitelnou v penězích. Pakliže je v objektivní stránce trestného činu obligatorním znakem hmotný předmět útoku, je dalším povinným znakem skutkové podstaty **účinek**.

Za účinek se považuje změna nebo nebezpečí změny na hmotném předmětu útoku.⁷⁾ Pytlák, který uloví – tedy usmrtí neoprávněně zvěř, pak naplňuje všechny zákonné znaky skutkové podstaty tohoto trestného činu - včetně účinku. Nicméně při kvalifikaci skutku je někdy z hlediska právního posouzení problematické, když je trestný čin spáchán ve stadiu před vlastním dokonáním, tedy ve stadiu pokusu. Jelikož pytláctví řadíme mezi trestné činy předčasně dokonané, postačí k účinku, tedy znaku charakterizující objektivní stránku skutkové podstaty nebezpečí změny na hmotném předmětu útoku. Pytlák, který nalíčí drátěné oko na jelení ohoz⁸⁾, již svým jednáním naplnil zákonné znaky trestného činu pytláctví a je lhostejno, zda se do této pasti jelení či jiná zvěř chytí či nikoliv. Rovněž tak osoby, jež nemají oprávnění k výkonu práva myslivosti a pohybují se automobilem po honitbě se záměrem vyhledat a skolit zvěř, je neoprávněným zásahem do práva myslivosti (neoprávněným lovem zvěře) a tedy dokonáním trestným činem pytláctví. Je přitom nerozhodné, zda se pachatelé dostali do kontaktu se zvěří, či zda se tam v kritickou dobu nějaká zvěř vůbec nacházela. Za účinek je považováno nebezpečí, které pytlák svým jednáním lovené zvěři způsobil. Neoprávněný lov je vždy neoprávněným zásahem do práva myslivosti, tedy za splnění ostatních zákonných znaků dokonáním trestným činem.⁹⁾

⁷⁾ Solnař, V.: Systém československého trestního práva. Základy trestní odpovědnosti, 1. vydání, Praha: Academia, 1972. str. 143.

⁸⁾ Mysliveckou mluvou výraz pro stezku kudy se zvěř pohybuje

⁹⁾ Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 24. 4. 1997, sp. zn. 2 Tzn 19/1997 . Dostupné ze Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu, publikační číslo R 1/1998, str. 5.

Obligatořním znakem charakterizující objektivní stránku každého trestného činu je **jednání**. Jednání ve smyslu trestního je projev vůle člověka ve vnějším světě¹⁰⁾. Jak již vyplývá z výše uvedené definice, každé jednání se skládá ze dvou složek. Jednou je složka fyzická, která představuje projev pachatele ve vnějším světě, v případě pytláctví například pytlák střílí na zvěř. Druhou složkou rozumíme složku psychickou, což je projev vůle pachatele. Pytlák ví, že střílí na zvěř, ačkoliv nemá povolenku k lovu, jedná se o projev jeho vůle.

Pomocí jazykového výkladu můžeme usuzovat, že zákonodárce se v základní skutkové podstatě trestného činu pytláctví pokusil popsat široký záběr jednání potencionálních pachatelů této trestné činnosti. Pachatel se dle tohoto výkladu dopouští protiprávního jednání – naplňuje znaky charakterizující objektivní stránku trestného činu pytláctví několika formami jednání:

- **neoprávněně loví zvěř nebo ryby,**
- **nebo je ukryje,**
- **na sebe nebo jiného převede,**
- **nebo přechovává zvěř nebo ryby neoprávněně ulovené.**

Výše uvedené formy možného jednání pachatelů trestného činu pytláctví nauka trestního práva nazývá trestní součinností. Dle judikatury nejvyššího soudu je trestná již činnost směřující k vyhledávání a následnému odchytu nebo odstřelu zvěře, přičemž kontakt se zvěří či její ulovení není nutné, tak jak jsem již výše uvedla

¹⁰⁾ Novotný, F.: Trestní právo hmotné, 2. vydání, Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Oldřich Čeněk, s.r.o., 2007. str. 103.

Dalším obligatorním znakem charakterizující objektivní stránku každého trestného činu je **následek**. Následkem se rozumí porušení nebo ohrožení hodnot, které jsou individuálním objektem trestného činu¹¹⁾. Nauka trestního práva hmotného rozlišuje následek podle toho, zda k dokonání trestného činu postačí ohrožení individuálního objektu trestného činu – zájmů a hodnot, na které pachatel útočí, nebo je potřeba k dokonání trestného činu tyto zájmy a hodnoty porušit. Následek tak dělíme na ohrožovací a poruchový.

Při rozboru základní skutkové podstaty trestného činu pytláctví je potřeba uvést, že při dělení trestných činů podle následku se jedná o trestný čin ohrožovací, k naplnění znaků skutkové podstaty postačí ohrožení zájmů chráněných trestním zákonem. Následkem u spáchání trestného činu pytláctví je ohrožení společenských zájmů, které vyplývají z rybářství a myslivosti. Následek je potřeba zásadně rozlišovat od účinku, který se váže k hmotnému předmětu útoku a dá se většinou přesně vyčíslit. Trestní zákon však ve svých ustanoveních pojmy následku a účinku nerozlišuje a pod pojmem účinek rozumí i následek. Při pytláctví tedy upytlačeného zajíce není možné považovat za následek, ale za účinek trestného činu pytláctví. Účinek záleží v poškození věci, porušení tělesných tkání apod. Následek je tedy ideální – imaginární hodnotou, kdežto účinek je viditelný projev pachatele, který je významný z hlediska kriminalistického, jelikož bývá zdrojem kriminalistických stop.

Na závěr výkladu následku, jako obligatorního znaku charakterizující objektivní stránku trestného činu je potřeba uvést, že patří do tzv. kritérií nebezpečnosti¹²⁾ a má význam pro posouzení nebezpečnosti trestného činu pro společnost – materiální stránky trestného činu.

¹¹⁾ Novotný, F.: Trestní právo hmotné, 2. vydání, Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Oldřich Čeněk, s.r.o., 2007. str. 108.

¹²⁾ Srovnej: § 3 odst. 4 zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon ve znění pozdějších předpisů

Posledním obligatorním znakem charakterizující objektivní stránku každého trestného činu je **příčinný vztah mezi jednáním a následkem**. Příčinný vztah v trestním právu znamená, že osoba může být trestně odpovědná jen tehdy, jestliže svým jednáním následek (účinek) skutečně způsobila, přičemž následek je kryt zaviněním.¹³⁾ Příčinou je tedy každý jev, bez něhož by jiný jev nenastal, respektive nenastal způsobem, jakým nastal.¹⁴⁾ Není možné za pytláčení stíhat osobu, které utekl jeho bojový pes, který následně v oboře roztrhal několik kusů jelení zvěře. Majitel psa nemohl vědět, že pes vnikne do obory, kde poté způsobí takovýto účinek. Jiná situace by byla, kdyby psa na zvěř v oboře poštlal, zde by byl s následkem srozuměn a průběh příčinného vztahu by majitel psa znal a mohl by být za pytláctví trestně stíhán.

Z hlediska příčinné souvislosti je potřeba ještě zmínit pojem trestněprávní nauky a to **gradaci příčinné souvislosti**. Jedná se o zásadu trestního práva hmotného ve významu, že jednotlivé příčiny nemají pro způsobení následku stejný význam. Zúčastní-li se trestného činu více osob, má větší význam jednání toho, kdo trestný čin provádí než toho, kdo například poskytuje či zajišťuje prostředky pro jeho bezproblémové a rychlé spáchání.¹⁵⁾ V případě pytláctví se tato zásada uplatní především v kvalifikované skutkové podstatě, kde jedním z kvalifikovaných znaků skutkové podstaty, odrážející se ve vyšší nebezpečnosti činu pro společnost a tím i použití vyšší trestní sazby je organizovaná skupina. Jednotliví členové této skupiny pytláků budou mít za následek, respektive účinek – zastřelení či zranění zvěře. Větší význam, co se týká příčinného vztahu mezi jednáním pytláků a následkem bude mít přímo člen skupiny označovaný jako „střelec“, který neoprávněně loví zvěř pomocí speciálně upravené lovecké pušky s nelegálním osvětlováním cíle než ten, který tohoto střelce na místo přivezl a z místa odváží. Právě gradace příčinné souvislosti souvisí se způsobem provedení a jeho následkem jako jedním

¹³⁾ Šámal, P., Pury, F. a Rizman, S.: Trestní zákon – komentář, 3. vydání, Praha: C.H. Beck, 1998. str.23.

¹⁴⁾ Novotný, F.: Trestní právo hmotné, 2. vydání, Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Oldřich Čeněk, s.r.o., 2007. str. 111.

¹⁵⁾ Solnař, V. : Systém československého trestního práva. Základy trestní odpovědnosti, 1. vydání, Praha: Academia, 1972. str. 155.

s kritérií nebezpečnosti činu pro společnost, která je důležitá pro uložení druhu a výměry trestu.¹⁶⁾ Závěrem tedy dokončím, že pytlák, který neoprávněně loví, při využití zásady gradace příčinné souvislosti, bude potrestán vyšším – nepodmíněným trestem než pachatel, který jej na místo pytláčení přivezl a z místa odváží.

3.

Třetím znakem skutkové podstaty trestného činu jsou znaky charakterizující **subjekt** skutkové podstaty trestného činu, kterým je v obecné rovině každý trestně odpovědný pachatel. Trestně odpovědným pachatelem dle trestního zákona rozumíme osobu fyzickou, která v době spáchání trestného činu dosáhla stanoveného věku a v době spáchání skutku byla příčetná. Pachatelem trestného činu dle platné právní úpravy je pouze fyzická osoba, nikoliv osoba právnická, a to v souladu se zásadou individuální odpovědnosti.¹⁷⁾ Naopak subjektem v konkrétní rovině, tedy pachatelem v konkrétním ustanovení skutkové podstatě trestného činu může být pachatel, které naplňuje znaky uvedené v jednotlivých ustanoveních zvláštní části trestního zákona. Takovým pachatelem může být dle jednotlivých ustanovení kdokoliv, neboť k naplnění znaků charakterizující subjekt trestného činu musí mít pachatel požadovanou vlastnost, způsobilost, postavení, případně povinnost. Takovými znakům říkáme typové formální znaky. Tyto znaky nám omezují okruh možných pachatelů trestného činu.

U skutkové podstaty trestného činu pytláctví může být trestně odpovědným pachatelem kdokoliv, kdo splňuje obecné podmínky trestní odpovědnosti, po pachateli zákonodárce nevyžaduje žádné typové formální znaky, které by okruh možných pachatelů zužovaly.

¹⁶⁾ Kratochvíl, V. a kol.: Trestní právo hmotné, obecná část, 2. vydání, Brno: Masarykova univerzita v Brně, 1996. str. 134.

¹⁷⁾ Kratochvíl, V. a kol.: Trestní právo hmotné, obecná část, 2. vydání, Brno: Masarykova univerzita v Brně, 1996. str. 137.

4.

Čtvrtým znakem skutkové podstaty trestného činu jsou znaky charakterizující **subjektivní stránku** skutkové podstaty trestného činu. Subjektivní stránka trestného činu je charakterizována **zaviněním**, které je jejím obligatorním znakem. Zavinění v obecné rovině je podmínkou trestnosti činu, proto jej řadíme mezi obecné formální znaky. Znaky, charakterizující subjektivní stránku trestného činu v konkrétní rovině uvedené u jednotlivých ustanovení zvláštní části trestního zákona, dělíme opět na obligatorní – uvedené ve všech skutkových podstatách trestného činu, což je forma zavinění. Mezi fakultativní znaky charakterizující subjektivní stránku trestného činu řadíme znaky, které jsou po pytláctví velmi relevantní. Jedná se především o **motiv** (pohnutku), cíl (účel) a jiné subjektivní vztahy.

Zavinění můžeme obecně definovat jako vnitřní psychický vztah pachatele k poruše či ohrožení objektu trestného činu, vyvolaným způsobem pachatelova jednání, uvedeným v trestním zákoně, tzn. trestným činem.¹⁸⁾ Obligatorním znakem, charakterizující subjektivní stránku, je forma zavinění. Forma zavinění je buď úmyslná, nebo nedbalostní. U základních skutkových podstat uvedených ve zvláštní části trestního zákona platí pravidlo, že jestliže forma zavinění není uvedena, je potřeba ke spáchání trestného činu zavinění úmyslné. Rovněž i trestný čin pytláctví vyžaduje u základní skutkové podstaty tohoto ustanovení zavinění úmyslné.

5.

Posledním typovým znakem trestného činu, který dle nauky trestního práva hmotného zahrnujeme do skutkové podstaty, je **protiprávnost**. Protiprávnost nelze zařadit do výše uvedených skupin znaků skutkové podstaty trestného činu, proto se uvádí zvlášť. Protiprávnost jako znak skutkové podstaty dovozujeme z právního řádu jako celku, zpravidla se dovozuje z porušení

¹⁸⁾ Kratochvíl, V. a kol.: Trestní právo hmotné, obecná část, 2. vydání, Brno: Masarykova univerzita v Brně, 1996. str. 155.

mimo trestních norem. Trestný čin pytláctví patří mezi ustanovení trestního zákona, kde zákonodárce považoval za důležité tento znak výslovně uvést, a proto zákonná dispozice skutkové podstaty přímo uvádí „**loví neoprávněně**“. Jak jsem několikrát v této práci uvedla, pytláctví je specifickým trestným činem a to především tím, že se jedná o ustanovení přímo vázané na povolení. Jestliže subjekt povolení má, tak jím vykonávaná činnost je zcela v souladu se zákonem. Naproti tomu pytlák, v mnoha případech i myslivec, který loví bez platné povolenky k lovu, naplňuje svým jednáním zákonné znaky trestného činu pytláctví. Proto znak neoprávněně je v této skutkové podstatě velmi významný a často vůbec rozhodujícím ke vzniku trestní odpovědnosti pachatele.

Neoprávněným lovem rozumíme veškeré protiprávní jednání, k nimž došlo i mimo honitbu¹⁹⁾ nebo rybářský revír²⁰⁾. Ustanovení § 178a odst. 1 trestního zákona tedy postihuje jednání, kdy lov je provozovaný osobou, která k němu není podle příslušných předpisů oprávněna, tak i lov na místech kde není dovolen, lov v době hájení, jakož i lov s použitím zakázaných prostředků.

6.

Každý jednotlivý případ je potřeba posuzovat individuálně, a to vzhledem k materiálně formálnímu pojetí trestného činu. Naplněním formálních zákonných znaků trestného činu pytláctví, tedy znaků, které přímo zákonodárce uvádí v dispozici zákonné skutkové podstaty, je potřeba vždy hodnotit i s materiálním znakem trestného činu, což je, nebezpečností činu pro společnost.

Při kvalifikaci (právním posouzení) skutku se uplatňuje tzv. formálně materiální pojetí trestného činu. Toto pojetí prakticky znamená, že za pomoci kritérií nebezpečnosti uvedených v § 3 odst. 4 trestního zákona, se v rámci

¹⁹⁾ Srovnej: § 2 zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti ve znění pozdějších předpisů

²⁰⁾ Srovnej: § 2 zákona č. 99/2004 Sb., o rybníkářství, výkonu rybářského práva, rybářské strážní, ochraně mořských rybolovných zdrojů a o změně některých zákonů (zákon o rybářství) ve znění pozdějších předpisů

kvalifikace skutku posuzuje, zda jsou (jakou měrou, způsobem apod.) naplněny znaky základní skutkové podstaty trestného činu.²¹⁾ Materiálním znakem trestného činu – nebezpečností činu pro společnost, rozumíme určitý korektiv, jinak řečeno způsobnost činu ohrozit či porušit chráněné zájmy. Zahrnuje nejen škodu těmto zájmům způsobenou, ale též možnost poruchy. Vyjadřuje celkovou závažnost činu, a to z hlediska jeho objektivních i subjektivních znaků včetně osoby pachatele. Složkou nebezpečnosti činu pro společnost je nejen výše škody, ale i stupeň odvrátitelnosti činu, stupeň intenzity a nutnosti s jakou byl čin spáchán. Tento znak v trestním zákoně není přímo formálně vyjádřen a jeho naplnění se zjišťuje pomocí tzv. kritérií nebezpečnosti, tak, jak jsem již výše uvedla.

Trestný čin pytláctví z hlediska nebezpečnosti činu pro společnost nevyžaduje z materiálního hlediska konkrétní stupeň nebezpečnosti, proto vychází z obecných pravidel, kdy při kvalifikaci skutku musí být stupeň nebezpečnosti vyšší než nepatrný, aby se z hlediska nebezpečnosti činu pro společnost jednalo o trestný čin. Vycházíme tak z definice trestného činu: **„Trestný čin je pro společnost nebezpečný čin, jehož znaky jsou uvedeny v tomto zákoně, čin, jehož stupeň nebezpečnosti je nepatrný, není trestným činem, i když jinak vykazuje znaky trestného činu.”**²²⁾

V praxi se často stává, že neoprávněný lov především ryb je orgány činnými v trestním řízení posuzován jako přešůpek **na úseku zemědělství, myslivosti a rybářství**, kde v § 35 odstavci 1, písmene f) zákona č. 200/1990 Sb., o přešůpcích, je uveden přešůpek takto: **„přešůpku se dopustí ten, kdo neoprávněně loví zvěř nebo chytá ryby.”**²³⁾

Z nauky trestního práva hmotného je třeba uvést, že jakékoliv přešůpkové jednání je oproti trestnému činu v poměru subsidiarity – podpůrnosti. Opět se

²¹⁾ Novotný, F.: Trestní právo hmotné, 2. vydání, Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Oldřich Čeněk, s.r.o., 2007. str. 138.

²²⁾ Srovnej: § 3 odst. 1, odst. 2 zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon ve znění pozdějších předpisů

²³⁾ Srovnej: § 35 odst. 1, písm. f) zákon č. 200/1990 Sb., o přešůpcích ve znění pozdějších předpisů

dostáváme k formálně materiálnímu pojetí trestného činu, kdy protiprávní jednání pachatele, jehož stupeň nebezpečnosti je nepatrný, není možné kvalifikovat jako trestný čin, ale jako protiprávní jednání nepatrné nebezpečnosti, tedy jako přestupek. V této souvislosti je důležité poukázat na to, že skutková podstata trestného činu pytláctví neposkytuje ochranu jednotlivým uloveným kusům zvěře nebo ryb, ale té části přírody, jež je představovaná uvedenými živočichy v ní žijícími, jejichž lov je regulován v souvislosti s výkonem práva myslivosti a rybářského práva. Proto zjišťování hodnoty zastřelených zvířat je pro posouzení formálních znaků skutkové podstaty nadbytečné a má význam toliko ve vztahu k hodnocení stupně společenské nebezpečnosti činu.²⁴⁾

Zásadní změna však nastane dnem 1. 1. 2010, kdy nabude účinnosti nový trestní zákoník zákon č. 40/2009 Sb., který je postaven čistě na formálním pojetí trestného činu. Formální pojetí trestného činu je jasně obsaženo v zákonných znacích – definic jednotlivých skutkových podstat trestných činů, uvedených ve zvláštní části tohoto zákona. Formální pojetí trestného činu spočívá v tom, že trestnost činu je podmíněna pouze uvedením jeho typu v zákoně, ve formální skutkové podstatě. Touto problematikou se pak budu blíže zabývat v oddíle týkající se právní úpravou pytláctví de lege ferenda.

Po provedeném porovnání skutkové podstaty trestného činu a přestupku dle současné účinné právní úpravy plyne, že kritériem pro určení, zda jde o přestupek nebo trestný čin, není ani rozsah způsobené škody, ani časové vymezení délky trvání neoprávněnosti zásahu, ani zvláštní způsob neoprávněnosti zásahu do výkonu rybářského práva, ale pouze obecné rozlišení, spočívající v porovnání stupně společenské nebezpečnosti obou jednání. Tato skutečnost má zásadní vliv pro samotnou praxi, a to zejména

²⁴⁾ Srovnej: Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 24.3. 2005, č.j. 8 Tdo 196/2005. Dostupné z ASPI, identifikační číslo JUD90812CZ.

pro stadium trestního řízení, jež je vedeno příslušnými orgány Policie České republiky.

Provedený jazykový a gramatický výklad základní skutkové podstaty tohoto trestného činu můžeme zakončit tím, že se jedná o trestný čin předčasně dokonáný – tedy ačkoliv účinek, ulovení zvěře nebo ryb pachatel ještě nedokonal, již tím, že například líčil pasti na zvěř, vypustil rybník či s nabitou zbraní se pohyboval v chovné oboře jelení zvěře, dle výkladového stanoviska nejvyššího soudu naplnil zákonné znaky skutkové podstaty tohoto trestného činu.

Z hlediska systematičnosti bylo ustanovení trestného činu pytláctví zákonodárcem zařazeno do hlavy třetí, šestého oddílu trestního zákona, jež se nazývá „jiná rušení činnosti státního orgánu“.²⁵⁾ Jak jsem již uvedla, objektem trestného činu pytláctví je zájem společnosti na ochraně společenských vztahů, které vyplývají z práva Myslivosti a Rybářského práva. Z tohoto hlediska je zařazení pytláctví do hlavy třetí nutno hodnotit jako nesystematické, jelikož laik nebo osoba, která tento trestný čin nezná, by jej dle systematičnosti trestního zákona zcela jistě hledala spíše v hlavě páté trestního zákona, která upravuje ochranu zájmů před trestnými činy hrubě narušující občanské soužití.

Mimo jiná ustanovení v hlavě páté trestního zákona najdeme trestný čin týrání zvířat, což je ustanovení, které chrání stejné či podobné zájmy – zájem společnosti na ochraně zvířat. Ze soudní praxe jsou známé případy, kdy pytlák byl postižen v jednočinném souběhu za oba výše uvedené trestné činy. Tato nesystematickost zařazení trestného činu pytláctví do stávající hlavy třetí zákona č. 140/1961 Sb., trestního zákona byla v rámci rekodifikace trestního zákoníku odstraněna a skutková podstata trestného činu pytláctví byla v rámci přehlednosti a systematičnosti přeřazena do osmé hlavy - trestné činy proti

²⁵⁾ Srovnej zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákoník ve znění pozdějších předpisů

životnímu prostředí trestního zákoníku, tj., do zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákon.

Spolu s trestným činem pytláctví je možný jednočinný souběh s trestným činem krádeže podle § 247 trestního zákona²⁶⁾ či trestného činu poškozování cizí věci podle § 257 trestního zákona, naproti tomu jednočinný souběh s trestným činem podílnictví je podle ustanovení § 251 trestního zákona vyloučen. Skutková podstata trestného činu pytláctví se po novele provedené s účinností ke dni 1. 10. 1998 do jisté míry překrývá se skutkovou podstatou trestného činu podílnictví, neboť přijetím novely trestního zákona č. 92/1998 Sb., bylo za trestný čin prohlášeno i jednání, jímž pachatel ukryje, na sebe nebo na jiného převede nebo přechovává zvěř nebo ryby neoprávněně ulovené. I u pachatele, který neoprávněně ulovenou zvěř či ryby ukryje anebo je přechovává, musí být naplněn materiální znak trestného činu. Tyto skutečnosti jsou důvodem vyloučení jednočinného souběhu s trestným činem podílnictví. Pro úplnost poukazuji na to, že nepůjde o trestný čin pytláctví, posuzuje-li se neoprávněný lov živočišného druhu, který není zvěří nebo rybou – takovéto jednání by bylo nutno posoudit podle příslušných ustanovení trestního zákona či zákona o přestupcích o majetkových deliktech. Vymezením pojmů zvěř a ryba pro účely ustanovení § 178a trestního zákona se dále podrobně zabývám v oddíle I.IV této kapitoly.

I.II oddíl

Legislativní vývoj trestného činu pytláctví

Historii pytláctví budu popisovat v samostatné kapitole 3, jež se zabývá tímto tématem, proto se v tomto oddíle budu věnovat trestnosti pytláctví po druhé světové válce a její genezi do současnosti.

²⁶⁾ Rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 18. 8. 1994, sp. zn. 4 To 548/1994. Dostupné ze Soudních rozhledů, svazek 2, ročník 1995, str. 47.

Po druhé světové válce, ještě těsně před převzetím moci komunistickou stranou, ale již zcela jasně za účasti komunistů v legislativním procesu vstoupil v platnost zákon č. 225/1947 Sb., který z myslivosti udělal lidově dostupnou zájmovou činnost, a to pro kohokoliv, kdo složí platné myslivecké zkoušky. Chvályhodné jistě bylo, že zákonodárce ve svém novém předpise chránil zvěř tím, že do honiteb stanovil mysliveckou stráž a až do 31. prosince 1961 bylo pytláctví zakotveno jako samostatný trestný čin.

Zákonodárce stanovil, že na každých 500 ha honitby musí být ustanovena myslivecká stráž, která měla statut veřejného činitele a používala tedy ochrany dle trestního zákona.²⁷⁾ Vlivem tohoto zákona se myslivost zpřístupnila široké veřejnosti a nebyla již jen kratochvílí majetných šlechticů a měšťanů, tak jako to platilo za doby tzv. první republiky, kdy v této oblasti platily normy ještě z dob monarchie Rakouska - Uherska.

V zákoně č. 86/1950 Sb., trestní zákon v ustanovení § 256 zákona, jež nabyl účinnosti od 1. 8. 1950, bylo zakotveno, že ten, “kdo úmyslně zasáhne do cizího práva myslivosti nebo rybolovu tím, že loví zvěř nebo ryby, nebo zvěř, ryby nebo jinou věc, na kterou se vztahuje toto právo, zničí, poškodí nebo s nimi nakládá jako s vlastními, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok.”²⁸⁾

Následně co se legislativního vývoje týče, došlo k podstatné změně v roce 1961, kdy vešel v platnost trestní zákon č. 140/1961 Sb., a následně v účinnost dne 1. 1. 1962, který s mnoha novelami jednotlivých ustanovení platí do současné doby. Pytláctví však v tomto novém trestním kodexu místo nemělo, jednání, jež naplňuje současnou skutkovou podstatu trestného činu pytláctví, bylo v té době posuzováno jako krádež při stanovené výši škody podle tehdy platných předpisů (škoda vyšší než 500,- Kčs), nebo přestupek

²⁷⁾ Srovnej: Němec, M.: Postup policie při odhalování, vyšetřování a předcházení pytláctví, 1. vydání, Praha: Policejní akademie České republiky, 2002. str. 10.

²⁸⁾ Srovnej: zákon č. 86/1950 Sb., trestní zákon, účinný ke dni 1. 8. 1950

podle zákona č. 60/1961 Sb., o úkolech národních výborů při zajišťování socialistického pořádku (přestupkový zákon). Trestný čin pytláctví nebyl v zákoně č. 140/1960 Sb., zakotven, neboť zákonodárce předpokládal, že zpřístupněním myslivosti široké veřejnosti bude trestná činnost pytláctví zcela vymýcena. Jelikož pytláctví i v době komunismu na našem území činilo závažné problémy a myslivci a další lovci si na pytláky neustále stěžovali, došlo k legislativní změně, a pytláctví se stalo přečinem. Zákon o přečinech č. 150/1969 Sb., jež nabyl účinnosti dne 1. ledna 1970 a který v § 4 vymezil pytláctví jako jednání toho, kdo neoprávněně zasáhne do práv myslivosti nebo výkonu rybářského práva. Pachatelé mohli být potrestáni až odnětím svobody na jeden rok nebo nápravným opatřením nebo zákazem činnosti nebo peněžitým trestem do výši 10.000,- Kčs nebo propadnutím věci.

Tak jako i v jiných právních normách i v trestním zákoně došlo po pádu komunistického režimu a s tím spojených společenských změnách v naší republice k podstatným změnám. Zákonodárce však trestný čin pytláctví z ne zcela logických důvodů v rámci zásadní novely trestního zákona, která zrušila přečiny, zcela vypustil. V trestním zákoně tak trestný čin pytláctví nebyl vůbec zakotven.

Jelikož stav pytláčení na začátku devadesátých let dvacátého století hrozil přerůst v anarchii v našich lesích a honitbách, kdy skupiny pytláků často lovili i v denní dobu, zákonodárce na tento tristní stav v naší myslivosti zareagoval novelou trestního zákona č. 290/1993 Sb., v účinnosti od 1. 1. 1994 a do trestního zákona byla vložena nová skutková podstata dle § 178a, která zněla takto :

„Kdo neoprávněně zasáhne do práva myslivosti nebo do výkonu rybářského práva anebo kdo loví zvěř nebo ryby v době hájení a

- a) spáchá takový čin nejméně se dvěma osobami,**
- b) zvláště zavrženíhodným způsobem,**

- c) **hromadně účinným způsobem**
- d) **nebo se dopustí takového činu, přestože byl v posledním roce pro přešupek obdobné povahy postižen nebo v posledních třech letech pro takový trestný čin odsouzen“.**²⁹⁾

Tato skutková podstata trestného činu nám v praxi přesně ukazuje na základní požadavek všech dispozic skutkových podstat a tou je jejich přesné vymezení. Toto ustanovení bylo definováno natolik obecně a neurčitě, že spousta forem pytláctví jako byl převoz ulovené zvěře, jeho prodej a další manipulace nemohly být podle tohoto ustanovení postihovány. Rovněž bylo nešťastné, že celé ustanovení bylo pouze v jednom odstavci, v jedné základní skutkové podstatě a nebyla vůbec zohledněna větší nebezpečnost organizátorství, jakož i dalších kvalifikačních okolností při udělení druhu a výše trestu.

Z výše uvedených nedostatků tohoto ustanovení, došlo k další novele trestního zákona, kdy zákonem č. 92/1998 sb., s účinností od 1. 10. 1998 bylo do trestního zákona vloženo ustanovení § 178a, které je platné do současné doby. Novelizovaná právní úprava je jednak širší, jednak užší, neboť ustanovení účinné přede dnem 1. 10. 1998 poskytovalo ochranu jakémukoliv zásahu či porušení práva myslivosti (upraveno tehdy zákonem č. 23/1962 Sb., o myslivosti) a rybářského práva (upraveno tehdy zákonem č. 102/1963 Sb., o rybářství). Mám však za to, že případy jiných neoprávněných zásahů do práva myslivosti a do rybářského práva než neoprávněný lov zvěře a ryb, jež je jejich samotnou podstatou a jež je současnou právní úpravou postihován, nebude příliš častý a nebude dosahovat potřebného stupně společenské nebezpečnosti. Příkladem je možno uvést neoprávněné krmení zvěře, neoprávněné vysazování ryb, volně pobíhající hospodářská zvěř po honitbě a podobně. Záměrem novelizace provedené zákonem č. 92/1998 Sb., bylo zejména důrazněji postihnout formy zásahu do práva myslivosti a do výkonu rybářského práva realizované formou neoprávněného lovu či jiných

²⁹⁾ Srovnej: § 178a zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon, účinný ke dni 1. 1. 1994

neoprávněných dispozic s ulovenou zvěří či rybami. Podle platné právní úpravy do přijetí novely zmíněné v předcházející větě byl vedle neoprávněného zásahu do práva myslivosti nebo výkonu rybářského práva považován i lov zvěře nebo ryb v době hájení. Současná právní úprava sice zvláště výslovně neobsahuje a neupravuje “neoprávněný lov ryb nebo zvěře v době hájení”, avšak i po provedené novelizaci půjde o trestný čin, neboť ani osoby, které jsou jinak oprávněny k lovu, nesmí v době hájení zmíněné oprávnění vykonávat.

I.III oddíl

Vývoj legislativy trestného činu pytláctví de lege ferenda

Na úvod tohoto oddílu je potřeba uvést, že nová kodifikace trestního zákoníku, vyhlášeného ve sbírce zákonů pod č. 40/2009, platného od 9. 2. 2009 a účinného od 1. 1. 2010, je založena na zásadní změně dosud platného zákona č. 140/1961 Sb., kdy v novém trestním zákoníku je trestnost činu založena pouze na formálních znacích trestného činu. V trestním zákoníku účinném do konce roku 2009 je potřeba k naplnění zákonných znaků trestného činu sepletí znaků konkrétní skutkové podstaty trestného činu – tedy znaků formálních, se znakem materiálním, který trestně právní nauka nazývá nebezpečností činu pro společnost. Toto formálně materiální pojetí trestného činu pochází ze sovětského práva, s odkazem na dobu, kdy tento dosud účinný trestní zákoník vznikl.

Nová kodifikace trestního zákoníku je založena čistě na formálním pojetí trestného činu. Formální pojetí trestného činu je zcela jasně promítáno do zákonných znaků – definic jednotlivých skutkových podstat trestných činů, uvedených ve zvláštní části tohoto zákona. Formální pojetí trestného činu spočívá v tom, že trestnost činu je podmíněna pouze uvedením jeho typu v zákoně, ve formální skutkové podstatě. Umožňuje tak jasné odlišení

trestných činů od činů beztrestných. Formální pojetí trestného činu směřuje k pojetí trestního práva v zemích Evropské unie, především k trestnímu právu rakouskému, francouzskému a německému. Skutkové podstaty jednotlivých trestných činů budou klást na zákonodárce – Parlament České republiky zvýšené nároky. Zákonodárci, kteří budou tyto skutkové podstaty definovat, budou vzhledem k formálnímu pojetí trestného činu nuceni tyto skutkové podstaty tvořit co nejpřesněji. Jednotný výklad těchto skutkových podstat by měl vést k větší právní jistotě, jako jedné ze základních zásad právního státu a nemělo by se již stávat, že podobná, někdy dokonce totožná skutková jednání byla různými soudy na různých místech České republiky posuzována zcela odlišně.

Formální pojetí trestného činu také lépe reflektuje rozdělení státní moci, kdy poslanci Parlamentu České republiky a další subjekty se zákonodárnou iniciativou tvoří zákony a soudci, jako představitelé moci soudní mají za úkol posoudit, zda konkrétní pachatel svým jednáním naplnil zákonné znaky konkrétní skutkové podstaty trestného činu. Soudci ztrácí možnost ve věci rozhodnout tak, že nejde o trestný čin s odkazem na chybějící nebezpečnost činu pro společnost, chybějící materiální znak, kdy výklad nebezpečnosti byla posuzována různými orgány činnými v trestním řízení různě. Nutno podotknout, že často případ ani k soudu nemusel dojít, protože již státní zástupce měl oprávnění věc procesně zastavit, jestliže vyhodnotil jednání obviněného tak, že chybí nebezpečnost činu pro společnost, tedy chyběl materiální znak, jako jedna z podmínek trestní odpovědnosti pachatele.

Nebezpečnost činu pro společnost, která není v platném trestním zákoníku jasně definována, nová kodifikace trestního zákoníku nahrazuje pojmem společenské škodlivosti trestného činu. Trestný čin je dle nového činu čin, které je společensky škodlivý a obsahuje zákonné znaky uvedené ve skutkové podstatě trestného činu.

Kategorizace soudně trestných jednání bude založena na bipartici – což je možné vyložit jako určité rozšíření prostoru pro odklon a to dělením trestných činů na dvě kategorie, **zločiny a přečiny**. Tato kategorizace trestných činů rozšiřuje prostor pro uplatnění alternativ a odklonů a tím i diferenciaci druhů a výše trestních sankcí. Základní definice přečinů bude stanovena výší trestní sazby do tří let odnětí svobody a dále sem budou patřit všechny nedbalostní - kulpózní trestní činy. Ostatní trestné činy budou považovány za zločiny. Co se týká systematiky nového trestního zákoníku, dochází ke změně v počtu hlav zvláštní části trestního zákoníků, kterých je nově třináct. Především má význam uspořádání ustanovení trestných činů do hlav dle druhových objektů, podle závažnosti druhového objektu, který příslušná hlava trestního zákoníku chrání. Zcela logicky jsou v první hlavě trestné činy proti životu a zdraví, až poté následují všechny ostatní trestné činy, které chrání další zájmy a společenské hodnoty.

V další části tohoto oddílu se již budu věnovat především skutkové podstatě trestného činu pytláctví, která při kodifikaci trestního zákoníku doznala podstatných změn a to jak v systematice dle druhového objektu, tak především ve vlastním znění definice skutkové podstaty trestného činu, která významně mění znaky, které zakládají trestní odpovědnost pachatele trestného činu pytláctví.

Trestný čin pytláctví byl zcela systematicky správně zařazen do hlavy VIII. zvláštní části trestního zákoníku – **trestné činy proti životnímu prostředí**, kdy druhovým, neboli skupinovým objektem těchto trestných činů je zájem na ochraně životního prostředí jako základního životního prostoru člověka, živočichů i jiných organismů. Životním prostředím je vše, co vytváří přirozené podmínky existence organismů včetně člověka a je předpokladem jejich dalšího vývoje.³⁰⁾ V souvislosti s mojí předchozí poznámkou o správném zařazení trestného činu pytláctví do VIII. hlavy trestního zákoníku nechci

³⁰⁾ Srovnej: § 2 zákona č.17/1992 Sb., o životním prostředí ve znění pozdějších předpisů

provádět hodnocení práce legislativců, nicméně je potřeba uvést, že v současné stále ještě platné a účinné zákonné úpravě je ustanovení trestného činu pytláctví, zcela nesystémově vedeno v hlavě třetí, zvláštní části trestního zákoníku. Z hlediska ochrany zájmů – skupinovému objektu je ustanovení trestného činu pytláctví vedeno mezi trestnými činy proti pořádku ve věcech veřejných, což neodpovídá systematicce trestního zákoníku. Umístění skutkové podstaty trestného činu pytláctví v hlavě VIII v nové kodifikaci trestního zákoníku, tak konečně odpovídá chráněným zájmům, které pytláctví ochraňuje. Změna systematiky je významná a přehledná i z hlediska právní kvalifikace, protože trestný čin pytláctví je často kvalifikován v souběhu s trestným činem týrání zvířat³¹⁾, proto je logické, že tato ustanovení budou v jedné hlavě trestního zákoníku, protože slouží k ochraně jednoho objektu – zájmu na ochraně přírody, konkrétně ochraně zvířat.

Nová kodifikace trestního zákoníku uvádí skutkovou podstatu trestného činu pytláctví v ustanovení § 304 v této podobě:

1)

Kdo neoprávněně uloví zvěř nebo ryby v hodnotě nikoli nepatrné nebo ukryje, na sebe nebo jiného převede nebo přechovává neoprávněně ulovenou zvěř nebo ryby v hodnotě nikoli nepatrné, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.

2)

Odnětím svobody na šest měsíců až pět let, peněžitým trestem nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty bude pachatel potrestán,

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny,**
- b) získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného větší prospěch,**

³¹⁾ Srovnej: § 302 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, (zákon účinný od 1. 1. 2010)

- c) spáchá-li takový čin jako osoba, která má zvlášť uloženou povinnost chránit životní prostředí,**
- d) spáchá-li takový čin zvlášť zavrženíhodným způsobem, hromadně účinným způsobem nebo v době hájení, nebo**
- e) byl-li za takový čin v posledních třech letech odsouzen nebo potrestán.**

Jestliže provedeme komparaci definic skutkových podstat trestného činu pytláctví v dosud platné úpravě s výše uvedenou novelou skutkové podstaty, která v rámci kodifikace trestního zákoníku bude účinná stejně jako celý trestní kodex od 1. 1. 2010, je na první pohled vidět relevantní změna. Tak především do základní skutkové podstaty trestného činu přibyl nový zákonný znak, který je totožný se znakem – následkem trestného činu krádeže. Jedná se o podmínku způsobení škody nikoli nepatrné. Nový trestní zákon výši škody, prospěchu, hodnoty věci, nákladů k odstranění poškození životního prostředí a jiné majetkové hodnoty nově definuje v samostatném výkladovém ustanovení.³²⁾ Za škodu nikoli nepatrnou považuje stejně jako dosud účinný trestní zákon částku nejméně 5.000,-Kč.

Další změna je patrná při použití jazykového a gramatického výkladu zákonné dispozici popisované skutkové podstaty trestného činu pytláctví. Dosud platná úprava předmětného ustanovení začíná slovy: „ Kdo neoprávněně loví zvěř nebo ryby, kdežto nová úprava začíná slovy „Kdo neoprávněně uloví zvěř nebo ryby“. Provedením výkladu jasně zjistíme, nepatrnou, ale z hlediska postihu protiprávního jednání potencionálních pytláků, velmi zásadní změnu. V dosud platném ustanovení ke spáchání trestného činu postačuje neoprávněně lovit zvěř nebo ryby, mluvíme o trestném činu předčasně dokonaném. Za lov zvěře se dle výkladového stanoviska soudů považuje i činnost směřující k vyhledávání zvěře nebo ryb za účelem jejich odchytu,

³²⁾ Srovnej: § 138 odst. 1, odst. 2 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník (zákon účinný od 1. 1. 2010)

odstřelu nebo jiného usmrcení. Bylo přitom druhořadé, zda pytlák zvěř skutečně ulovil, či zda se vůbec zvěř nebo ryby v místě, kde pytlák lovil vyskytovaly. Otázkou zůstává, jak budou orgány činné v trestním řízení postupovat v případě, kdy je zákonodárcem v předmětném ustanovení definováno obligatorně jednání slovem **uloví** zvěř nebo ryby a kde je další podmínkou hodnota zvěře nebo ryb nikoli nepatrná. Samozřejmě bude možné skutek nově kvalifikovat jako pokus trestného činu.³³⁾

To budou ovšem případy, kdy například pytlák prokazatelně vystřelí na lesní zvěř, jejíž hodnota bude nikoli nepatrná. Co ovšem při rozšířeném pytláčení ryb, kdy bude pytlák přistižen při lovu ryb, aniž by ještě nějaké ryby ulovil. Dosud byly tyto případy kvalifikovány jako trestný čin pytláctví, v ustanovení o pytláctví účinném od 1. 1. 2010 bude muset policejní orgán tento skutek hodnotit subsidiárně, tedy jako přešůpek. Případů trestných činů pytláctví, a to především pytláctví ryb tak bude zcela jistě méně.

Rovněž zákonný znak škody nikoli nepatrné, který zákonodárce zařadil mezi obligatorní zákonné znaky základní i kvalifikované skutkové podstaty trestného činu pytláctví bude na orgány činné v trestním řízení činit větší nároky při dokazování, spojené především se znaleckými posudky. Policejní orgán bude muset pomocí přizvaného znalce z oboru myslivosti stanovovat v konkrétním případě hodnotu upytlačené zvěře nebo ryb, což není jednoduchá a vždy dostupná informace. V následujícím oddíle se budu zabývat vyčíslením škody spáchané na upytlačené zvěři, s tím, že na tomto místě uvádím, že není možné hodnotu zvěře stanovit pouze podle váhy upytlačené zvěře nebo ryb, ale je potřeba vyčísřit hodnotu trofeje zvěře, chovnou hodnotu upytlačeného kusu a dále i hodnotu kulturně ochrannářskou. Pytláci často útočí na zvěř zákonem chráněnou, jako je vydra říční, rys ostrovid, případně kormorán velký.

³³⁾ Srovnej: § 21 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník (zákon účinný od 1. 1. 2010)

Trestný čin pytláctví dle kodifikovaného trestního zákoníku tak zcela jistě povede ke snížení počtu této trestné činnosti, nikoli však proto, že by pytláků ubylo, ale především proto, že mnoho skutků bude dle nové právní úpravy trestního zákoníku kvalifikováno jako přešupek. Mnoho případů pytláctví, kde byli dosud pachatelé stíháni pro pytláctví, bude posuzováno jako přešupek, protože nově skutková podstata trestného činu pytláctví požaduje splnění dalších znaků, které mnoho skutků dosud šetřených nemělo. Toto ustanovení je velmi dobrým příkladem, kdy formální pojetí trestného činu úzce souvisí se zásadou trestního práva – subsidiarity trestní represe a z ní vyplývajícího principu „ultima ratio“.³⁴⁾

Kvalifikovaná skutková podstata skutkové podstaty trestného činu pytláctví rovněž doznala určitých změn, oproti stávající účinné úpravě tohoto trestného činu. Kvalifikační okolnosti, které se odrážejí ve vyšší trestní sazbě a druhu trestu se změnily ve třech případech. Tak především zákonodárce již nepovažuje za kvalifikační okolnost motiv pytláka obohatit se – získat majetkový prospěch. Jelikož již v základní skutkové podstatě je obligatorním znakem tohoto trestného činu škoda nikoli nepatrná, zákonodárce jasně deklaruje, že již u základní skutkové podstaty, pytláci loví zvěř nebo ryby s motivem majetkového prospěchu. Majetkový prospěch, jako okolnost zvyšující škodlivost činu pro společnost, která se odráží ve vyšší trestní sazbě, zákonodárce nahradil **získáním většího prospěchu**. Větší prospěch je definován jako škoda dosahující částky nejméně 50.000,-Kč.³⁵⁾

Zákonodárce celkem citlivě odděluje protiprávní jednání pytláků, co se týká rozsahu způsobené škody. Není totiž žádným tajemstvím, že s motivem majetkového prospěchu pytláčila většina pachatelů. Bylo pro některé zadržené pytláky velmi tvrdé, že za jejich jednání, kdy prodali jednoho upytlačeného kapra, a následovala stejná sankce, jako při jednání dvou spolupachatelů,

³⁴⁾ Ultima ratio – jako nejkrajnější prostředek

³⁵⁾ Srovnej: § 138 odst. 1, odst. 2 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník (zákon účinný od 1. 1. 2010)

kteří ulovili pomocí elektrického agregátu několik stovek kusů těchto chovných ryb. V současné době, je tak tato právní kvalifikace skutečně oddělena způsobenou škodou, protože jednání pytláků, kteří způsobí škodu ať již na zvěři či rybách nejméně 50.000,-Kč je určitě společensky škodlivější, než neoprávněný lov jednotlivce, který způsobuje škodu mnohonásobně nižší.

Ještě významnější a v mnoha ohledech průlomovou skutečností je další kvalifikační okolnost, kterou zákonodárce nově zakomponoval do kvalifikované skutkové podstaty trestného činu pytláctví. Tato okolnost je zcela nová, jelikož v původním ustanovení o pytláctví tato okolnost chyběla. Kvalifikační okolnost nově zní: **„spáchá-li takový čin jako osoba, která má zvlášť uloženou povinnost chránit životní prostředí“**. Jedná se o privilegovanou skutkovou podstatu, kdy zákonodárce po pachateli vyžaduje zvláštní povinnost, tedy zužuje okruh možných pachatelů. Je veřejným tajemstvím, že mnoho neoprávněných lovů provádějí sami myslivci a rybáři či další lovci, kteří dle zákona o myslivosti, respektive rybářství, mají zvěř a ryby ochraňovat.³⁶⁾ Zákonodárce jejich jednání správně hodnotí jako společensky škodlivější než jednání „běžného“ pytláka, protože existuje mnoho faktorů, které pytláčení myslivců a rybářů činí takřka nezjistitelným:

- **místní a osobní znalost prostředí;**
- **legální nošení a držení zbraně a rybářských prutů;**
- **znalost zvěře a ryb v místě pytláčení;**
- **znalost zákonů a interních předpisů týkajících se lovu;**
- **osoba nevzbuzuje podezření při lovu;**

³⁶⁾ Srovnej: § 8 zákona č. 449/2001 Sb., zákon o myslivosti ve znění pozdějších předpisů

- **znalosti s prodejem ulovené zvěře nebo ryb.**

Z výše uvedených faktorů je zřejmé, že myslivec nebo rybář v případě, kdy se rozhodne nelegálně lovit má před ostatními pytláky obrovský náskok a riziko, že bude odhalen je velmi malé, proto se latentnost pytláctví ještě zvyšuje. Navíc je zřejmé, že jestliže pytláčím myslivci či rybáři, kteří mají základní povinnosti zvěř či ryby chránit, se z hlediska etiky a společenské morálky dopouštějí jednání s velkou společenskou škodlivostí. Jedním z preventivních opatření, které by zabránilo nelegálnímu lovu mezi samotnými myslivci, je i ustanovení, které nařizuje lovcům po skolení³⁷⁾ zvěře tuto neprodleně označit nesnímatelnou plastovou plombou, která se umísťuje za šlachy zadní nohy ulovené zvěře.³⁸⁾

Případy, kdy byl myslivec kontrolován členem myslivecké stráže, a byly u něj nalezeny ulovené kusy zvěře v dopravním prostředku, se nepodařilo myslivci prokázat jako pytláčení. Lovci vždy měli připravenou legendu o tom, že zvěř jedou odevzdat mysliveckému hospodáři, případně, že zvěř našli zraněnou a pouze ji dostřelili, aby se netrápila a podobně. Nesnímatelné plomby tak částečně omezují pytláčení vlastními myslivci.

Poslední okolnost, kterou zákonodárce v nové úpravě trestného činu pytláctví považuje za kvalifikační okolnost, je **spáchání takového činu v době hájení**. Tato okolnost je rovněž společensky velmi škodlivou a zcela oprávněně je „ohodnocena“ vyšší trestní sazbou, protože lovit zvěř nebo ryby v době, kdy se rozmnožují, případně se starají o mláďata, je neomluvitelným a vysoce nebezpečným jednáním.

³⁷⁾ skolení zvěře – myslivecký výraz pro ulovení zvěře

³⁸⁾ Srovnej: § 49 zákona č. 449/2001 Sb., zákon o myslivosti ve znění pozdějších předpisů

I.IV oddíl

Související právní předpisy s trestným činem pytláctví

Tento oddíl není možné začít jinak než právním předpisem nejvyšší právní síly – **Ústavou České republiky**. Tento základní předpis klade význam na ochranu, rozvoj a zachování přírodního bohatství pro příští generace. V preambuli Ústavy se dočteme: „My občané České republiky v Čechách, na Moravě a ve Slezsku, odhodláni společně střežit a rozvíjet zděděné přírodní a kulturní bohatství.....“ Dále článek 7 Ústavy obsahuje že „ Stát dbá o šetrné využívání přírodních zdrojů a ochranu přírodního bohatství.“³⁹⁾ „V podmínkách České republiky jsou myslivost a právo myslivosti společenskými aktivitami aprobovanými státem k ochraně a rozvoji jedné ze složek životního prostředí – zvěře. Zákon o myslivosti nepředstavuje úpravu myslivosti jako zájmové aktivity, ale ve svém základu jako cílevědomé a regulované činnosti k ochraně a rozvoji přírody. Realizace myslivosti a práva myslivosti je v obecné rovině legitimním omezením vlastnického práva a jejich prostřednictvím naplňuje stát svou ústavní povinnost zakotvenou v čl. 7 Ústavy.“⁴⁰⁾

Jedním z hmotných předmětů útoku ve skutkové podstatě trestného činu pytláctví jsou **ryby**. Definice ryb a rybářského práva je uvedena v zákoně **č. 99/2004 Sb.**, o rybníkářství, o výkonu rybářského práva, rybářské stráž, ochraně mořských rybolovných zdrojů a o změně některých zákonů (zákon o rybářství), který je v účinnosti od 1. 4. 2004. Výkonem rybářského práva rozumíme činnost v rybářském revíru povolenou právnické nebo fyzické osobě příslušným orgánem státní správy podle § 19 až 24, spočívající v plánovitém chovu, ochraně, lovu a přisvojování si ryb, popřípadě vodních organizmů, jakož i užívání pobřežních pozemků v nezbytném rozsahu. Lovem je pak rozuměna činnost směřující k ulovení ryby nebo vodního organismu v

³⁹⁾ Srovnej: článek 7 Ústavní zákon č. 1/1993, Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů

⁴⁰⁾ Nález Ústavního soudu ze dne 13. 12. 2006, sp. zn. Pl. ÚS 34/03. Dostupné ze Sbírký nálezů a usnesení Ústavního soudu, svazek 43, ročník 2006, publikační číslo 226/2006, str. 541.

rybníkářství anebo ulovení a přisvojení si ryby nebo vodního organismu při výkonu rybářského práva za podmínek stanovených zákonem o rybářství.⁴¹⁾

Rybami se dle výše uvedeného zákona o rybářství rozumějí ryby všeho druhu. Jinými vodními organismy jsou vodní živočichové nebo vodní rostliny, které jsou zdrojem potravy ryb nebo přirozenou součástí vodního prostředí jako např. raci, perlorodky říční, velevrby a žáby. Předmětem útoku jsou pouze ryby.

Zákon o rybářství mimo jiné přesně definuje zakázané způsoby lovu:

Jde především o zákaz používat prostředků výbušných, otravných nebo omamných látek, bodců jakéhokoliv druhu, lapaček, udic bez prutů, dále vidlic a rozsošek, jakož i střílet ryby, tlouci ryby, chytat je na šňůry do rukou a do ok, užívat k lovu ryb elektrického proudu, lovit ryby pod ledem, v rybářských revírech se zakazuje lov:

- vybraných druhů ryb, které nedosáhly nejmenší lovné míry;
- vybraných druhů ryb po dobu jejich hájení z důvodu ochrany jejich rozmnožování;
- z lodí obytných, i z plavidel veřejné dopravy, z plavidel přepravujících materiál;
- v plavebních komorách;
- za použití jakýchkoliv stálých zařízení k lovu ryb nebo sítí, které nejsou od sebe vzdáleny alespoň 50 m, nebo zabraňovat tahu ryb po i proti vodě,
- v blízkosti přehradních hrází – do 100 m od hrázového tělesa;
- ze silničních a železničních mostů;
- v místech, kde se nahromadily ryby za mimořádného nízkého stavu vody nebo při škodlivém znečištění vody a též ryby shromážděné k přezimování a rozmnožování, lovit rybí plůdky,
- mimo denní doby lovu ryb v kalendářním roce z důvodu ochrany rybí obsádky;

⁴¹⁾ Srovnej: § 2 písm. f, j zákona č. 99/2004 Sb., zákon o rybářství ve znění pozdějších předpisů

- **ryb do slupů a vrší;**
- **v rybím přechodu nebo do vzdálenosti 50m nad ním pod ním.**⁴²⁾

Jazykovým výkladem základní skutkové podstaty trestného činu jednoduše určíme, že hmotným předmětem útoku v dispozici skutkové podstaty trestného činu pytláctví jsou **ryby a zvěř**.

Vlastní skutková podstata začíná slovy: „**Kdo neoprávněně loví zvěř nebo ryby.**“ Oba pojmy zvěř a ryby je tedy potřeba blíže specifikovat a vysvětlit, co do těchto kategorií živočichů patří a především jaká zákonná úprava se jimi zabývá. Z hlediska kvalifikace skutku se jedná o specifikaci, co za zvěř považuje zákon, s tím, že vymezení ryb jsem provedla výše.

Vymezení živočichů, které zákon považuje za zvěř, je upravena v zákoně o myslivosti č. 449/2001 Sb.. Zákonodárce v tomto zákoně definoval základní pojmy myslivosti a druhů zvěře, definoval nově pojem honitby a problematiku velmi aktuální, totiž nájemní smlouvy mezi mysliveckými sdruženími a vlastníky jednotlivých pozemků, na kterých myslivci vykonávají myslivecké právo, tedy chovají a loví lesní zvěř.

Právem myslivosti dle zákona o myslivosti tak rozumíme souhrn práv a povinností zvěř chránit, cílevědomě chovat, lovit, přivlastňovat si ulovenou nebo nalezenou uhynulou zvěř, její vývojová stádia a shozy paroží, jakož i užívat k tomu v nezbytné míře honebních pozemků. Za zvěř je dle zákona o myslivosti považováno obnovitelné přírodní bohatství představované populacemi druhů volně žijících živočichů uvedených v zákoně o myslivosti. Zákonodárce zvěř dále člení na druhy zvěře, které nelze lovit podle mezinárodních smluv, jimiž je Česká republika vázána nebo druhy zvěře, které jsou zvláště chráněnými živočichy podle zvláštních právních předpisů. Na tomto místě zmiňuji, že se jedná zejména o Úmluvu o ochraně stěhovavých

⁴²⁾ Srovnej: § 13 zákona č. 99/2004 Sb., zákon o rybářství ve znění pozdějších předpisů

druhů volně žijících živočichů uveřejněná pod č. 127/1994 Sb., a Úmluvu o mezinárodním obchodu s ohroženými druhy volně žijících živočichů a rostlin uveřejněná pod č. 572/1992 Sb., dále předpisy Evropské unie: směrnice Rady č. 79/409/EEC z 2. dubna 1979 o ochraně volně žijících ptáků, směrnice Rady č. 92/43/EEC z 21. května 1992 o ochraně stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin, nařízení Rady č. 3254/91/EEC z 4. listopadu 1991 zakazující používání nášlapných pastí, nařízení Rady č. 338/97/EEC z 9. prosince 1996 o ochraně volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulující obchod s těmito druhy a další.

Zákonodárce dále výslovně uvádí výčet zvěře, kterou lze obhospodařovat lovem. Vyhláška Ministerstva zemědělství č. 245/2002 Sb., o době lovu jednotlivých druhů zvěře a o bližších podmínkách provádění lovu, pak blíže upravuje podmínky provádění lovu včetně časového ohraničení. Lovem zvěře tedy rozumíme jakoukoliv činnost směřující k jejímu skolení či chycení, a to i v případech, že pachatel chycenou zvěř pustí. V zákoně o myslivosti je zvěř definovaná jako přírodní bohatství, zvěř rozděluje na lovnou, chovnou a chráněnou.

Po výše provedeném rozboru je tedy zřejmé, že právo myslivosti je širším pojmem než pojem „lov“, neboť zahrnuje vedle práva lovu řadu dalších práv a povinností a nelze je proto zužovat pouze na dobu honu od jeho zahájení do ukončení.⁴³⁾

Důležitý pojem zákona o myslivosti je právo na zvěř, které je rozdílné od vlastnického práva. Tento pojem je důležitý z hlediska práva lovu a následného vlastnictví ulovené zvěře. Jedná se o jeden z mála majetkem vyčíslitelných věcí, kde výtěžek z tohoto majetku nepatří vlastníkovi lesa či dalších pozemků, ale myslivci – uživatelům honitby, který má danou honitbu na

⁴³⁾ Srovnej : Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 27. 5. 2004, sp. zn. 32 Odo 157/2003. Dostupné z ASPI, identifikační číslo JUD39115CZ.

starosti. Zvěř, která je předmětem výkonu práva myslivosti (a jako volná zvěř v přírodě není zřejmě věcí ničí), se může stát též předmětem vlastnictví. Volně žijící zvířata jsou toliko předmětem práva myslivosti, formulovaného jako kvazivlastnické právo věcné povahy a jejich vlastnictví se nabývá až uložením nebo zhasnutím.⁴⁴⁾ „Sluší rozeznávati, jde-li o divoká zvířata, která jsou předmětem honebního práva čili nic. Zvířata, která nejsou předmětem honebního práva, zejména ptáky a mořské ryby, může každý šetře případných policejních omezení - chytati a zabíjeti. Rozumí se, že vlastník na svém pozemku může cizím přístup, zejména tedy chytání ptactva zakázati. Avšak zvěř, která jest předmětem honby, vyhledávati, honiti a přivlastniti sobě smí toliko ten, jemuž přísluší vykonávati právo honební. Jakkoliv tedy i honební zvěř ve přirozené svobodě nikomu nenáleží, jest přes to právo přivlastnění oněm zůstaveno, jimžto přísluší právo honební. Právo myslivosti zakládá se sice vedle toho zákona na právu vlastnickém k pozemkům, lépe řečeno: jest s vlastnictvím tímto spojeno; avšak výhradné, zvláště upravené právo okupační a výhradné právo hájemství propůjčuje jemu ráz práva samostatného.“⁴⁵⁾

V kontextu předchozího textu je podstatné, že zákon o myslivosti stanovuje přesně podmínky, za kterých majiteli pozemku náleží úhrada škod způsobených zvěří. Tato problematika je velmi ožehavá, protože majitelé pozemků, především zemědělských polí často oprávněně poukazovali na to, že majitel honitby má slušný zisk z lovu zvěře, která žije na jeho pozemcích, ale již se nemá k tomu, aby se s majitelem pole vyrovnal, co se týká škody, která tato zvěř svým životem způsobuje. Jen pro příklad uvádím, že především černá zvěř, která se pohybuje v tlupě je schopna během týdenního „nočního hospodaření“ na poli s čerstvě zasetou kukuřicí způsobit tisícové škody. Po takových to opakovaných útocích divočáků je potřeba, aby zemědělec celou část postiženého pozemku znova zoral a provedl novou setbu. V neposlední řadě je potřeba uvést, že lesní zvěř, především vysoká (zvěř mufloní, jelení)

⁴⁴⁾ Chmelík, J. a kolektiv: Ekologická kriminalita a možnosti jejího řešení, 1. vydání, Praha: Linde Praha, a.s., 2005. str. 154.

⁴⁵⁾ Randa, A.: Právo vlastnické. A.1.a. Chycení zvířat. Dostupné z ASPI, identifikační číslo LIT9CZ.

způsobuje obrovské škody na lesních kulturách, kdy okusuje sazenice listnatých i jehličnatých sazenic, které tímto okusem zcela ničí, protože vývoj tohoto stromku je zcela zastaven a dochází k patologickým změnám při jeho růstu. Tato zvěř často v době nouze okusuje i kořenové části těchto již vzrostlých stromů, čímž způsobuje obrovské škody. Kromě toho, že zákon o myslivosti nově definuje uplatnění nároku na náhradu takto způsobené škody, je potřeba uvést, že tyto škody ze strany majitelů honiteb je možné snížit právě častým odlovem především černé zvěře a tím zamezení jejímu nekontrolovanému rozmnožování, tak především řádným příkrmováním zvěře v době nouze, v době zimních měsíců, kdy zvěř nemá přirozenou zásobu obživy a v případě, kdy není řádně příkrmována, působí škody na lesních porostech, především listnatých stromů.

Myslivecký zákon se zabývá i škodou, která vznikla při neoprávněném lovu zvěře a to přímo specifikuje, jakým způsobem vyčíslit škodu, která vznikne při pytláctví. Takto normativně stanovená metodika výpočtu vzniklé škody je průlomová ve vztahu ke kvalifikaci skutku, které má znaky pytláčení. V mnoha případech bylo pro orgány činné v trestním řízení a případně i znalce z oboru myslivosti velmi náročné objektivně stanovit výši vzniklé škody při pytláctví. V době, kdy bylo možné postihovat pytláctví jen jako trestný čin krádeže, bylo vyčíslení škody jako následku, tedy zákonného znaku trestného činu zcela zásadní. Nový zákon o myslivosti tak ujednocuje způsob vyčíslování škody a tím zamezuje nejednosti v posuzování hodnotě zvěře vyčíslené v penězích. Je potřeba si uvědomit, že hodnotu zvěře je potřeba posuzovat nejen dle hmotnosti a tedy hodnoty zvěřiny, ale především vzhledem k hodnotě trofeje (paroží) a hodnoty chovného kusu. Škoda vzniklá při ulovení trofejového a chovného kusu zvěře přesahuje mnohonásobně hodnotu zvěřiny.

Mimo výše uvedené předpisy považuji závěrem za důležité zmínit zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, který vymezuje práva a povinnosti při ochraně přírody a krajiny, a to včetně ochrany poskytované živočichům.

Tento zákon je významný například při posuzování stupně nebezpečnosti trestného činu pytláctví. V této souvislosti jako praktický příklad využitelnosti v praxi uvádím citaci z rozsudku: „...v případě usmrcení jestřába lesního je stupeň společenské nebezpečnosti zvyšován také tím, že podle zák. č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, a vyhlášek vydaných k jeho provedení je jestřáb lesní pokládán za ohroženého, a tudíž chráněného živočicha, což vyžaduje zvláštní zacházení, a nelze jej lovit (viz znalecký posudek na č. I. 23 až 27). Ze všech těchto hledisek je zřejmé, že stupeň společenské nebezpečnosti posuzovaného jednání obviněného je nutno označit za vyšší než nepatrný, a tudíž odůvodňující právní kvalifikaci takového jednání jako trestného činu pytláctví podle § 178a odst. 1 tr. zák. a nikoli pouze jako přestupku podle § 35 odst. 1 písm. f) zák. č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů.“⁴⁶⁾

I.V oddíl

Rozbor kvalifikované skutkové podstaty trestného činu pytláctví

Na úvod rozboru kvalifikované skutkové podstaty je potřeba sdělit, že se jedná o dělení skutkových podstat podle závažnosti a to na základní, kvalifikované a privilegované. Trestný čin pytláctví má, tak jako většina skutkových podstat skutkovou podstatu základní, kterou jsem již podrobně rozebrala v předešlých oddílech a kvalifikovanou, kterou se budu zabývat v oddíle I.V této rigorózní práce. Kvalifikovanou skutkovou podstatu můžeme obecně definovat jako skutkovou podstatu, kterou tvoří znaky uvedené v základní skutkové podstatě trestného činu + dalšími znaky, který typizují vyšší stupeň nebezpečnosti činu pro společnost. Odrazem této vyšší nebezpečnosti činu pro společnost je užití vyšší trestní sazby. Znak, který zvyšuje nebezpečnost činu pro společnost, se označuje jako „kvalifikační okolnost“.

⁴⁶⁾ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 24.3. 2005, sp.zn. 8 Tdo 196/2005. Dostupné z ASPI, identifikační číslo JUD90812CZ.

Jestliže dle prvního odstavce ustanovení § 178a trestního zákona je možné pachatele pytláctví odsoudit mimo jiné k trestu odnětí svobody až na dvě léta, u kvalifikované skutkové podstaty uvedené v odstavci dva hrozí pachateli trest odnětí svobody na šest měsíců až pět let. Zákonodárce kvalifikovanou skutkovou podstatou trestného činu pytláctví rozvrhl do čtyř bodů, které zvyšují nebezpečnost pytláctví pro společnost takto:

a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1) v úmyslu opatřit sobě nebo jinému majetkový prospěch

Zákonodárce v tomto bodě zcela správně pokládá za společensky nebezpečný motiv pytláčení zvěře nebo ryb, který směřuje k obohacení pachatele nebo jiné osoby. Majetkový je takový prospěch, který je možné vyjádřit v penězích. Jeho výše má význam pro posouzení konkrétního stupně nebezpečnosti pro společnost. Zákonodárce v dispozici skutkové podstaty výslovně uvádí, že je potřeba úmyslného zavinění při spáchání pytláctví s motivem majetkového prospěchu. Jedná se o jednu z vůbec nejnebezpečnějších forem pytláctví, totiž pytláctví za účelem či z motivu zisku.

Profil pytláků⁴⁷⁾, kteří neoprávněně loví s motivem majetkového prospěchu, je především profesionalita, nejmodernější technické prostředky využívané pro vlastní lov, zkušenostmi protřelý jedinec, který si pytláčení ať už ryb nebo zvěře plete s podnikatelskou činností, k páchaní trestného činu se chová jako k businessu a zisk v mnoha případech dosahuje statisícových částek, je jeho jediným motivem. Škodu, způsobenou svým jednáním většinou nijak neřeší, zajímá jej jen jeho prospěch. Typické případy jsou lovy trofejní zvěře, především zvěře jelení a mufloní. Pachatel zastřelí kapitální kus, přímo na místě pytláčení oddělí trofejovou část zvěře, v tomto případě hlavu s parožím a zbytek upytláčeného kusu zanechá svému osudu, tedy zcela znehodnotí. Podobné případy, mnohdy ještě s těžšími následky jsou známé z řádění

⁴⁷⁾ podloudný lovec a zloděj zvěře

pytláckých band při pytláčení ryb, kdy vypustí celý chovný rybník, odvezou menší část ryb, které jsou schopni naložit a zbytek ryb ponechají na místě, takže dochází k jejich úhynu a mnohonásobně vyšší škodě, než jakou způsobili vlastní krádeží upytlačených ryb.

Problematika odhalování těchto pachatelů je založena především na celkové charakteristice této trestné činnosti, kterou jsem popisovala již v úvodu svojí práce a to především v latentnosti této trestné činnosti a velmi problematické možnosti vyčíslit způsobenou škodu jednotlivým poškozeným. Z tohoto důvodu také není znakem této skutkové podstaty vyčíslitelný následek, z čehož vyplývá, že souběh trestného činu pytláctví s trestným činem krádeže není vyloučen, naopak soudní a policejní praxe ukazuje na častou právní kvalifikaci pytláctví společně s krádeží v případech, kdy se podaří přesně zadokumentovat hodnotu upytlačené zvěře či ryb. Trestnou činnost těchto pachatelů je často potřeba dokumentovat delší dobu, jelikož počet jednotlivých dílčích útoků na zájem chráněný je často mnohonásobný, jedná se o pokračování v trestném činu a tedy jeden skutek, kdy celková škoda se sčítá a často tak mění kvalifikaci z krádeže v prvním odstavci do kvalifikované formy krádeže, jelikož vyčíslený následek – hmotná škoda neustále narůstá.

b) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 zvlášť zavrženíhodným způsobem

jedná se o způsoby lovu, které jsou přímo zakázány. V případě lovu zvěře jsou vymezeny v zákoně č. 449/2001 o myslivosti. Jedná se o taxativní vymezení zakázaného způsobu lovu zvěře.

Je zakázáno lovit zvěř způsobem, jímž se:

- **zbytečně trýzní,**
- **trávit zvěř jedem nebo usmrcovat plynem,**

- **chytat zvěř do ok, na lep, do želez, do jestřábích košů, tluček a nášlapných pastí a pomocí háčků,**
- **chytat ondatry do vrší,**
- **lovit zvěř kromě prasat divokých a lišek obecných v noci (tj. hodinu po západu slunce až do hodiny před východem slunce),**
- **lovit zvěř v době nouze ve vzdálenosti do 200m od krmelců a slanisek,**
- **střílet zvěř na hnízdech a vystřelovat z hnízda,**
- **lovit zvěř pernatou na výrovkách,**
- **lovit zvěř spárkatou s pomocí psů v kohoutku vyšších než 55cm a další.⁴⁸⁾**

Ze soudní praxe jsou známy případy, které byly taktéž kvalifikovány jako pytláctví spáchané zvláště zavrženíhodným způsobem. Jsou to případy, kdy pytlák poštvě jiné zvíře k odlovu, to jsou případy, kdy k upytlačení používá bojová plemena psů, dále je to využití dravce – sokolnictví. Rovněž do této kategorie patří takzvané automobilové pytláctví, kdy někteří řidiči úmyslně najíždějí do lesní zvěře v noční hodině, kdy za užití především terénních vozidel s přídatnými dálkovými světlomety zvěř oslní a pak zcela dezorientovanou a tedy bezbrannou usmrcují či vážně zraňují úmyslným přejetím. Takto zraněná zvěř často z místa pytlákům uniká a v kryté části lesa či zemědělských kultur (kukuřice, obiloviny) za krutých bolestí zhasíná.

⁴⁸⁾ Srovnej § 45 zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti ve znění pozdějších předpisů

c) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1, hromadně účinným způsobem

Jedná se o kvalifikační okolnost - způsob páchaní pytláctví, které je pro svoji společenskou nebezpečnost zákonodárcem rovněž zahrnuto do kvalifikované skutkové podstaty zcela záměrně a také správně. Půjde o způsoby pytláčení za použití trhaviny, elektrického agregátu, použitím speciálních sítí a to především při neoprávněném lovu ryb.

Při neoprávněném lovu zvěře je možné zahrnout do tohoto způsobu jednání pachatele použití automatických palných zbraní, jakož i dalších automatických zbraní používaných k vojenským účelům. Zcela jistě sem bude možné počítat i jedy a další chemické látky, jako jsou narkotika, která však pytláci co se týče páchaní pytláctví na území našeho státu, využívají velmi málo. Hromadnost jako znak této části dispozice skutkové podstaty je z ustálené soudní praxe definována počtem tří a více kusů upytláčené zvěře. Co se týká znaků charakterizující subjektivní stránku trestného činu, tak ke spáchání trestného činu pytláctví v tomto případě postačí zavinění z nedbalosti.

d) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny

Kvalifikační okolnost, kterou je organizovaná skupina, je vůbec nejzávažnější formou a bohužel v současné době i nejrozšířenější formou páchaní pytláctví. Když budu bagatelizovat a zobecňovat páchaní majetkové trestné činnosti, tak uvádím, že odcizit či zmocnit se nějaké věci, například v nákupním centru může opravdu až na výjimky každý.

Páchat pytláctví je již natolik specifickou činností, že kromě amorálních vlastností jedince, touze po zisku a snadnému obohacení, musí takovýto pachatel - pytlák ovládat základy loveckých dovedností. Mezi tyto dovednosti patří především střelba z dlouhých palných zbraní a jejich perfektní ovládnutí, pytlák musí disponovat nemalými počátečními finančními zdroji, které mu

vůbec umožní se o lov zvěře nebo ryb pokusit. Jedinec, který by se pokusil pytláčit za účelem zisku má velmi malou šanci na úspěch, tedy získání dostatečných finančních prostředků. Pytlák, který sám loví zvěř za účelem zisku, se vystavuje obrovskému riziku odhalení, případně zadržení na místě pytláčení, protože jeho největším nepřítelem, tak jako v ostatních případech páchaní trestného činu se stává čas. Čím déle se pachatel trestného činu, tedy i pytlák pohybuje na místě činu, tím riziko jeho odhalení mnohonásobně vzrůstá. Jediný pytlák potřebuje mnohonásobně více času než organizovaná skupina pytláků, ve které každý její člen přesně zná svoji roli při pytláčení a postupuje systematicky a plánovaně.

Rovněž finanční náklady jedné osoby, které musí vložit do přípravy a vlastní realizace pytlácké akce by se pytlákovi mnohdy ani nevyplatily. Při každé pytlácké akci potřebuje pachatel spolehlivé, většinou terénní vozidlo, aby se do blízkosti lesní zvěře vůbec mohl dostat, spolehlivou pušku s tlumičem, případně speciální dalekohled s osvětlením cíle. Pytlák dále potřebuje speciální nádoby na odvoz ulovených kusů a prostředky ke zpracování zvěřiny či ryb. Nakonec je zřejmé, že samotný transport ulovené zvěře je pro jednoho pachatele často velmi obtížným úkolem, v některých případech dokonce úkolem neřešitelným. Stačí jenom uvést, že upytláčený kus samce jelení zvěře váží běžně více než 100 kg, proto je při transportu uloveného kusu potřeba nejméně dvou osob. Pytláci často používají speciální navijáky, umístěné na korbě terénních vozidel.

Organizované bandy pytláků, které pytláčí, jak již bylo zmíněno zcela plánovitě, profesionálně s předem určeným cílem jsou společensky velmi nebezpečné. Upytláčenou zvěř nebo ryby většinou v co největším množství následně rychle prodávají předem najatým překupníkům a získané finanční prostředky okamžitě dělí podle charakteru účasti na pytlácké akci s tím, že část prostředků používají k pokrytí nemalých nákladů spojených ať už s pronájmem motorových vozidel využívaných při nočních lovech zvěře, koupi

střeliva a pušek a dalších technických prostředků, které v hojné míře využívají při páčání této specifické trestní činnosti. Tyto skupiny pytláků svým charakterem často přesně odpovídají organizované skupině, která páčá trestnou činnost, tak jak je v trestně právní nauce definovaná.

Jelikož organizovaná skupina, jako jeden ze znaků kvalifikované skutkové podstaty trestného činu pytláctví je velmi častá a patří vůbec ke společensky nejzávažnější formě pytláctví, dovolím si v této práci tento znak jak definovat, tak následně jednotlivé charakteristiky organizované skupiny blíže rozebrat a popsat. Z logického výkladu je zřejmé, že forma zavinění při páčání pytláctví „jako člen organizované skupiny“ je možná pouze úmyslná, což je i jeden z jejich znaků, tedy **společný úmysl**. Dalším znakem je, že mezi jednotlivými členy probíhá dělba činnosti nebo úloh, činnost vykazuje známky **plánovitého a koordinovaného jednání**, nebude se tedy jednat o organizovanou formu pytláctví, jestliže se skupina mladíků potká na hrázi rybníka a někoho z nich napadne, že by si mohli zachytat ryby pro zábavu. Dalším důležitým znakem je získání určitého **obohacení se**, což je jeden z kvalifikačních znaků uvedených pod bodem a) kvalifikované skutkové podstaty tohoto trestného činu, ale rozdíl je v tom, že v prvním případě tento znak působí samostatně, tedy pytláctví za účelem zisku páčá jedinec – pytlák, kdež to v tomto případě se jedná o více osob. Z ustáleného výkladu trestně právní praxe se jedná o sdružení několika osob (nejméně tří). Sdružení však nemusí mít trvalý charakter. Často je ovšem pro organizované skupiny pytláků charakteristické, že počet jednotlivých dílčích útoků na zájem chráněný trestním zákonem, v tomto případě opakované neoprávněné lovy zvěře nebo ryb jsou opakované a jejich rozsah graduje, co se týká způsobené škody.

Co se týká pytláctví, tak nesmíme zapomenout na další znak organizované skupiny, kterým je **dělba práce nebo-li činnosti**. Tento znak je v pytláctví často ještě přesněji rozčleněn a z policejní a soudní praxe jsou jednotlivé činnosti pytláků popsány tímto způsobem: Hlavou každé organizované skupiny

je **koordinátor** celé akce, který se většinou vlastní realizace – pytláčení neúčastní, ale zajišťuje celou akci po logistické stránce. Především vyhodnocuje typy, kde je možné za relativně malého rizika upytlačit potřebné množství zvěře, zajišťuje technické vybavení pro vlastní akci, domlouvá s překupníkem cenu a místo předání upytlačené zvěře a především dělí kořist, finanční prostředky, které po odečtení nákladů rozdělí mezi členy skupiny.

Vlastní pytlácká banda, která realizuje vlastní provedení pytlácké akce, se zpravidla dělí na **řidiče**, který zajišťuje motorové vozidlo na přívoz a odvoz pytláků a upytlačené zvěře. Velmi často se jedná o terénní vozidla zapůjčená v půjčovně na falešné nebo odcizené doklady totožnosti pachatele. Rovněž jsou známé případy, kdy řidič pytlácké bandy před vlastním pytláčením odstraní tabulky s registrační značkou vozidla, nebo se jednalo o tabulky s odcizenými registračními značkami. Základním úkolem řidiče je co nejrychleji a nepozorovaněji odvést ostatní členy skupiny a upytlačenou zvěřinu z místa činu.

Dalším členem skupiny pytláků musí být **střelec**, který realizuje vlastní lov – pytláčení zvěře. Většinou je na určitém, předem vytipovaném místě střelec vysazen z vozidla, zatímco ostatní členové z místa odjedou. S dotyčným střelcem jsou ostatní členové pytlácké skupiny v neustálém spojení ať už mobilním telefonem, tak v posledních letech vlivem telekomunikačním odposlechům ze strany orgánů činných v trestním řízení, pytlácké bandy používají krátkovlnné výkonné vysílačky, které pro komunikaci do vzdálenosti 20 ti km zajistí komunikaci s menším rizikem odposlechu, které policejní orgán několikrát využil jako jeden z důkazů při objasňování trestné činnosti pytláků. Úkolem střelce je zastřelit potřebné množství zvěře a z místa činu urychleně i s puškou odchází či je odvezen. Důležité je, aby v případě odhalení pytláků nebyl střelec na místě pytláčení zadržen a aby se nepodařilo zajistit ani zbraň a náboje, kterými byla zvěř upytlačena. Z hlediska dokazování orgánů činných v trestním řízení je poté obtížné zadrženým členům dokázat, že upytlačenou

zvěř skutečně neoprávněně ulovili oni. Časté výmluvy těchto pachatelů jsou, že zvěř na místě pouze našli a náhodou se ocitli v této části lesa, protože zabloudili, jsou zde na procházce apod.

Po zastřelení zvěře na scénu nastupuje **řezník**, který zvěř dohledá, na místě vyvrhuje, porcuje části zvěřiny pro vlastní transport a případně zajišťuje jen trofej – hlavu s parožím upytlačené zvěře. Následně na místo tento člen přivolává zbytek pytláků čekající ve vozidle na bezpečném místě. Pravidlo pro činnost pytláckých band spočívá v tom, že na místě skutku, kde se pytláčí se vždy pohybuje pouze jeden člen skupiny, aby v případě jeho odhalení nedošlo k vyzrazení ostatních členů pytlácké bandy a aby zbylá část pytlácké skupiny mohla využít momentu překvapení k zahlazení stop, případně pomoci členovi, který se dostal do nesnází, ať už z jakýchkoliv příčin. Nejsou vzácné ani případy, kdy člen myslivecké či rybářské stráže, případně zaměstnanec lesní správy byl po odhalení pytláka napaden dalšími členy pytlácké skupiny, která svého člena osvobodila a osoba, která pytláka přistihla, skončila po fyzickém útoku ze strany pytláků se zraněním v pracovní neschopnosti. Takto vedené jednání pytláků je poté často šetřeno jako útok na veřejného činitele, jelikož výše jmenovaní ochránci – rybářská, lesní stráž má statut veřejného činitele při výkonu svého oprávnění. Poslední fází činnosti pytlácké bandy je pak naložení zvěřiny a její transport na předem smluvené místo, kde dochází k vlastnímu prodeji **překupníkovi**.

Zásadou profesionálních pytláckých band je použití dvou vozidel, kdy jedno vozidlo převáží upytlačenou zvěř či ryby a druhé vozidlo převáží zbylé členy skupiny do bezpečí. V případě policejní kontroly tak nebývá zadržena celá skupina pytláků, ale pouze řidič s částí zvěře, který má vždy připravené logické verze, kde zvěřinu zakoupil, případně kam jí veze. Žádné zbraně či jiné stopy u jeho osoby ani ve vozidle nebývají nalezeny a je problematické jen na základě této kontroly pytláka začít trestně stíhat.

Jako přitěžující okolnost je v mnoha případech organizované skupiny možné kvalifikovat jejich jednání jako formu zločinného spolčení, které jak známo zvyšuje trestní sazbu při ukládání trestu pachatelům tohoto spolčení. Pytlácké bandy se staly především na začátku devadesátých let, kdy zákonodárce ne zcela citlivě a moudře z trestního kodexu vypustil trestný čin pytláctví noční můrou mnoha rybářství především na území jižních Čech a mnoha vlastníků obor se zvěří a honiteb na území celé České republiky. I když se často velmi náhodně podařilo část pytláčích bandy chytit či alespoň při pytláčení vidět, prokázat těmto profesionálním pytlákům krádež, což byl jediný trestný čin, který se v této pro zvěř a ryby nelehké době mohl na jejich jednání kvalifikovat, bylo nereálné a neskonale obtížné. Vyčíslit totiž škodu, kterou způsobili, se podařilo prokázat jen v několika ojedinělých případech, kdy byli pytláci zadrženi na místě činu i s upytláčenou zvěří nebo rybami. Rovněž kvalifikovat toto jednání pytláků jako pokus krádeže bylo často neřešitelné - prokázat pytlákům úmysl zmocnit se cizí věci nikoliv nepatrné hodnoty se orgánům činným v trestním řízení podařilo jen opravdu výjimečně. Mnohem častěji jednání pachatelů končilo jako přestupkové jednání na příslušném orgánu obce, který se s pytláky vlivem specifického dokazování tohoto protiprávního jednání neuměl řádně vypořádat. Z tohoto důvodu v této době mnoho případů pytláčích band i jednotlivců, kteří byli myslivci či tváří tvář přímo při pytláčení přistižení, končilo prekluzí – promlčením po uplynutí jednoho roku od jejich spáchání a tím absolutně bez jakéhokoliv postihu pro pachatele – pytláky.

I.VI oddíl

Výkon státní správy při boji s pytláctvím

Tak jako i ostatní trestné činy, které jsou formálně vymezeny v trestním zákoně, tak i trestný čin pytláctví je povinen prověřovat a objasňovat orgán Policie České republiky. Povinností policejního orgánu je přijímat oznámení o

skutečnostech nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin.⁴⁹⁾ Úkolem této práce není popisovat postup policejních orgánů při prověřování a objasňování trestného činu, je ovšem na místě připomenout, že dozor nad přípravným řízením, tedy postupem policejního orgánu od zahájení úkonů trestního řízení do podání obžaloby ze strany státního zástupce soudu, má státní zástupce, který je pánem sporu – dominus litis přípravného řízení. Tato zásada je v trestním řádu vyjádřena především v § 157 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád).⁵⁰⁾

Státní zástupce může uložit policejnímu orgánu provedení takových úkonů, které je tento orgán oprávněn provést a jichž je třeba k objasnění věci nebo ke zjištění pachatele.

Co se týká pytláctví, které z hlediska nebezpečnosti nenaplnuje zákonné znaku trestného činu, je potřeba se zmínit i o subsidiárním řízení, tedy řízení přestupkovém. Jak jsem již uvedla v oddíle I.I této kapitoly přestupek pytláctví je definován v zákoně č. 200/1990 Sb., o přestupcích v § 35 odst.1, písm. f). Jedná se zde o výkon státní správy v přenesené působnosti, kdy orgány samosprávy – obce pověřené k výkonu státní správy vedou správní řízení ve věci protiprávních jednání, mající znaky přestupku, v tomto případě znaky pytláctví, které vzhledem k nebezpečnosti nenaplnuje zákonné znaky trestného činu.

Do tohoto oddílu je nutné ještě uvést další osoby, které se na základě zákona podílejí na boji s pytláctvím. Jedná se o osoby, které mají v naší legislativě významné postavení a to především co se týká prevence. Samozřejmě i policejní orgán je povinen činit opatření k předcházení trestné činnosti, tedy především vykonávat řádně hlídkovou činnost a tím pytláky odrazovat od jejich úmyslu neoprávněně lovit zvěř nebo ryby.

⁴⁹⁾ Srovnej: § 158 odst.2, zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád) ve znění pozdějších předpisů

⁵⁰⁾ Srovnej: § 157 odst.2, zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád) ve znění pozdějších předpisů

Nebudu zde hodnotit činnost policejního orgánu, co se prevence týká, protože k tomu nemám dostatek relevantních informací a policejních statistik. Zaměřím se na ostatní osoby, které mají dle zákona oprávnění k preventivní i represivní činnosti při ochraně zvěře nebo ryb. Jedná se o osoby, které na základě zákona vykonávají přímo v terénu kontrolní a preventivní činnosti: **subjekty myslivecké, rybářské, vodní, lesní stráže a stráž přírody**. Veškeré výše uvedené subjekty mají s účinností od 1. 1. 2000 na základě zákona č. 238/1999 přiznán statut veřejného činitele.⁵¹⁾ Skutečnost, že jednotlivým strážím zákonodárce novelou trestního zákona přiznal statut veřejného činitele je velmi významná, jelikož tito ochránci tak získali respekt veřejnosti a samozřejmě i pytláků, který do té doby zcela chyběl. Je potřeba připomenout, že k trestní odpovědnosti a ochraně veřejného činitele se podle jednotlivých ustanovení tohoto zákona vyžaduje, aby trestný čin byl spáchán v **souvislosti s jeho pravomocí a odpovědností**. Laicky řečeno, orgán činný v trestním řízení bude vždy v případě napadení osob vykonávajících mysliveckou, rybářskou či jinou stráž muset posoudit, zda se tak stalo při výkonu jeho pravomoci a odpovědnosti. V některých případech je toto zjišťování složitější, než se na první pohled jeví. Například mysliveckou stráž vykonávají často samotní myslivci a již bylo řešeno několik případů, kdy byl myslivec napaden jiným lovcem, ale nikoliv při výkonu pravomoci člena myslivecké stráže.

V následující části popíši oprávnění stráže myslivecké a rybářské stráže, protože tyto dvě stráže se přímo dotýkají ochrany zvěře a ryb a jejich představitelé se často s pytláky setkávají a oznamují spáchání trestného činu.

Myslivecká stráž je upravena v zákoně o myslivosti č. 449/2001 Sb., kde jsou uvedeny základní podmínky pro výkon činnosti myslivecké stráže a dále zákon stanovuje, že mysliveckou stráž ustanovuje orgán státní správy myslivosti na období 10 let.⁵²⁾ Každý uživatel honitby je povinen pro každých započatých

⁵¹⁾ Srovnej: novelu trestního zákona č. 140/1961 Sb., § 89 odst. 9 účinnou ke dni 1. 1. 2000

⁵²⁾ Srovnej: § 12 odst. 2 zákona č. 449/2001 Sb., zákon o myslivosti ve znění pozdějších předpisů

500 ha honitby navrhnout orgánu státní správy myslivosti ustanovení jedné myslivecké stráže. Tato povinnost pro uživatele – majitele honitby je velmi dobrou a efektivně stanovenou povinností pro majitele honiteb, pakliže sami navrhnou člověka do výkonu myslivecké stráže, je zaručeno, že tuto činnost bude vykonávat místní myslivec, který má zájem na řádném výkonu povinností člena myslivecké stráže a navíc má přehled o problémech v dané lokalitě, rovněž má místní a osobní znalost, což je důležité pro možné pátrání po pytlácích, případná spolupráce s policejními orgány je při osobní znalosti prostředí rovněž efektivnější. V souvislosti se zákonnou povinností, že uživatel honitby je povinen na každých 500 ha navrhnout osobu na výkon myslivecké stráže je dobré uvést, že minimální výměra honitby je zákonem o myslivosti stanovena právě na výměru 500 ha.⁵³⁾ Z výše uvedených skutečností vyplývá, že každá honitba, respektive její uživatel musí sám povinně navrhnout ustanovení mysliveckou stráží konkrétní osobu, většinou myslivce, který v daném honebním společenství aktivně loví.

Oprávnění myslivecké stráže:

- požadovat od osob, které jsou v honitbě se střelnou zbraní nebo s jinou loveckou výzbrojí předložení zbrojního průkazu, průkazu zbraně, loveckého lístku, povolenky k lovu a potvrzení o povinném pojištění při výkonu myslivecké činnosti;
- zastavit a prohlížet v honitbě a účelových komunikacích dopravní prostředky včetně přepravovaných zavazadel, je-li důvodné podezření, že přepravují nebo obsahují neoprávněně nabytou zvěř;
- zadržet osobu, kterou přistihne v honitbě při neoprávněném lovu nebo jiné činnosti zákonem o myslivosti zakázané;
- odejmout osobám uvedeným v § 14 odst. 1, písmenech b), c) zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti střelnou zbraň, chycenou, ulovenou nebo přepravovanou zvěř, případně i loveckého psa a vykázat je z honitby;

⁵³⁾ Srovnej: § 17 odst. 6 zákona č. 449/2001 Sb., zákon o myslivosti ve znění pozdějších předpisů

- požadovat pomoc nebo součinnost orgánů policie, popřípadě obecní policie, pokud nemůže splnění svých povinností zajistit vlastními silami a prostředky a další.⁵⁴⁾

K výše uvedeným oprávněním myslivecké stráže je potřeba uvést, že výkon těchto oprávnění by bez funkce veřejného činitele nebyl dost dobře možný, protože jenom oprávnění ke kontrole platných dokladů k lovu, případně prohledávání motorového vozidla je zásahem do soukromí a práv osob a bez státem garantované funkce veřejného činitele by bylo velmi problémové a často nemožné toto oprávnění realizovat. Velmi často tak musel člen myslivecké stráže provádět tyto kontroly v honitbě za asistence strážníka obecní policie, ve většině případů však za součinnosti orgánů Policie ČR. Je potřeba uvést, že myslivecká stráž může tato oprávnění užívat pouze v zákonem stanoveném rozsahu tak, aby nedocházelo k neoprávněným zásahům do práv třetích osob, s tím, že například kontrolu motorových vozidel a zavazadel je možné členem myslivecké stráže provádět jen při důvodném podezření, že v dopravním prostředku je upytlačená zvěř. Není možné akceptovat případy, kdy členové myslivecké stráže zastavovali dopravní prostředky v části honitby, kde vedla pozemní komunikace a to v nočních hodinách jen proto, že v minulosti se zde vyskytlo několik případů pytláctví. Tento důvod nenaplňuje podmínku výkonu oprávnění o důvodném podezření a naopak jednání členů myslivecké stráže by mohlo být posouzeno jako protiprávní, v případě naplnění dalších zákonných znaků i jako trestný čin zneužití pravomoci veřejného činitele.⁵⁵⁾

Povinnosti myslivecké stráže jsou především prokázání se při kontrole platným průkazem a odznakem člena myslivecké stráže, dohlížet nad dodržováním povinností spojených s ochranou myslivosti, oznamovat zjištěné závady majiteli honitby, popřípadě v neodkladných případech též orgánu

⁵⁴⁾ Srovnej: § 14 odst. 1 písm. a) - j) zákona č. 449/2001 Sb., zákon o myslivosti ve znění pozdějších předpisů

⁵⁵⁾ Srovnej: § 158 odst. 1 zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon ve znění pozdějších předpisů

policie nebo příslušným orgánům státní správy.⁵⁶⁾ Zákon o myslivosti dále specifikuje náhradu škody, která vznikla členovi myslivecké stráže, případně dalším zúčastněným osobám, kteří pomáhali členům myslivecké stráže při výkonu jejich oprávnění. Za škodu odpovídá stát a náhradu škody poskytuje orgán státní správy myslivosti, který mysliveckou stráž ustanovil.

Při shrnutí povinností myslivecké stráže je potřeba zmínit především skutečnost, že člen myslivecké stráže má zákonnou povinnost oznamovat případy pytláctví orgánu policie. Z výše uvedeného důvodu tak členové myslivecké stráže bývají častými oznamovateli a tedy i svědky případů pytláctví.

Oprávnění a povinnosti rybářské stráže

Tak jak jsem v předešlé části tohoto oddílu vymezila základní práva a povinnosti týkající se subjektů chránících zvěř, je potřeba stejně vymezit i subjekty, které se zabývají ochranou ryb. **Rybářská stráž** je definována s právy a povinnostmi v zákoně č. 99/2004 Sb., o rybářství.⁵⁷⁾

Oprávnění rybářské stráže

- rybářská stráž je oprávněna v rybářském revíru kontrolovat osoby lovící ryby nebo vodní organismy;
- kontrolovat osobám lovícím ryby jejich rybářské nářadí, lodčky, nádrže nebo jiné zařízení užitého k uchování ryb, rybářské úlovky z hlediska rybářského práva;
- kontrolovat osoby lovící ryby pomocí el. proudu, zda mají povolení příslušného rybářského orgánu;
- požadovat od osob lovících ryby prokázání totožnosti, předložení rybářského lístku, popřípadě povolenky k lovu;

⁵⁶⁾ Srovnej: § 15 odst. 1 zákona č. 449/2001, zákon o myslivosti ve znění pozdějších předpisů

⁵⁷⁾ Srovnej: hlava IV, §14,15,16,17,18 zákona č. 99/2004 Sb., o rybářství ve znění pozdějších předpisů

- zadržet povolenku k lovu, rybářské náradí nebo nástroj osobě, která spáchala přestupek nebo trestný čin;
- požadovat součinnost orgánů policie, obecní policie nemůže-li vlastními silami zajistit výkon funkce rybářské stráže a další.

Při komparaci oprávnění myslivecké stráže se stráží rybářskou dojdeme k závěru, že soubor oprávnění je podobný, ale u myslivecké stráže přeci jen o něco větší. Je například zajímavé, že rybářská stráž nemá přímo definované ustanovení o zadržení pytláka při neoprávněném lovu, což myslivecká stráž má. Rybářská stráž tak musí postupovat podle obecných ustanovení o zadržení pachatele trestného činu, které definuje § 76 odst. 2 trestního řádu, kdy osobní svobodu osoby, která byla přistižena při trestném činu nebo bezprostředně poté, smí omezit kdokoli, pokud je to nutné ke zjištění její totožnosti, k zamezení útěku nebo k zajištění důkazů.⁵⁸⁾ Rovněž tak člen rybářské stráže nemá oprávnění k zastavování dopravních prostředků a kontrolování zavazadel v dopravním prostředku. Toto oprávnění, které mají členové myslivecké stráže je při boji s pytláky velmi důležité a je s podivem, že člen rybářské stráže takovéto oprávnění nemá. Často se stává, že pytláci přijedou na hráz chovného rybníka terénním vozidlem, do kterého během krátké chvíle nakládají upytlačené ryby a z místa urychleně odjíždějí. Oprávnění kontrolovat taková to vozidla na hrázi rybníku nebo účelových komunikacích v rybářském revíru by jistě zefektivnilo činnost členů rybářské stráže. **Povinnosti rybářské stráže** jsou velmi podobné jako u stráže myslivecké, proto odkazují na povinnosti výše uvedené. Tak jako u myslivecké stráže, za škodu způsobenou rybářskou stráží v souvislosti s výkonem činnosti podle zákona o rybářství odpovídá stát podle zvláštního předpisu.⁵⁹⁾

⁵⁸⁾ Srovnej: § 76 odst. 2 zákona o trestním řízení soudním č.141/1961 Sb., trestní řád ve znění pozdějších předpisů

⁵⁹⁾ Srovnej: zákon č. 82/1998 Sb., odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů.

Kapitola 2

Kriminalistická charakteristika pytláctví

Jelikož pytláctví je nutno považovat za čistě specifickou formu trestné činnosti dovolím si vždy při popisu jednotlivých znaků charakterizujících skutkovou podstatu tohoto trestného činu popsat tyto znaky i z pohledu vědy trestnímu právu příbuzné a s touto vědou úzce spjatou a především při objasňování trestné činnosti nezastupitelnou – kriminalistikou. Z kriminalistické vědy se budu zabývat v této kapitole především typovou charakteristikou v obecné rovině.

„V typové kriminalistické charakteristice jsou obsaženy údaje o všech jejích komponentech, zejména o typických způsobech páčání, o typických osobnostních rysech pachatelů, o typických osobnostních rysech obětí, o typických motivech a o typických kriminálních situacích.“⁶⁰⁾ Když výše uvedenou definici vyložím, případně vysvětlím laické veřejnosti pro účely této práce, jedná se o určitou návody převzaté z vyšetřovací a soudní praxe. Tyto poznatky z vědeckého zkoumání a dlouholetého statistického dokumentování, ze kterých jako výstup vychází profil určitého pachatele – pytláka a s ním spojené typické způsoby páčání pytláčení, osoba pytláka, zvěř nebo ryby na které pytláci útočí, motivy jednání pytláků a typické kriminální situace – tedy časová a místní charakteristika pytláctví. Jak jsem již uvedla výše, mezi typické znaky kterými se budeme v této kapitole zabývat, patří **způsob jednání - páčání pytláctví**. Jak už bylo řečeno při rozboru znaků charakterizující objektivní stránku je nutné tyto znaky dělit na obligatorní a fakultativní.

Způsob jednání při trestné činnosti příznačněji řečeno způsob páčání trestného činu řadí trestněprávní nauka k fakultativním znakům objektivní stránky trestného činu. Jedná se o znak, který je jedním z nejvýznamnějších

⁶⁰⁾ Musil, J., Konrád, V., Suchánek, J.: Kriminalistika, 1. vydání, Praha: C.H.Beck, 2001. str. 376.

v kriminalistické charakteristice pytláctví. Obecně se jedná o znak, který je povinným znakem skutkových podstat trestního zákona tam, kde jej zákonodárce přímo uvádí, přímo vyžaduje. V případě pytláctví v základní skutkové podstatě vyžadován není, tedy není znakem této skutkové podstaty. Zákonodárce neuvádí, jakým způsobem pytlák neoprávněně loví zvěř nebo ryby.

Naopak v druhém odstavci tohoto ustanovení, v kvalifikované skutkové podstatě zákonodárce již způsob páčání považuje za obligatorní znak – kvalifikační okolnost kdy pytlák pytláčí: „**spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 zvlášt' zavrženíhodným způsobem, hromadně účinným způsobem**“.⁶¹⁾ Rovněž je potřeba připomenout, že způsob páčání z hlediska trestně právního patří do tzv. kritérií nebezpečnosti, které zákonodárce uvádí v § 3 odst. 4 trestního zákona⁶²⁾, pomocí kterých se určuje stupeň nebezpečnosti činu pro společnost a s tím spojená výše trestu.

Způsoby páčání trestného činu pytláctví můžeme rozlišit podle několika základních determinantů:

- ***páčání pytláctví podle motivace pachatele***
- ***páčání pytláctví podle použitých prostředků***
- ***páčání pytláctví podle počtu pachatelů a jejich organizovanosti***

II.I oddíl

Páčání pytláctví podle motivace pachatele

Způsob pytláčení podle motivu nebo-li pohnutky je v kriminalistické charakteristice pytláctví velmi důležitý znak, navíc v kvalifikované skutkové podstatě tohoto trestného činu je obligatorním znakem, který zvyšuje typovou

⁶¹⁾ Srovnej: § 178a odst. 1 zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon ve znění pozdějších předpisů

⁶²⁾ Srovnej: § 3 odst. 4 zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon ve znění pozdějších předpisů

nebezpečnost činu pro společnost a je odrazem použití vyšší trestní sazby. V popisované skutkové podstatě je vyjádřen „**v úmyslu opatřit sobě nebo jinému majetkový prospěch**“.⁶³⁾

Obecně trestně právní nauka za motiv nebo pohnutku považuje vnitřní podnět, který vyvolal rozhodnutí pachatele spáchat trestný čin. „Motivem (pohnutkou) trestného činu možno nazvat vnitřní podnět, který vedl pachatele k rozhodnutí trestný čin spáchat, ať byl provázen pocity libosti či nelibosti.“⁶⁴⁾ Motiv patří do fakultativních znaků charakterizující subjektivní stránku skutkové podstaty trestného činu. Motiv stejně jako způsob páchaní je jedním z kritérií nebezpečnosti dle trestního zákona a dále může též být polehčující či přitěžující okolností při určování druhu a výměry trestu v konkrétním případě. Způsoby páchaní pytláctví, kde pytlák je motivován konkrétním podnětem dále rozdělujeme :

- finanční prospěch
- lovecká trofej
- požitok z lovu, lovecká vášeň

II.1.1

Pytlačení z důvodu získání finančního prospěchu

Způsob páchaní pytláctví s motivem finančního prospěchu je bohužel nejrozšířenější a nejčastější formou této trestné činnosti. Každá majetková trestná činnost i tato forma pytlačení má bohužel znaky právě majetkové trestné činnosti je silně závislá stejně jako legální podnikání především na nabídce a poptávce na daném trhu. Vysoká poptávka po zvěřině je základním atributem pytláctví z motivu obohacení se. Sami si uvědomte, kdy jste

⁶³⁾ Srovnej: § 178a odst. 2 písm. a) zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon ve znění pozdějších předpisů

⁶⁴⁾ Solnař, V.: Systém československého trestního práva. Základy trestní odpovědnosti, 1. vydání, Praha: Academia, 1972. str. 246.

naposledy konzumovali pokrm ze zvěřiny, případně jak často si na Vašem jídelníčku dopřáváte ryby.

Co se týká ryb, většina Čechů dle dostupných statistik jí ryby třikrát ročně. Většina lidí dodržuje křesťanské zvyky, jíme ryby na Vánoce a Velikonoce a poté nahodile podle příležitosti ještě jednou v roce. Když budeme mluvit o zvěřině, tak se jedná o jeden pokrm ročně. Možná někdo, kdo navštěvuje v době oběda restaurace, nebude souhlasit a řekne, že si dává zvěřinu často, ale jak často zvěřinové maso v syrovém – čerstvém stavu nakupujeme a doma připravujeme. Jedná se skutečně o výjimky, potvrzující pravidlo. Zvěřiny ať chceme nebo ne je co se týče nabídky nedostatkové a hlavně dosti drahé maso, které se cenově vyrovnává pravé svíčkové, či dnes tak modernímu biomasu. Když mluvím o zdravotně nezávadném mase a na ekofarmách chovaných zvířatech, tak zvěřina v kontextu této dnes velmi trendové vlně, je též velmi žádaným produktem.

To jsme se již od nabídky dostali k poptávce, která po produktech a pokrmech ze zvěřiny neustále stoupá. Navíc, když český spotřebitel si může zakoupit v hypermarketu jelení či kančí steak, kde na etiketě k zemi původu je na vakuovaném obalu asijská či jiná vzdálená země, nemá k tomuto produktu většinou velkou důvěru. Prostě česká zvěřina se dá v České republice sehnat jen ve specializovaných prodejnách a široké veřejnosti zůstává stejně nedostupnou jako pokrmy a masa z exotických zemí. Je nasnadě, že o upytlačenou zvěř i ryby, je co se týká zájmu, postaráno a pytlácké skupiny nemají s prodejem upytlačené zvěřiny žádné problémy. Většinou tak již pytláci tzv. na objednávku a tím se opět dostáváme ke shodnosti s majetkovou trestnou činností. Klasický zloděj – profesionál, který krade drahá luxusní motorová vozidla nebo se zabývá krádežemi uměleckých předmětů, krade též na zakázku konkrétního překupníka. Rovněž pytlák, který pytláčí s vidinou majetkového prospěchu, v drtivé většině případů peněz, dostává od překupníka požadavek s konkrétním požadavkem na druh masa. Tato

specifikace se týká jak množství, tak především druhu zvěřiny či ryb o které je zájem.

Mezi rybami je tato situace o dost jednodušší než u zvěřiny, protože v našem rybářství silně převažuje chov kaprovitých ryb, především kapra obecného a poté pstruhovitých ryb – pstruha duhového a pstruha obecného. Předmětem útoku většiny pytláckých ataků, co se týká neoprávněného rybolovu, bývají výše vyjmenované druhy ryb, mezi kterými převažuje kapr obecný. Co se týče zvěřiny, je situace o dost nepřehlednější, protože lesní zvěře, která se doslova stává terčem na mušce organizovaných skupin pytláků, které zajímá pouze majetkový prospěch a nezabývá se, zda zrovna upytlačili vodící laň⁶⁵⁾ či dokonce březí samici nelegálně lovené zvěře, je daleko rozmanitější a pestřejší.

Předmětem útoku se tak často co do početnosti zvěře stává zvěř srnčí, jelení a černá. Další druhy zvěře jsou pytláčeny dle dostupnosti - podle místa, kde k pytláčení dochází a kde se vyskytuje. Například v jižních Čechách dochází k pytláčení dančí zvěře. Na jižní Moravě je zvýšený výskyt pytláků, kteří neoprávněně loví zvěř jelení a bažanty. A na Severní Moravě dochází kromě neoprávněného lovu uvedené zvěře k pytláctví na medvědech, rysech a dokonce i vlčích.

Proč je pro pytláky natolik „lukrativní“ pytláčit zvěř a riskovat trestní stíhání? Jedná se výnosný byznys. Cena jednoho kapra obecného na černém trhu (standardní váhy kolem 2kg) dosahuje asi poloviny prodejní ceny, což je částka 100,-Kč. Jestliže běžný nájezd pytláků na chovný rybník činí při lovu elektrickým agregátem nebo do speciálních sítí tzv. vrhaček „úlovek“ 200 ks kaprů a to během necelé hodiny pytláčení, je důvod celkem zřejmý. Co se týče pytláčení zvěře, jsou ceny ještě daleko vyšší, protože například cena 1kg dančího masa na černém trhu se pohybuje kolem 500,-Kč. Dospělý samec

⁶⁵⁾ výraz pro jelení samici s mládětem

daňka skvrnitého běžně dosahuje váhy kolem 60kg a více, takže zisk z jednoho upytlačeného daňka, když budeme počítat čistou zvěřinu činí částku mezi 15.000,- Kč – 20.000,-Kč.

Pytlácká banda je schopna při nájezdu do zazvěřené⁶⁶⁾ obory upytlačit během dvou hodin i deset kusů této zvěře. Navíc je potřeba hodnotit nejen cenu zvěřiny, ale u trofejové zvěře i hodnotu trofeje⁶⁷⁾, případně hodnotu chovného kusu zvěře. U jelení, dančí, mufloní a další trofejové zvěře je hodnota trofeje mnohonásobně vyšší než hodnota zvěřiny. Hodnota trofejového jelena se tak běžně pohybuje v částce přesahující 200.000,-Kč. Jak jsem již výše uvedla při rozboru skutkové podstaty, trestný čin pytláctví je jedna z několika skutkových podstat, kde motiv je znakem skutkové podstaty trestného činu.

Zákonodárce zcela správně vyhodnotil motiv pytláka získat pytlačením majetkový prospěch, jako okolnost zvyšující nebezpečnost tohoto trestné činu, a proto ji „ohodnotil“ jako jednu z alternativně daných skutečností zvyšující trestní sazbu pro takto usvědčené pytláky. Když srovnáme nebezpečnost způsobu páchání s motivem peněz s dalšími formami, tedy získání trofeje a pytlačení z důvodu uspokojení své vášně pro lov, je tato forma jednoznačně nejzávažnější a nejčtetnější. Možná na první pohled si každý, kdo tuto práci čte, neuvědomuje možná rizika spojená s touto formou pytláctví:

- narušení přírodní rovnováhy
- úbytek a týrání zvěře
- vybíjení chovných kusů a majetkové ztráty vlastníků
- zdravotní hledisko a s tím spojené riziko.

Na první pohled se laikovi může zdát, že první bod, který jsem pracovně nazvala „narušení přírodní rovnováhy“ je spíše vědeckým termínem, hodícím se do ekologických časopisů nebo publikací ochránců přírody, ale opak je

⁶⁶⁾ myslivecký výraz pro vysoký počet zvěře

⁶⁷⁾ slovo trofej pochází původně z řečtiny „tropaion“, kde znamenalo hmotnou připomínku vojenského (válečného) úspěchu a používalo se tehdy výhradně pro věci ukořistěné z výzbroje a majetku nepřátel

pravdou. Mezi myslivci je to všeobecné známé, že i v našich podmínkách se některé druhy zvěře „nemusí“ a snaží se sobě vyhnout. Například úbytek srnčí zvěře, na kterém se v počátku devadesátých let kromě rozvoje komerční myslivosti podíleli především pytláci, měl za následek přemnožení černé zvěře. Je známo, že černá zvěř – prasata divoká velmi nerada obývají stejnou část honitby se srnčí a dančí zvěří. Pakliže byla srnčí zvěř z některých honiteb zcela nebo z velké části vystřílena pytláky, její místo v této části okamžitě zaujala zvěř černá, která se nebývale přemnožila. Pro pytláky totiž upytlačit divočáka je mnohem těžší než střílet srnčí či dančí zvěř.

Každý z nás již při houbaření nebo noční někdy i denní jízdě vozidlem narazil na stádo srnčí či jelení zvěře, potkat však divočáky se každému nepodaří. Jistě divočák je nočním zvířetem, které je velmi obezřetné a velmi plaché. Důvod je prozaický a zcela jasný. Divočák je již od dob Marie Terezie považován za škodnou a až na bachyně je povolen jeho celoroční lov a to většinou všemi lovci loveckého společenství. Za více než 200 let takového lovu se zvíře přizpůsobilo nebezpečnosti, která mu ze strany člověka hrozí a stalo se velmi lehce zranitelným a podezíravým. Naopak srnčí i ostatní vysoká zvěř se smí lovit jen v přesně stanovenou dobu a zbytek roku je před legálními lovci chráněna. Přemnožení černé zvěře na našem území má i ekonomické aspekty. Již Marie Terezie ve svých výnosech povolila odstřel černé zvěře všem lovcům jednotlivých panství, dokonce stanovila sankce za to, že by někteří ostatním v tomto lovu bránili.

Jistě nás napadne, že tato pokroková a známá panovnice tak nečinila jen z rozmaru, či se chtěla zalíbit svým poddaným. Činila tak z ryze ekonomických důvodů. Černá zvěř v té době byla rovněž velmi přemnožená a činila velké škody na jejích zemědělských pozemcích. Rovněž část šlechticů se domáhala náhrady škody na panovnici, jelikož černá zvěř byla ukryta v jejích lesích, které obhospodařovala. Zpět do současnosti. I v současné době, a to především ve zmíněných devadesátých letech minulého století páchali divočáci na

zemědělských pozemcích obrovské škody a majitelé často soudně vymáhali škodu po vlastnících honiteb, kteří měli za úkol tyto stavy lovem redukovat.⁶⁸⁾ Vidíme na tomto jednom popsaném případě, že pytláctví může relevantně narušit biologickou rovnováhu, která má v konečném důsledku vážný vliv i na činnost člověka, který ji ovšem řeší až následně po vzniku problému, v tomto případě v soudním sporu o náhradu vzniklé škody.

Druhý atribut, který způsobuje pytláctví s motivem obohatit se, je úbytek a týrání zvěře. Co se týče úbytku zvěře, již jsem se dostatečně vyjádřila v předešlém odstavci při poklesech srnčí zvěře. Možná je ještě na místě se zmínit v této kapitole o pytláčení dravých ryb. Tento způsob pytláčení, který mám na mysli, se týká lovu dravců, především štiky obecné, sumce velkého a candáta obecného na velkých přehradních nádržích, především na Lipenské a Orlické přehradě. Vynalézavost pytláckých band nezná mezí a k lovu těchto kapitálních kusů začali pytláci využívat další moderní metodu, která zaznamenala i mezi adrenalinovými sporty prudký vzestup, totiž potápění. Potápěč vybavený harpunou neměl problém ulovit kapitálního sumce či štika a tím silně snížit počty velkých a starších dravých ryb na přehradních nádržích. Je nasnadě, že lovem těchto velkých kusů došlo i ke snížení reprodukční schopnosti tohoto živočišného druhu, protože útokům pytláků často neodolaly právě jikračky štik a dalších ryb a tím vznikly nedozírné škody na celé populaci tohoto druhu v přehradní nádrži.

Týrání zvířat je rovněž relevantním znakem provázející pytláctví a pytláctví s motivem finančního obohacení zvlášť. Pytláci, kteří loví zvěř nebo ryby za účelem zisku většinou vůbec neřeší, zda zvěř bude při vlastním lovu trpět, jejich způsoby lovu jsou mnohdy velmi drastické, pro zvěř silně stresující a především jí způsobují často velké utrpení. Myslivec, když lovenou zvěř postřelí a tato z místa lovu zraněná prchá má povinnost ji dohledat. To

⁶⁸⁾ Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 29. 10. 2002, sp. zn. 25 Cdo 1753/2002. Dostupné ze Sbírek soudních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu České republiky, svazek 4, ročník 2003, publikační číslo 35/2003, str. 285.

znamená, že pomoci cvičeného barváře⁶⁹⁾ se vydává za postřelenou zvěř, aby ukončil její trápení a dokončil lov. Naproti tomu pytlák má zásadu, že ta zvěř co se nepodaří ulovit hned a nezůstane na místě lovu, jej nezajímá, protože je v časové tísní, a dohledávání zvěře většinou v zalesněném prostoru by bylo, co se týká rizika odhalení, pro něj neúnosné. Proto často pytláky postřelená zvěř v krutých bolestech se trápí několik dnů a často je uhynulá nalezena myslivci na vzdáleném místě od pytláčení.

Některé způsoby lovu pytláků samy o sobě naplňují znaky skutkové podstaty trestného činu týrání zvířete. Jedná se především o snahu přejetí zvěře motorovým vozidlem, kdy pytlák za použití terénního vozidla jezdí po poli a snaží se srazit co nejvíce zvířat, většinou zvěře srnčí či zaječí. Rovněž pytlák, který líčí železa⁷⁰⁾ by mohl být stíhán za týrání zvířat, protože zvěř chycená do želez na místě neuhyne, ale v krutých bolestech, neschopna pohybu je vydána na „milost“ pytlákovi, který železa nalíčil. Závěrem tak jak jsem již výše uvedla, že souběh trestných činů pytláctví a týrání zvířete není vyloučen, proto právní kvalifikace obou trestných činů, spáchaných v souběhu je možná.

Vybíjení chovných kusů a majetkové ztráty vlastníků. Jedná se o hledisko shodné pro vyčíslení škody při páchání majetkové trestné činnosti, tedy škody vyjádřené v penězích. Jak již jsem výše uvedla, upytlačeného jednoho kusu dančí zvěře se vyšší škody dostáváme k následku vyšší než škody nepatrné (vyšší než 5.000,-Kč), což je obligatorní znak skutkové podstaty trestného činu krádeže, proto při páchání pytláctví často dochází k naplnění zákonných znaků tohoto trestného činu. Rovněž již bylo řečeno, že škoda způsobená na ulovené zvěři se nevyčísluje jen hodnotou masa, ale i trofeje. Paroží kapitálního muflona či jelena často dosahuje statisícových částek.

⁶⁹⁾ lovecký pes dohledávající postřelenou zvěř

⁷⁰⁾ nášlapná zakázaná čelistová past

Druhým atributem tohoto bodu je vybíjení chovných kusů, což má za následek škody, které nejdou přesně vyčíslit. Upytlačením nejsilnější kusů zvěře nebo ryb dochází ke škodám v celém rozvoji a chovu zvěře v dané honitbě. Každý nadějný a trofejově významný kus zvěře je záměrně myslivci neloven, aby svoje přednosti mohl předat při rozmnožování na další generace. Tato skutečnost však pytláka samozřejmě vůbec nezajímá a tak odlovem kapitálních kusů často i decimuje chovné možnosti rozvoje zvěře v dané honitbě a tím způsobuje nevyčíslitelné škody.

Zdravotní hledisko a s tím spojené riziko

U posledního bodu tohoto pododdílu bych se chtěla blíže zastavit, protože svojí závažností je stejně závažné, ve svých možných následcích pro člověka ještě závažnější než předchozí body, které pramení z pytláctví. Zdravotní a hygienické hledisko je veřejnosti velmi často neznámé či přehlížené. Jedná se o problematiku veterinárně neprověřené zvěřiny, která se dostává ke konzumentům.

Každé maso, tedy i zvěřina prochází veterinární kontrolou. Maso z nelegálně ulovené zvěře však velmi často tuto výstupní kontrolu před vlastním zpracováním a následnou konzumací postrádá.⁷¹⁾ Je dost dobře možné, že se člověk samozřejmě i zvíře (nejčastěji pes) může z takto neprověřené zvěřiny nakazit závažnou, někdy i život ohrožující nemocí. Nejzávažnější a co se týče nakažlivosti nejčastěji se vyskytující nemocí na našem území je tzv. svalovčitost – trichinelóza, vyskytující se u černé zvěře.⁷²⁾

„**Trichinelóza** – parazitární onemocnění postihující lidi i zvířata. Původcem je svalovec *Trichinella spiralis*, žijící ve svalstvu. Přírodní ohniskovost výskytu. Zvířata se nakazí požíváním zdechlin, člověk požíváním nedostatečně tepelně

⁷¹⁾Srovnej: § 20 odst. 2 zákona č. 166/1999 Sb. o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů (veterinární zákon) ve znění pozdějších předpisů

⁷²⁾myslivecká mluva – prase divoké

zpracovaného masa, které obsahuje zapouzdřené svalovce nebo larvy. Infekce se v první fázi projevuje střevními katary, ve druhé fázi bolestivými křečemi svalů, ve třetí fázi vznikají obtíže revmatického typu. V těžších případech nákaza končí úmrtím postiženého jedince.⁷³⁾

„Riziko onemocnění trichinelózou (tedy svalovcem) nelze brát na lehkou váhu, upozorňuje mluvčí Státní veterinární správy Josef Duben. Je nutné apelovat na všechny, kdo požívají maso černé zvěře, že musí projít veterinární kontrolou, riskovat se nevyplatí, varuje. Nebezpečné podle něho mohou být hlavně pochoutky z divočáka ve venkovských restauracích, kde se stává, že připraví ulovené zvíře bez kontroly. Parazit se na člověka přenáší z nedostatečně tepelně upraveného masa. Hlavně z divočáků, ale i z domácích prasat. Nákaza je pro člověka v mnoha případech smrtelná. Larvy napadají hladkou svalovinu srdce a dýchacích cest a mohou způsobit i zástavu srdce. Svalovec se před časem objevil i v českém maso. Veterináři před dvěma lety zpřísnili dohled poté, co odhalili nakaženou svalovinu u divočáků ulovených ve východních Čechách a na severu Moravy. Na lidi se svalovec v poslední době nepřenesl. Poslední případ se u nás objevil v roce 1954, kdy onemocnělo jedenáct lidí a tři zemřeli, popsal Duben.“⁷⁴⁾

Další nakažlivé choroby, které je možné od nakažlivé zvěřiny při její konzumaci či kontaktu „získat“ patří široké veřejnosti známá vzteklna, což je virové onemocnění postihující především šelmy, ale byly již vzácně zjištěny případy nákazy i u srnčí zvěře. Nakažlivou nemocí přenosnou na člověka, kterou přenáší zvěř je i tularémie a dále se člověk může nakazit i salmonelozou, a to především při konzumaci vajec pernaté zvěře. Z výše uvedených skutečností vidíme, že pytlák, který pytláčí pro majetkový prospěch, není nebezpečný jen pro zvěř nebo ryby a jejich vlastníky, ale může být nebezpečný i osobám, kterým je osud těchto živočichů a zobecněno i

⁷³⁾ Všeobecná encyklopedie ve čtyřech svazcích, 4. díl, 1. vydání, Praha: Nakladatelský dům OP Diderot, 1998. str. 128.

⁷⁴⁾ Srovnej: Pozor na maso z ciziny. Může zabít. iDnes. [cit. 13. 7. 2009]. Dostupné z http://zpravy.idnes.cz/pozor-na-maso-z-ciziny-muze-zabit-dqq-/domaci.asp?c=A090615_230830_domaci_lf.

přírody jako takové zcela lhostejný. Možná, že případná osvěta či publicita těchto skutečností by zvýšila zájem společnosti na trestném činu pytláctví obecně a přispěla k větší objasněnosti, případně snížení pytláctví celkově.

II.1.11

Pytlačení z důvodu získání lovecké trofeje

Podle zvykového práva, které platí od doby raného středověku, náleží trofej zvěře či ryby lovcům. Lovecká trofej je chloubou a památkou na prožitý lov. „Trofejí tedy rozumíme ukořistění děla, lodi a prapory, nebo vůbec věci, které mají být viditelnými známkami úspěchu v některém podniku.“⁷⁵⁾

Trofejí bývá část úlovku, kterou si myslivec ponechá jako upomínku. Jsou to především lebky spárkaté zvěře s paroží a rohy, špičáky z dolní a horní čelisti kňourů, lebky velkých šelem, jezevce, lišky. Patří k nim i kůže muflonů a kamzíků, pokud jsou upraveny s hlavou. Trofejí je kůže jedině tehdy, jsou-li u ní celé běhy, hlava i ocasní partie (oháňka, prut, kelka). Z pernaté zvěře je trofejí celý preparát, popř. hlava s tažečem nebo samotný tatrč⁷⁶⁾ tetřeva, tetřívka, krocana, jeřábka. „Jako trofej se dále uchovávají kelce z laní a jelenů a hubertka⁷⁷⁾, špičáky z lišek, jezevců, štětky z osin černé zvěře a pířka divočáků, kamzičí vous, paletky tetřeva, tetřívka a sluky lesní s vousem (štětičkou), zrcátka, gastrolity (kaménky ze svalnatého žaludku) z tetřeva, tetřívka a krocana, bezoárové koule ze žaludku muflonů a kamzíků, tenisové kůstky medvědů a všechny preparované části zvěře nebo celé preparáty.“⁷⁸⁾

Páchání pytláctví z motivu získání trofeje je druhou podskupinou, kterou se budu v tomto rozboru specifických znaků pytláctví zabývat. Tato skupina

⁷⁵⁾ Ottův slovník naučný, Encyklopedie obecných vědomostí, dvacátýpátý díl, fotoreprint původního vydání z roku 1906, Praha: Agro, 2002. str. 800.

⁷⁶⁾ ocas pernaté zvěře

⁷⁷⁾ lovecká trofej, zkostratělá chrupavka v srdci rohaté a parohaté zvěře

⁷⁸⁾ Penzum - základy znalostí z myslivosti: (i pro studující, kteří se připravují ke všem druhům mysliveckých zkoušek), 6. vydání, Praha: DRUCKVO s.r.o., 2004. str. 256.

pytláků je většinou zcela odlišná od pytláčicích band, které se snaží dosáhnout zisku za jakoukoliv cenu a nemají žádné zábrany a etika lovu, láska k přírodě je jim zcela vzdálena. Tito pytláci, kteří pytláčí kvůli trofeji, se často rekrutují z řad vlastních myslivců či zaměstnanců lesů, například se může jednat o lesní dělníky. Pytláčící pachatelé s motivem získání trofeje, po které ve skrytu duše touží, mají oproti ostatním pytlákům několik výhod. Mají výbornou znalost – a to jak profesní, jedná se o skutečné lovce – místní myslivce nebo místní zaměstnance lesů, kteří se pohybují stále v místě, kde se zvěř vyskytuje a není pro ně problém tuto trofejovou zvěř upytlačit. Rovněž myslivec, který by dle myslivecké hierarchie musel na legální získání povolenky kapitálního – trofejově zajímavého kusu zvěře čekat několik let, tak takovýto kus zvěře upytlačí, protože mu příslušným hospodářem nebyla příslušná povolenka k lovu vydána. V této povolenke k lovu je vždy přesně uvedeno jaký druh a kategorizaci zvěře může myslivec v určeném období lovit.

Poslední skupinou pytláků patřící do této kategorie pytláků z důvodu získání trofeje patří osoby, které berou získání trofeje jako znak společenské prestiže a jako doklad svého výsadního postavení. Jedná se většinou o zbohatlé jedince, kteří se snaží interiér svého obydlí vylepšit něčím, co soused nemá a co se stane předmětem obdivu jeho návštěv. Tyto osoby si často objednávají u organizovaných pytláckých skupin (sami se lovu neúčastní) odlov trofejově zajímavě zvěře, často šelmy nebo dravce. Trofeje jsou také vyhledávány zahraničními turisty, popř. poplatkovými lovci, kteří nic neulovili a trofeje kupují od našich myslivců i pytláků.

Jako příklad páčání pytláctví z důvodu získání trofeje je případ z 26. června 1997, kdy v Lánské oboře spadající pod Kancelář prezidenta republiky, pachatel střelil na jednoho z chovných (oboustranně korunové paroží) jelenů, navíc v době hájení, čímž způsobil škodu takřka penězi nevyčíslitelnou, kdy jen cena paroží byla vyčíslena na částku ve výši 590.000,- Kč, přičemž chovná

hodnota takového kusu téměř nelze ani přesně určit.⁷⁹⁾ Otázkou však zůstává, zda v tomto případě byl motiv pouze získání trofeje, kdy nelze vyloučit spojení tohoto motivu s úmyslem získat finanční prospěch.

Pokud je pácháno pytláctví s cílem získat trofej nelegálním lovem ryb, většinou půjde o lov dravých ryb (štika, pstruh, sumec, candát). Tyto druhy ryb kromě pstruha však není jednoduché ulovit klasickými prostředky, proto jsou pro lov těchto ryb často používány zakázané návnady včetně elektrického proudu.

II.I.III

Pytlačení z důvodu požitku z lovu, lovecká vášeň

Jedná se o zvláštní způsob pytlačení, který páchají většinou pachatelé osamoceně a jejich motivem je výhradně zážitek z lovu. Nejde jim ani o získání potravy, případně dalšího finančního obohacení ani si nezakládají na získané trofeji. Jde jim pouze o adrenalin, který při lovu zvěře nebo ryb prožívají a pocit, že dělají něco zakázaného, kdy hrozí riziko odhalení.⁸⁰⁾ Jedná se o pachatele, kde znakem jejich jednání je především opakování činu a páchání tohoto činu v určitém teritoriu.

Pytlák až na vzácné výjimky pytláčí sám, na stále stejném či obdobném místě – v jedné honitbě, kde využívá místní i osobní znalosti. Pytláčí pro ukojení své touhy po nelegálním lovu. Nebezpečnost tohoto druhu pytláctví je vysoká, protože objasnění jejich trestné činnosti je vzácná, jelikož tuto činnost většinou detailně neplánují, chovají se nevypočitatelně a jelikož pytláčí většinou po dobu několika let, nezanechávají na místě činu z hlediska kriminalistiky a možného odhalení relevantní stopy. Zjistit, že v dané honitbě pytláčí takováto

⁷⁹⁾ Němec, M.: Postup policie při odhalování, vyšetřování a předcházení pytláctví, 1. vydání, Praha: Policejní akademie České republiky, 2002. str. 58

⁸⁰⁾ Srovnej: Údajný největší pytlák je volný. Je to vášeň, řekl . [cit. 10. 8. 2009]. Dostupné z http://www.lidovky.cz/udajny-nejvetsi-pytlak-je-volny-je-to-vasen-rekl-fuo/ln_noviny.asp?c=A090120_000118_ln_noviny_sko&klic=229600&mes=090120_0

osoba, není těžké, protože pytlák po úspěšném ulovení zvěře tuto nechává netknutou na místě, zcela výjimečně odnáší trofej, většinou hlavu s paroží. Jelikož jeho jednání je vázáno na jeho psychiku – subjektivní stránku trestného činu je nebezpečné, protože jeho útoky se po úspěšném lovu opakují a gradují.

Celý oddíl týkající se motivu (pohnutky) pachatelů k páchání pytláctví chci zakončit kategorií pytláků, kteří bývají vůbec nejnebezpečnější a jejich jednání je společensky neakceptovatelné. Jedná se o skupinu pachatelů, kteří loví, v tomto případě je příznačnější říci zabíjejí zvířata, bez jakéhokoliv motivu. Každý kriminalista Vám jistě potvrdí, že objasnit násilný trestný čin, kde chybí jakýkoliv motiv i další stopy bývá nejtěžší.

Takovéhoto pytláka, který zmáčkne spoušť na klidně se pasoucí lesní zvěře nebo střílí kachny na hladině rybníka jen z nudy či pro své zvrácené potěšení je velmi těžké odhalit. Jediná šance je pytláka přistihnout přímo při činu nebo využít svědecké výpovědi osoby, která byla takovému zvrácenému jednání přítomna. Do této kategorie je možné zahrnout i další nepochopitelné jednání některých lidí, kteří jsou schopni střílet zvěř ze závisti. Tato lidská pokleslost se bohužel nevyhýbá ani myslivosti, takže nejsou vzácné případy, že majitel obory najde kapitálního jelena, kterého chová 20 let zastřeleného v oboře. Jedná se o motiv závisti či nepřejícnosti člověka, který se tímto způsobem majiteli pomstí či jej potrestá za jeho úspěšnost. Pro objasněnost tohoto zavrženíhodného jednání takových to pytláků platí to samé pro ty, co zabíjí zvěř bez motivu. Jediná naděje je v tom, že veřejnost si bude více všímat věcí veřejných a v případě, že takové to „individua“ přistihne, nebude se bát proti nim svědčit v trestním řízení.

II.II. oddíl

Páchání pytláctví podle použitých prostředků

Základní dělení, kdy posuzujeme pytláctví podle použitých nástrojů je možno v obecné rovině rozdělit, a to v závislosti na předmět útoku, na který pachatel útočí.

Pytláctví zvěře

- pytláctví páchané pomocí střelných zbraní
- pytláctví páchané dalšími způsoby

Pytláctví ryb

- pomocí rybářských prutů
- pytláctví páchané dalšími způsoby

Pytláctví páchané pomocí střelných zbraní při neoprávněném lovu zvěře převažuje, dle statisticky dostupných dat o pytláctví, tvoří asi 90% zaevidovaných případů pytláctví.

Co se týká pytláčení ryb, je třeba uvést, že naopak pytláčení ryb pomocí klasických „zbraní rybářů“ – rybářských prutů netvoří většinu použitých prostředků při pytláčení ryb. U pytláčení ryb je zásadní zda se jedná o jednotlivce či organizovanou skupinu pytláků či spolupachatele. Samostatně jednající pytlák ve většině případů používá rybářské pruty či cívku s vlascem, naopak organizovaná skupina pytláků využívá pro ně efektivnější způsoby lovu, a to různě upravené sítě, čeřeny, vrhačky nebo elektrické agregáty.

II.II.I

Pytláctví páchané pomocí střelných zbraní

V první části tohoto pododdílu se budu věnovat prostředkům užívaným k neoprávněnému lovu zvěře, tedy střelným zbraním. Zákonné vymezení střelných zbraní najdeme v zákoně č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu (zákon o zbraních). Tento zákon definuje střelnou zbraň jako **zbraň, u které je funkce odvozena od okamžitého uvolnění energie při výstřelu, zkonstruovaná pro požadovaný účinek na definovanou vzdálenost.**⁸¹⁾

Pytláctví pomocí střelných zbraní můžeme dále dělit podle jednotlivých zbraní použitých k pytláčení⁸²⁾:

- **zbraně palné** (zbraně sportovní, lovecké, vojenské, vyrobené nelegálně)
- **zbraně mechanické** (luky, kuše, praky)
- **zbraně plynové** (vyrobené v továrně, vyrobené podomácku)

Zákon o střelných zbraních a střelivu od 1.1. 2004 nově rozděluje zbraně a střelivo do pěti kategorií:

1. kategorie A (**zakázané zbraně, zakázané střelivo, zakázané doplňky zbraní**)
2. kategorie B (**zbraně podléhající povolení**)
3. kategorie C (**zbraně podléhající ohlášení**)
4. kategorie D (**zbraně ostatní**)
5. kategorie E (**střelivo do zbraní kategorií A až D**), které není zakázané

⁸¹⁾ Srovnej: zákon č. 119/2002 Sb., zákon o střelných zbraních a střelivu (zákon o zbraních) ve znění pozdějších předpisů

⁸²⁾ Němec, M.: Postup policie při odhalování, vyšetřování a předcházení pytláctví, 1. vydání, Praha: Policejní akademie České republiky, 2002. str. 61.

Do zakázaných zbraní dle zákona o střelných zbraních a střelivu tak patří: zbraně vojenské, s výjimkou pušek, samonabíjecích a opakovacích pušek, pistolí a revolverů, ověřených pro civilní použití, pokud podléhají ověřování podle zvláštního právního předpisu, zbraně samočinné, zbraně vyrobené nebo upravené tak, že lze utajit jejich účel, nebo u kterých byly původní charakter a podoba změněny tak, aby se jejich použitím mohly způsobit těžší následky, anebo zbraně maskované jako jiné předměty (zákeřné zbraně), plynové nebo expanzní, nejde-li o dovolené výrobní provedení, střelná nástrahová zařízení, s pevně vestavěnými tlumiči hluku výstřelu nebo s pevně vestavěnými laserovými zaměřovači, mezi **zakázané střelivo** patří vojenská munice, se střelou průbojnou, výbušnou nebo zápalnou, mezi **zakázané doplňky zbraní** patří tlumiče hluku výstřelu, zaměřovače zbraní konstruované na principu noktovizorů a laserové zaměřovače.⁸³⁾

Pytláci k nelegálnímu lovu zvěře užívají buď legálně držené zbraně, a to především zbraně lovecké (jedná se o pytláky mezi myslivci) a zbraně sportovní. Používání speciálních sportovních zbraní je společensky velmi nebezpečné a mělo by se při ukládání trestu odrazit v uložení trestu a jeho výše. Kdo někdy při sledování televizních přenosů ze sportovní střelby sledoval probíhající závody, tak mi potvrdí, že tito sportovci za využití těchto speciálních zbraní jsou schopni zasáhnout cíl na vzdálenost sta a více metrů velikosti kovové mince. Pytláci užívající tyto zbraně se speciální optikou jsou schopni pytláčit na vzdálenost pětiset a více metrů, kdy zvěř vůbec netuší, jaké nebezpečí jí hrozí a rovněž zadržení pachatele na místě pytláčení pro obrovskou vzdálenost od oběti pytláctví – upytláčenému kusu zvěře je velmi obtížné.

Specifickým “postupem“, který je používán pytláky při lovení zvěře pomocí střelných zbraní je tzv. „dvojitřel“, který je realizován tak, že dva lovci vystřelí

⁸³⁾ Srovnej: §4, zákon č. 119/2002 Sb., zákon o střelných zbraních a střelivu (zákon o zbraních) ve znění pozdějších předpisů

na lovenou zvěř současně, každý na jiný kus, takže hluk obou výstřelů splyne v jednu ránu a jeden ulovený kus tak může zůstat utajen a nepříznán.⁸⁴⁾

Do kategorie střelných zbraní nelegálně držených patří především zbraně vojenské, často pocházející ještě z období druhé světové války, ale i o modernější vojenské zbraně, které nebylo za doby komunistického režimu těžké získat.

Je všeobecně známo, že především od sovětských vojáků, kteří dlouhodobě pobývali na našem území, nebylo těžké lacino koupit mnoho automatických palných zbraní i různého střeliva. Do této kategorie patří i zbraně lovecké a sportovní, na které nemá jejich uživatel potřebná povolení – zbrojní průkaz. Pytláci nelegálně užívané palné zbraně a střelivo velmi často upravují. Důvody k úpravě střelných zbraní bývají většinou pouze dva:

- **úprava zbraně z důvodu efektivity lovu**
- **úprava zbraně z důvodu latentnosti pytláctví**

Úprava zbraní a střeliva z důvodu efektivnějšího lovu jsou především změny ráže zbraně. Jedná se o typický způsob úpravy vzduchové pistole na větší ráži – malorážkové zbraně (ráže 22 Long Rifle), dále dochází často k užívání zakázaného – expanzivního střeliva, které způsobuje větší ranivý účinek střely apod. Do této kategorie patří i různá přídatná zařízení, které jsou součástí zbraně a zákonem o zbraních jsou k lovu zakázány. Patří sem především různá optická zařízení – dalekohledy, noktovizory, umělé osvětlovače cíle a podobně.

Úprava zbraní a střeliva z důvodu latentnosti pytláctví je především změna délky a hmotnosti zbraní. Častým případem jsou upilované hlavně a pažby

⁸⁴⁾ Srovnej: Němec, M.: Postup policie při odhalování, vyšetřování a předcházení pytláctví, 1. vydání, Praha: Policejní akademie České republiky, 2002. str. 63.

zbraně tak, aby se zbraň dala snadno skrýt a nosit pod oděvem, aniž by její nošení vzbuzovalo podezření. Dále sem patří tlumiče zbraně, které tlumí samotný výstřel, což má za následek jednak to, že ostatní zvěř není zrazena výstřelem a především hluk výstřelu není důvodem začít pátrat po pytlácích, případně tím je omezena možnost získat svědky pytláčení, kteří se v okolí nacházeli a „klasický“ výstřel by jistě zaslechli.

Mechanické zbraně fungují na principu využití elastické energie. Jedná se především o luky a kuše, které se dají zakoupit ve specializovaných obchodech, využívají se ke sportovním účelům. Nebezpečné jsou především tím, že se nemusí používat tlumič hluku – jsou zcela tiché, u moderních luků a kuší je jejich kinetická rychlost vystřelených šípů natolik velká, že svojí průrazností dosahují efektu palných zbraní. „Účinnost těchto zbraní na několik desítek metrů je takřka stejná jako účinnost střely vypálené z lovecké kulovnice.“⁸⁵⁾

Plynové zbraně – jedná se o zbraň, kdy k výstřelu dochází tak, že střela je do pohybu uvedena tlakem vzduchu nebo dalšího plynu. V naší zemi se jedná o volně prodejnou a hlavně mezi mládeží oblíbenou vzduchovku či vzduchovou pistoli. Do kategorie plynových zbraní řadíme jednoranné a dvouranné předovky.⁸⁶⁾

II.II.II

Pytláctví páchané dalšími způsoby

- **chytání zvěře do želez, drátěných ok**
- **chytání ryb do sítí, vrhaček, čeřenů, vrší**

⁸⁵⁾ Němec, M.: Postup policie při odhalování, vyšetřování a předcházení pytláctví, 1. vydání, Praha: Policejní akademie České republiky, 2002. str. 61.

⁸⁶⁾ Srovnej: § 6zákon č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu (zákon o zbraních) ve znění pozdějších předpisů

- lov ptactva pomocí tzv. výrovky⁸⁷⁾
- usmrcování zvěře pomocí dopravního prostředku
- lov ryb pomocí elektrického agregátu
- chytání zvěře do pastí a zamaskovaných jam
- chytání ryb pomocí speciálních technických zařízení a speciálních návnad

Z výše uvedených „dalších“ způsobů přiblížím ne zcela známý způsob lovu ptactva pomocí tzv. výrovky. Jak jsem již uvedla, jedná se o zakázaný způsob lovu dle zákona o myslivosti. Termín výrovka se pro tento způsob lovu, který vznikl v době feudalismu údajně na území dnešní Francouzské republiky, spočívá v tom, že v otevřeném prostoru na poli se umístí kůl, na kterém sedí sova, nejčastěji se pro svoji mohutnost používal výr velký. Celý lov spočíval v tom, že sovy, jako pták aktivní v nočních hodinách byl silně „neoblíbený“, dráždil ostatní ptáky, kteří při jeho výskytu na něj útočili, bez toho že by se báli přítomnosti poblíže skrytého lovce. Tento způsob lovu se používal především při střelbě havranovitých ptáků a rovněž dravců. V současnosti byl tento výskyt zakázaného způsobu lovu vzácně zaznamenán při lovu vran, a to dokonce myslivci.

II.III oddíl

Páchání pytláctví podle počtu pachatelů a jejich organizovanosti

- pytláctví páchané jednotlivcem
- pytláctví páchané skupinou pachatelů
- pytláctví páchané ve dvojici

⁸⁷⁾ Srovnej: § 45 odst. 1 písm. d) zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti ve znění pozdějších předpisů

Pytláctví, které páchá jednotlivec, se týká především pytláčení z motivu získání trofeje a pytláčení z lovecké vášně. Tyto dva motivy, které jsem již popsala v předešlých pododdílech II.I.II a II.I.III této kapitoly spolu často souvisí a vzájemně se prolínají. Jedná se často o pytláky, kteří se rekrutují z lesního personálu či samotných myslivců. Tito pachatelé se snaží působit anonymně, jelikož pytláčí v místě, kde bydlí či pracují, proto se snaží, aby jejich skutek zůstal anonymní a pokud možno bez jakýchkoliv svědků. Při pytláčení využívají dokonalé znalosti okolí, pohybují se ve známém prostředí a většinou přesně vědí, jaká zvěř se v uvedené části honitby nachází a vyskytuje.

Případy pytláků, kteří pytláčí samostatně, se velice špatně objasňují a většina jejich skutků není ani zjištěna. V případě, že pytlák uloví neoprávněně zvěř, tak ulovený kus zvěře z místa odváží a sám zkonsumuje nebo stopy zahladí. Takoví to pytláci vědí, že kdyby na místě zůstaly zbytky zvěře nebo ryb, mohlo by vzniknout podezření ostatních členů mysliveckého sdružení nebo rybářů, proto se snaží po sobě všechny stopy zamaskovat. Častou výmluvou pachatelů, kterým je svědkem dána otázka o slyšitelné střelbě, pachatel odpoví, že střílel po škodné (lišce, divočákovi) a že chybil – lovenou zvěř netrefil. Nebezpečnost tohoto jednání je především v tom, že se pytláctví dopouští osoba, která by měla zvěř nebo ryby chránit a nezneužívat svého postavení k snadnému lovu a zahlazení stop.

Tento způsob pytláčení jsem podrobně popsala při rozboru skutkové podstaty trestného činu pytláctví, jelikož se jedná o kvalifikační okolnost, která zvyšuje nebezpečnost činu pro společnost a tím se následně odráží ve výši a druhu trestu. Je třeba pouze podotknout, že při páchání pytláctví více pachateli se nejedná vždy o organizovanou skupinu. Znakem organizované skupiny je především počet osob – tři a více pachatelů. Další znaky organizované skupiny nebudu více opakovat, protože jsem je popsala v oddíle I.V, Kapitoly 1 věnovanému mimo jiné organizované skupině.

Pytláctví je často pácháno i dvojicí spolupachatelů, zajímavé na tomto způsobu dle policejní a soudní praxe bývá skutečnost, že se velmi často jedná o rodinné příslušníky. Zejména se jedná o bratry a nejsou vzácné ani případy pytláčícího otce se synem. Motiv tohoto druhu pytláčení označované jako pytláčení ve dvojici bývá většinou majetkový prospěch, anebo obohacení vlastního jídelníčku, tedy ulovená zvěř nebo ryby se zkonsumují přímo v rodině pytláků.

Do tohoto oddílu patří i ostatní formy pytláctví, na kterých se podílí více pachatelů, které označujeme jako trestní součinnost. Zákonodárce tyto další formy pytláctví trestá stejně jako vlastní pytláky, protože jejich účast na pytláctví je nebezpečná. Jedná se o různé další osoby, které se na pytláctví nepřímo podílejí tím, že **ukrývají** upytláčenou zvěř nebo ryby, **prodávají** je překupníkům či je od pytláků odkupují k vlastní konzumaci či k dalšímu prodeji a následnému obohacení se. Rovněž je trestně odpovědná osoba, která upytláčenou zvěř či ryby bez potřebného povolení **převáží**, například v automobilu. Z tohoto důvodu je každý lovec po úspěšném lovu povinen umístit na zadní běh ulovené zvěře nesnímatelnou umělohmotnou plombu, která je dokladem legálního lovu zvěře. Tento způsob plombování ulovené zvěře je dle zákona o myslivosti povinný od okamžiku, kdy myslivec uloví kus zvěře a následně jej převáží k dalšímu zpracování. Zdánlivě složitý způsob identifikace ulovené zvěře se používá v mnoho zemích Evropy a brání především nelegálnímu odlovu zvěře vlastními myslivci, kteří při kontrole byli nepostižitelní. Takto kontrolovaný lovec při odvozu zvěře do bydliště tvrdil, že střelenou zvěř jede odevzdat mysliveckému hospodáři a dokázat mu opak, tedy pytláčení bylo problematické a ve většině případů vyloučené. Nicméně i povinné plombování pomocí nesnímatelné plomby se obchází, a to tak, že se plomba nenasazuje nesnímatelným způsobem ihned po odlovu zvěře, ale až v případě, že je zde reálná hrozba kontroly ze strany Policie ČR či myslivecké stráže. Přičemž v tomto případě se jako nejčastější výmluva používá ta, že

plomba byla ztracena v lese popřípadě zapomenuta ve vozidle, ke kterému pytlák zrovna míří.

II.IV oddíl

Význam rozborů způsobů páchání pytláctví

1. pro kriminalistickou prevenci;

2. pro identifikaci pachatele;

3. pro vyšetřování a prověřování trestných činů pytláctví;

Co se týká prevence, což je pojem se kterým pracuje především kriminologie tak způsoby páchání pytláctví mají význam především v oblasti **situační prevence**. Samotné zjištění majitele či svědků skutečnosti, že v daném teritoriu se pohybuje neznámá osoba například se zbraní či s dalekohledem sleduje zvěř je signálem ke zvýšení ostrahy celého teritoria. Tato preventivní opatření se týkají především fyzické ostrahy honitby či rybníka, zvýšená kontrola jak ze strany majitele a jeho zaměstnanců, tak i ochrana, kterou zajišťuje stát. Tato ochrana je v praxi vykonávána především orgány Policie České republiky a dále v některých oblastech i pracovníky obecní police. Jelikož k pytláčení povětšinou dochází mimo pozemky obce či města, jsou tyto kontroly ze strany městských strážníků většinou vzácné. Naopak orgány Policie ČR, které provádějí vlastní odhalování a vyšetřování trestných činů a přijímají tedy i prvotní oznámení o páchání těchto trestných činů a přestupků jsou, co se týká situační prevence jedním z relevantních orgánů, které má na potírání pytláctví největší vliv. Způsoby páchání pytláctví v souvislosti s prevencí tohoto trestného činu jsou závislé na determinantech, které je ovlivňují. Typ determinanty dělíme na objektivní a subjektivní.

Objektivní determinanty ovlivňující způsoby páchání jsou především v obecné rovině ovlivněny společností, ve které k pytláctví dochází. Společenské podmínky jsou popsány v samostatné kapitole této práce, která popisuje historii pytláctví. Obrovský rozmach pytláctví byl znám především v době válek, v době raného středověku, kdy poddaní trpěli hladem a pytláctví pro ně bylo otázkou přežití.

Co se týká současnosti či doby konce 20. století, je velký zlom vidět po sametové revoluci, kdy v devadesátých letech 20. století došlo k velkému nárůstu pytláctví. Důvod této eskalace je celkem zřejmý. Pytláctví nebylo na začátku tohoto období vůbec považováno za trestný čin a především došlo k velkému rozvoji podnikání v celé společnosti. Technické prostředky ať mluvíme o zbraních, střelivu či motorových vozidlech používaných k lovu zaznamenaly obrovský rozvoj. Dostupnost zbraní mezi celou populací se z mnohonásobila. Všechny tyto faktory, které řadíme pod společenské determinanty, mají obrovský vliv pro páchání pytláctví v obecné rovině.

V konkrétní rovině do těchto objektivních determinantů ovlivňující způsob páchání patří především **doba – tedy čas spáchání a místo spáchání pytláctví**. Doba páchání pytláctví má velký význam pro jeho vlastní objasnění či zjištění zda se jedná o pytláky. Zákon o myslivosti totiž legálnímu lovcovi zakazuje v noci zvěř lovit: „**je zakázáno lovit zvěř, kromě prasat divokých a lišek obecných za noci, tj. hodinu po západu slunce až do hodiny před východem slunce. Lovit prase divoké a lišku obecnou v noci bez použití vhodné pozorovací a střelecké optiky.**“⁸⁸⁾

Z výše uvedené definice vyplývá, že jestliže někdo v nočních hodinách opakovaně střílí na zvěř je více než pravděpodobné, že se jedná o pytláky a je potřeba okamžitě na místo přivolat policejní orgány. Čas, kdy dochází k pytláčení má velký význam pro proces vzniku vyhodnocení kriminalistických

⁸⁸⁾ Srovnej: § 45 zákon č. 449/2001 Sb., zákon o myslivosti ve znění pozdějších předpisů

stop. Pytlák, který pytláčí v noci, má výhodu, že není tak přesně vidět, proto případná paměťová stopa svědka, který pytláka viděl, nemůže být tak kvalitní jako za denního světla. Naopak v nočních hodinách se pytlákovi daleko hůře zahlazují stopy po pytláčení. Velice často tak pytláci na místě pytláčení zanechávají nábojnici po střelbě, trasologické stopy obuvi či kol vozidla a podobně.

Místo pytláčení není toto z hlediska významu pro odhalování pytláků nijak relevantní. To že se jedná o části honiteb a obor s větším výskytem zvěře je logické, snad je dobré jen podotknout, že často pytláci střílí na zvěř z motorových vozidel přímo z pozemní komunikace – vozovky. Tedy případy pytláctví jsou místně spojené s dobrou dopravní dostupností. Ideální jsou pro pytláky rovinaté úseky, kudy vedou silnice a především je na dálku vidět případné další příjíždějící vozidlo, čímž má pytlácká skupina možnost z místa ujet, případně využít momentu překvapení při střetu s myslivci nebo případně policisty.

Význam rozborů způsobů páchání pytláctví pro identifikaci pachatele.

Způsob páchání pytláctví je zcela jistě relevantním ukazatelem pro vypátrání pachatele trestného činu pytláctví. Jednotliví pachatelé používají způsob páchání – modus operandi velmi obdobný, u pytláctví často totožný. Identifikace pachatele podle způsobu páchání pytláctví má význam především u pytláka, který pytláčí sám, případně ve dvojici, kde jednotlivé úkony provádějí oba spolupachatelé obdobným způsobem.

V případě, kdy pytláčí organizovaná skupina, je identifikace pachatelů podle způsobu páchání obtížnější, protože tyto profesionální skupiny často mění použité technické prostředky – střelné zbraně, motorová vozidla tím vytvářejí stopy odlišné od minulých případů pytláčení. Změna použitých prostředků je také jedním ze znaků profesionálního postupu organizované skupiny, kdy

členové této pytlácké skupiny se snaží svoje jednání zakrýt používáním jiných prostředků při pytláčení a tím vytvářet odlišné stopy. Policejním orgánům, které jejich trestnou činnost objasňují, tak ztěžují postup vyšetřování, především stanovení vyšetřovacích verzí a spojení jednotlivých skutků jejich protiprávních jednání v jeden celek.

Když policejní orgán jednotlivé případy pytláčení řádně zadokumentuje, především zajistí dostatek kriminalistických stop pro individuální identifikaci – zjištění konkrétního pachatele je možné jednotlivé dílčí útoky prošetřovat jako jeden skutek, jeden trestný čin pytláctví spáchaný formou pokračování v trestném činu.⁸⁹⁾

V této části kapitoly se nebudu rozborem kriminalistických stop zabývat podrobně, protože tomuto v pytláctví velmi významnému tématu se budu věnovat v samostatném oddíle této kapitoly. Celou problematiku významu způsobů páchaní pytláctví pro zjištění pachatele uzavřu tím, že význam má především v případě, že pytláctví páchá jedna osoba, která používá stejné prostředky a tím vytváří obdobné či totožné kriminalisticky relevantní stopy. Jedná se především o pytláka, který loví zvěř svojí jednou střelnou zbraní, případně používá drátěná oka, která sám vyrábí a při dokumentaci skutku je možné tyto případy podle totožnosti způsobu páchaní kvalifikovat jako pokračování trestného činu, tedy především sčítat způsobenou škodu jako následek trestného činu.

Pro posouzení skutku je vyčíslení takto způsobené škody velmi významné, protože v novele – kodifikaci trestního zákona je jedním z obligatorních znaků pytláctví i výše způsobené škody, která musí být vyšší než nepatrná, tedy vyšší než 5.000,-Kč. Při kvalifikaci skutku bude tedy velmi významné, zda policejní orgán bude schopen jednotlivé dílčí útoky jednoho pytláka

⁸⁹⁾ Srovnej: §89 odst. 3 zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon ve znění pozdějších předpisů

zadokumentovat takovým způsobem, aby bylo možné tato jednání spojit do jednoho skutku. Jednotlivé dílčí útoky pytláka totiž často nebudou dosahovat potřebného následku z hlediska výše škody, proto způsob páčání bude ještě důležitější při kvalifikaci skutku než dosud, kdy výše škody nebyla obligatorním znakem základní skutkové podstaty trestného činu pytláctví.

Význam rozborů způsobů páčání pytláctví pro vyšetřování a prověřování trestných činů pytláctví.

„Studium způsobů spáchání trestného činu je všestranně užitečné pro kriminalistickou teorii, ale především též pro kriminalistickou praxi. Je tomu tak zejména proto, že způsob páčání je již svou podstatou nadán způsobilostí vyvolat intenzivní následky ve vnějším prostředí a výrazně se zobrazit ve stopách – často výrazněji než jiné znaky trestného činu.“⁹⁰⁾

Jak již bylo výše napsáno, je způsob páčání pro vyšetřování a objasňování trestného činu velmi významným faktorem. Podle stop, které pachatel na místě činu – místě pytláctví zanechal, je možné stanovit možné vyšetřovací verze, případně přímo získat poznatky k osobě možného pachatele. „V praxi má největší význam vytyčování vyšetřovacích verzí o subjektivních vlastnostech pachatele v době, kdy je ještě neznámý.“⁹¹⁾ Konkrétně v případě pytláctví je podle způsobu jeho páčání k osobě pachatele na místě skutku možné zjistit:

- Zda se pytlák na místě pohyboval sám či se jednalo o organizovanou skupinu.
- Jaký technický prostředek pytlák k pytláčení použil.
- Subjektivní vlastnosti pachatele – výška, váha

⁹⁰⁾ Musil, J., Konrád, V., Suchánek, J.: Kriminalistika, 1. vydání, Praha: C.H.Beck, 2001. str. 45.

⁹¹⁾ Musil, J., Konrád, V., Suchánek, J.: Kriminalistika, 1. vydání, Praha: C.H.Beck, 2001. str. 46.

II.V oddíl

Metodika vyšetřování trestného činu pytláctví

Na úvod tohoto oddílu je jistě potřeba definovat metodiku vyšetřování trestných činů v obecné rovině. V obecné části kriminalistika vysvětluje a definuje pojmy týkající se pachatele trestného činu a jím vytvářených stop a dalších relevantních informací, které se používají při vyšetřování všech trestných činů. Metodiku vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů nazýváme zvláštní částí kriminalistiky.

„Metodika vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů zkoumá zákonitosti vzniku stop určitého druhu trestných činů a na jejich základě modifikuje obecné kriminalistické metody tak, aby vyhovovaly podmínkám odhalování, vyšetřování a prevence jednotlivých druhů trestných činů.“⁹²⁾ Z této definice je jasně patrné, že metodika jako zvláštní část kriminalistiky se vztahuje ke třem druhům činnosti policejních orgánů, z nichž každý se vyznačuje jistými specifiky jak obsahu, tak i právní formy:

a) k odhalování trestných činů

b) k vyšetřování trestných činů

c) ke kriminalistické prevenci

Jednotlivé druhy trestné činnosti se vyznačují také různými specifiky, a proto vyžadují odlišný přístup při objasňování, vyšetřování a prevenci. Přizpůsobení konkrétním okolnostem případu vyžaduje vysoký stupeň tvořivosti a je časově náročné a kde časový faktor je při vyšetřování trestných činů mimořádně důležitý. Snahou je poskytnout pro praxi aplikovatelné metody a poznatky pro potřeby té které skupině trestných činů. Tato metodika dále plní dvě základní

⁹²⁾ Musil, J., Konrád, V., Suchánek, J.: Kriminalistika, 1. vydání, Praha: C.H.Beck, 2001. str. 369.

funkce a to funkci poznávací a funkci formativní. Poznávací funkce studuje jednotlivé skupiny trestných činů a následně podává jejich kriminalistické charakteristiky, popisuje typické stopy při jejich páčání a také typické vyšetřovací situace, které se utvářejí při vyšetřování. Formativní funkce vytváří celistvé komplexy kriminalistických metod, vhodné pro vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů.

Můžeme říci, že jde o typové modely činnosti policejního orgánu, které slouží jako návod k sestavení konkrétního plánu vyšetřování v jednotlivém případě. Kroky obsažené v jednotlivých metodikách mají zpravidla několik možností, kdy pro jejich výběr se však musí policejní orgán rozhodnout sám na základě vlastního vyhodnocení všech jemu známých konkrétních podmínek. Každý trestný čin je jedinečným jevem a konkrétní podmínky konkrétního trestného činu jsou také jedinečné a neopakovatelné. Z toho tedy vyplývá, že v jednotlivých metodikách nalezneme pouze doporučení k dalšímu postupu. Vzhledem ke shora uvedeným skutečnostem je nezbytné dodržovat několik zásad k samotné tvorbě jednotlivých metodik při vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů. Tyto zásady můžeme rozdělit do dvou skupin, a to první skupina jako zásady samotné tvorby metodik a druhá jako zásady aplikace těchto metodik. Při tvorbě metodik platí tři zásady:

a) závislost obsahu jednotlivých metodik na kriminalistické charakteristice daného druhu trestných činů, zejména na způsobu jejich páčání

b) Systémový přístup k tvorbě jednotlivých metodik vyšetřování

c) dynamičnost tvorby jednotlivých metodik vyšetřování

Pro aplikaci jednotlivých metodik je zase nejdůležitější zásadou pružné přizpůsobování metodiky vyšetřování individuálním podmínkám vyšetřování.⁹³⁾

⁹³⁾ Musil, J., Konrád, V., Suchánek, J.: Kriminalistika, 1. vydání, Praha: C.H.Beck, 2001. str. 373-374.

Tento zmiňovaný postup se odvíjí od samotných komponentů jednotlivých metodik konkrétního trestného činu jako jsou např. typické stopy, zvláštnosti předmětu vyšetřování, zvláštnosti podnětů k vyšetřování, zvláštností prvotních vyšetřovacích a operativně pátracích úkonů a další.

V obecném popisu kriminalistické metodiky jsem již vysvětlila, že každá metodika vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů se skládá z jednotlivých komponentů. Já se ve stručnosti budu snažit tyto komponenty definovat a popsat jejich úkol v konkrétní metodice vyšetřování trestného činu pytláctví.

1) typické stopy pytláctví

Opět je potřeba na začátku tohoto podstatného komponentu metodiky pytláctví definovat pojem v obecné rovině. „Kriminalistickou stopou rozumíme každou změnu, která je v příčinné nebo jiné souvislosti s kriminalisticky relevantní událostí, existuje nejméně od svého vzniku do zjištění a je vyhodnotitelná současnými kriminalistickými metodami a prostředky.“⁹⁴⁾

Trestný čin pytláctví z hlediska kriminalistické vědy patří mezi trestné činy s „bohatou“ a pestrou škálou možných stop, se kterými je možné se na místě činu setkat a které je možné následně využít pro identifikaci pachatele. Pytlák při svém jednání vytváří stopy velice rozmanité a to nejenom co do způsobu spáchání trestného činu, tak i v závislosti na všech konkrétních podmínkách v době spáchání trestného činu včetně podmínek povětrnostních a topografických.

Typické stopy zajišťované při pytláctví bychom také mohli rozdělit do dvou skupin:

- materiální stopy, do kterých patří stopy, které můžeme zajistit na místě činu (odkud bylo na zvíře stříleno, na místě kde byla zvíře zasažena

⁹⁴⁾ Musil, J., Konrád, V., Suchánek, J.: Kriminalistika, 1. vydání, Praha: C.H.Beck, 2001. str. 74.

střelou a v případech lovu ryb také stopy obuvi a pneumatik vozidel včetně motocyklů, jimiž se na místo pachatelé dopravili atd.);

- ideální stopy

Mezi materiální stopy zajišťované na místě pytláčení patří především:

Trasologické stopy

„Trasologie je obor kriminalistické techniky, který se zabývá vyhledáváním, zajišťováním a zkoumáním stop bosých a obutých nohou, dopravních prostředků a dalších stop podobného druhu.“⁹⁵⁾

Nejtypičtějšími trasologickými stopami, které pytláci při neoprávněném lovu zvěře vytvářejí, jsou stopy plošné i plastické stopy biologické. Jak je již napsáno v definici trasologie, jedná se především o stopy obuvi. Jelikož pytláctví je pácháno v lesním terénu či na poli jsou tyto stopy, především pevné kožené obuvi na místě velmi časté. Co se týká jejich dalšího využití, jsou často na místě zajišťovány plastické stopy obuvi a to buď ve sněhu či měkkém zemitém povrchu. Do této skupiny stop patří samozřejmě stopy nejen pachatele, ale i jeho oběti. Jedná se o stopy zvěře, kdy při ohledání je možné zjistit, o jaký druh zvěře se jednalo, případně kde došlo k jeho uhynutí. Jsou to stopy, které byly vytvořeny tělem zvěře po jeho úhynu, případně stopy kudy pachatelé upytlačený kus zvěře odnášeli.

Nemůžu zapomenout na trasologické stopy vytvořené koly dopravního prostředku, které mohou napovídat na organizovanou skupinu, která užívá terénní vozidla při pytláčení, případně je v některých případech možné zjistit i druh vozidla, kterým pytláci odjeli. Jedná se o nejčastěji pytláky vytvářené a

⁹⁵⁾ Musil, J., Konrád, V., Suchánek, J.: Kriminalistika, 1. vydání, Praha: C.H.Beck, 2001. str. 199.

tím i zajišťované stopy při páchání trestného činu pytláctví. Trasologické stopy zajištěné na místě činu pytlákem pomáhají v některých případech dekódovat tzv. subjektivní determinanty. Jedná se faktory, které individualizují konkrétního pachatele. V konkrétním případě se často jedná o zjištění fyzických dispozic pachatele, především jeho váhu, výšku, pohlaví, schopnost orientace v daném terénu a jeho celkovou tělesnou konstituci.

Biologické stopy

Na rozdíl od trasologických stop se jedná o stopy, které na místě většinou nezanechává pachatel pytláctví, ale jeho oběti, tedy ryby nebo upytlačená zvíř. Jedná se především o krevní stopy – krevní stříkance, krevní skvrny, torza upytlačené zvíře, části těl zvíře. Za pozornost stojí především doména biologických stop, což jsou stopy krve. Stopy krve jsou velmi častou biologickou stopou, která na místě činu, ale nejen tam hraje důležitou roli v pátrání po pachateli pytláctví. Na místě činu jsou krevní stopy při pytláctví skoro vždy, jedná se většinou o dvě místa ohledání.

Prvním místem činu je místo, kde došlo k zásahu zvíře a případně jejímu ulovení, druhým místem je poté místo, kde došlo k vyvržení zvíře, případně rozdělení upytlačeného kusu na menší části, které se lépe transportují. Je potřeba uvést, že místo, kde došlo k smrtelnému zranění zvíře z pušky pytláka, se velmi často neshoduje nejen s místem, kde pytlák zvíř vyvrhoval, ale velmi často je odlišné i od místa, kde došlo k úmrtí zvíře. Lesní zvíř velmi často po zásahu a to často smrtelném z místa nástřelu pudově odbíhá a například zvíř černá je schopna po smrtelném zásahu se z místa vzdálit i několik stovek metrů. Při ohledání je proto důležité, aby policejní orgán, který musí mít s tímto specifickým typem ohledání určité zkušenosti, našel nejen místo, kde došlo k porcování zvíře, ale i místo, kde došlo k zásahu zvíře, které se mysliveckou mluvou označuje za nástřel.

Krevní stopy je potřeba ale především hledat v případě podezření i na dalších místech, které z hlediska dokazování v trestném řízení mohou mít formu důkazu, který v souvislosti s dalšími skutečnostmi může dokazovat vinu pachatele. Mám na mysli především krevní stopy zajištěné ve vozidle, kterým byla upytlačená zvěř převážena, dále pak v bydlíšti pytláka a především na jeho oděvu, které měl v době pytláčení na sobě. Často i po opakovaném praní věcí potřísněných od krve zvěře je technicky možné zjistit, že na oděvu jsou krevní stopy a dále je speciální pracoviště kriminalistického ústavu schopna prokázat zda jde o krev lidskou či krev zvířete.

Balistické stopy

“Kriminalistická balistika, se zabývá balistickými stopami, a to mechanismem výstřelu, pohybem střely v hlavní zbraně, dráhou střely při letu na cíl a destrukčními účinky střely v cíli. Kromě toho zkoumá funkčnost zbraní a střeliva a povýstřelové zplodiny.”⁹⁶⁾ Význam balistiky jako části kriminalistické techniky je především v tom, že podle nalezené střely či nábojnice je možné provedenou expertízou individuální identifikace, tedy zjistit na základě objektivních vědeckých zkoumání zbraň, ze které bylo v tomto případě na zvěř vystřeleno. Ve vztahu k pytláctví se bude jednat především o tyto stopy: nalezené nábojnice na místě střelby, střely či jejich části nalezené v těle upytlačené zvěře nebo v okolních předmětech – většinou ve kmeni stromu, palné zbraně nalezené při domovních prohlídkách u pytláků, případně části zbraní, které měl zadržený pytlák u sebe.

Věcné stopy

Do této skupiny kriminalistických stop budou patřit další předměty, které pytlák používá a nelze je podřadit pod další kategorie. Jedná se především o

⁹⁶⁾ Musil, J., Konrád, V., Suchánek, J.: Kriminalistika, 1. vydání, Praha: C.H.Beck, 2001. str. 188.

předměty, které pytlák při útěku či pronásledování na místě pytláčení ztratí, úmyslně odhodí nebo byly u pytláků nalezeny při osobní prohlídce po jejich zadržení. Rovněž se bude jednat o věci, které byly nalezeny při důkladném ohledání místa činu, a které tam pytlák ztratil čistě náhodou a to především proto, že pytláci zvěře páchají tuto trestnou činnost v noci za snížené viditelnosti, tudíž si pytlák nemusí všimnout, že na místě ztratí například rukavici, kapesník či jiný předmět, který s pytláctvím zdánlivě nesouvisí. Do této kategorie je možné započítat i nedopalek cigarety, kterou čekající pytlák často vlivem nervozity na místě odhazuje.

V současné době je možné právě z obyčejného nedopalku zajistit biologickou stopu ze slin, která tento nedopalek obsahuje. Následně metodou molekulární biologie je možné na základě jedinečného složení molekuly deoxyribonukleové kyseliny (DNA) v buněčném jádru provést identifikaci pachatele, protože DNA je u každého jedince s výjimkou jednovaječných dvojčat jedinečné, tudíž rozdílné. Z výše uvedených skutečností vyplývá, že věcná stopa, která může představovat odhozený nedopalek cigarety, může vést k odhalení pachatele.

Protipólem stop materiálních, tedy stop, které zajišťuje policejní technik na místě činu, jsou stopy **ideální** - stopy ve vědomí lidí. Jedná se o stopy, které se ukládají v mozkové a nervové tkáni člověka, v paměti člověka, proto se často také označují jako stopy paměťové.

Jedná se především o stopy, které jsou zajišťovány výslechem osob, které mohou jakýmkoliv způsobem přispět k objasnění případu pytláctví. Především se jedná o svědky, kteří mohli být přítomní pytláčení, popřípadě viděli vozidlo či jinou skutečnost, případně zaslechli střelbu. Taktika vedení výslechu svědka bude rozdílná v případě, že svědek je zároveň poškozenou osobou. Svědkem je ve většině případů pytláctví zároveň oznamovatel trestného činu. Problémem zůstává, že výslech většinou provádějí policisté na základních tedy obvodních odděleních policie, kteří ve většině případů nemají potřebné

znalosti jak s taktikou vedení výslechu, tak s touto specifickou problematikou, kterou dozajista pytláctví z hlediska trestního práva je. Výslech, který provádí policista, po oznámení pytláctví není možné profesionálně provést bez znalosti z oboru myslivosti případně rybářství a souvisejících právních norem. Jelikož jak jsem již uvedla, případy pytláctví oznamují většinou zároveň poškození, tedy členové mysliveckého sdružení, majitelé honebních společenství případně zaměstnanci státních lesů, je důležité, aby byl výslech veden profesionálně a se znalostí dané problematiky. Svědek, který se celý život zabývá lovem zvěře, případně pracuje v lese, okamžitě pozná, zda osoba která výslech vede, danou problematiku zná a podle toho také při výslechu reaguje a odpovídá. S výslechem oznamovatele pytláctví je spojen i výjezd policisty na místo činu a provedení jeho ohledání. Jelikož ohledání je neopakovatelným úkonem z hlediska trestního řízení, každá chyba či liknavost ze strany policejního orgánu nemůže již být napravena. Základem ohledání místa činu je zajištění celého, často nepřístupného prostoru tak, aby do něj nevstupovaly nepovalené osoby, které by znehodnotily kriminalistické stopy. Další postup na místě činu popíši podrobně v dalších částech tohoto oddílu.

2) typické vyšetřovací situace

„Vyšetřovací situace je faktický stav vyšetřování v určitém okamžiku, kdy je třeba rozhodovat o dalším postupu vyšetřování. Popisem vyšetřovací situace se vystihuje jednak obsah a rozsah kriminalisticky relevantních informací, které jsou v daném okamžiku k dispozici, jednak souhrn podmínek, v nichž probíhá vyšetřování.“⁹⁷⁾

Největší vliv na vyšetřovací situaci má časové hledisko a to především způsob oznámení protiprávního skutku a jeho časová prodleva od vlastního spáchání pytláctví. Tím se dostáváme k **počáteční vyšetřovací situaci**, které

⁹⁷⁾ Musil, J., Konrád, V., Suchánek, J.: Kriminalistika, 1. vydání, Praha: C.H.Beck, 2001. str. 92.

kriminalistická nauka v metodice rozděluje na dvě základní. První vyšetřovací situace nastává, jestliže je pytlák přistižen při činu a tato skutečnost je svědkem okamžitě oznámena policejnímu orgánu. Stav, kdy je pytlák při neoprávněném lovu přistižen, má rovněž dvě varianty:

- pytlák neví, že je někým sledován a dále neoprávněně loví zvěř nebo ryby;
- pytlák ví o tom, že byl prozrazen a dal se na útěk;

První možnost počáteční vyšetřovací situace je ideálním stavem, kdy je velká šance při vhodném taktickém postupu policejního orgánu, pytláka zadržet přímo na místě činu, ale to je vyšetřovací situace spíše výjimečná. Tato varianta počáteční vyšetřovací situace je možná především v případě, kdy policejní orgán vykonává společně s rybářskou či mysliveckou stráží preventivní hlídkovou a kontrolní činnost a při této činnosti přistihne pytláky, většinou se jedná o pytláčení ryb.

Ve druhém případě počáteční vyšetřovací situace, kdy je pytlák přistižen svědkem, často myslivcem či zaměstnancem lesní správy z místa utíká a má před zakročujícími policisty časový náskok. Metodika v tomto případě popisuje počáteční vyšetřovací situaci tak, že policejní orgán realizuje pátrání po „horké stopě“, většinou za využití služebního psa a je zde zcela zásadní, aby pronásledovatelé postupovali plánovitě, koordinovaně a využili své místní znalosti okolí a tím mohli úspěšně realizovat pátrací akci po pachateli, případně skupině spolupachatelů - pytláků.

Další vyšetřovací situací je **konfliktní situace**. Jedná se o situaci, kdy je pachatel či lépe řečeno podezřelý zadržen, a to buď přímo na místě činu, nebo je jeho totožnost zjištěna v rámci provedeného prověřování trestného činu. Tyto dvě možné konfliktní situace, jsou diametrálně odlišné od možných řešení. Konfliktní situace mají velký význam pro další vývoj celého případu.

Úspěšným objasněním případu pytláctví je míněno předání případu pytláka nezávislému soudu, který na základě potřebných a nezvratných důkazů rozhodně o vině a trestu.

V prvním případě, kdy je pytlák zadržen přímo při pytláčení je podstatné, aby policejní orgán, který případ dokumentuje, provedl všechny potřebné procesní úkony. Je nezbytné především provedení neodkladných a neopakovatelných úkonů, což v případech pytláctví bývá především výslech cizinců, kteří se nebudou v dalším průběhu trestního řízení zdržovat na území České republiky, dále se jedná o ohledání místa činu, zajištění prostředků – především zbraní, které byly u pytláka, případně v jeho motorovém vozidle či obydlí nalezeny bezprostředně po jeho zadržení. Pakliže policejní orgán podcení provedení těchto procesních úkonů, není již většinou vůbec možné tyto úkony provést a zajistit relevantní důkazy, nezbytné pro celé dokazování v trestním řízení.

Policejní orgán po zjištění, že se jedná o trestný čin pytláctví, zahájí úkony trestního řízení a dále již postupuje dle trestního řádu. Výslech pytláka je třeba vést dle předem důkladně připravené taktiky výslechu obviněné osoby. Po sdělení obvinění – zahájení trestního stíhání již úkoly provádí policejní rada. Podstatné je, aby policejní rada byl obeznámen s problematikou myslivosti a mohl výslech po odborné stránce efektivně vést. V mnoha případech je při vyšetřování trestného činu pytláctví potřebné přizvat k procesním úkonům konzultanta⁹⁸⁾, který je schopen se v dané specifické problematice dobře orientovat a poskytnout orgánům činným v trestním řízení relevantní informace z oboru myslivosti, lovu zvěře, případně problematiky zbraní a střeliva užívané k lovu zvěře. Bude se jednat často o osoby, které se zabývají legislativou myslivosti jako takové, případně znalce z oboru myslivosti a znalce z oboru zbraní a střeliva. Například znalec či konzultant z oboru myslivosti je schopen

⁹⁸⁾ Srovnej: § 157 odst. 3 zákon č.141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád) ve znění pozdějších předpisů

přesně vyčíslit způsobenou škodu. Jak již jsem uvedla v předešlých oddílech, vyčíslení škody při pytláčení zvěře je velmi obtížným úkolem, protože je potřeba vyčíslit hodnotu zvěřiny, hodnotu trofeje, hodnotu chovného kusu zvěře.

Vlastní výslech osoby podezřelé z pytláctví je potřeba vést dle prověřené taktiky výslechu obviněného. Obviněného je potřeba nejdříve nechat monologicky vyjádřit – vylíčit celou událost, vyslechnout jeho verzi obhajoby, kdy vysvětlí svoje protiprávní jednání. Během jeho výpovědi je potřebné obviněnému pokládat upřesňující otázky, které dají vyšetřovateli odpověď na věrohodnost a pravdivost jeho výpovědi. Otázky na obviněného má vyšetřovatel předem připravené a tyto pružně upravuje na základě výpovědi obviněného, tak aby zajistil ucelenou výpověď obviněného, kterou bude možné procesně využít v dalším stadiu trestního řízení.

Ve druhém případě, kdy se jedná o výslech osoby podezřelé z pytláctví, která byla zjištěna prověřováním případu po delší době od spáchání skutku, je výhoda policejního orgánu v tom, že má možnost se lépe připravit na vlastní výslech podezřelé osoby. Výslech je veden na základě již stanovených vyšetřovacích verzí, které jsou po výpovědi podezřelé osoby možné upravit, případně změnit na základě její výpovědi. I v této konfliktní situaci, kdy pytlák často přichází s různými legendami a nepravdivými informacemi o pytláctví je na místě využít pomoc konzultanta, případně znalce z oboru myslivosti.

3) zvláštnosti podnětů k vyšetřování

Oznamování případů pytláctví na rozdíl od oznamování ostatních případů trestné činnosti má svá jasná specifika. Nejčastěji se setkáváme s oznámením o trestném činu, které podává majitel honitby popřípadě jiný odpovědný vedoucí při nalezení torza zvěře popř. zjištění úbytku zvěře. Rovněž často se policejní orgán setkává s případy, které oznamují členové rybářské či

myslivecké strážce. Zvláštnost těchto podnětů je v tom, že v drtivé většině případu oznámení o trestném činu nepodává náhodná či laická osoba, ale většinou vždy svědek, který je s myslivostí či rybářstvím lépe obeznámen než policista, který oznámení přijímá. Náhodná osoba, která se pohybuje v místě pytláčení, tedy v lesním terénu nebo u řeky či chovného rybníka často při setkání s pytláky vůbec netuší, že se jedná o pachatele. Pytláci kvůli latentnosti pytláčení při vlastním neoprávněném lovu používají totožné návyky myslivců nebo rybářů. Především se jedná o technické vybavení střelnými zbraněmi, rybářskými pruty a především užívají identické oblečení legálních myslivců a rybářů. Pro člověka, který se náhodou pohybuje na procházce v lese, tak tyto osoby oblečené v zeleném loveckém oděvu s puškami nepředstavují nic podezřelého a proto nemají důvod cokoli oznamovat na policii. Rovněž jestliže běžný návštěvník lesa nalezne uhynulý – upytláčený kus lesní zvěře, nemá šanci poznat, že se jedná o „dílo“ pytláka, což myslivec či rybář pozná většinou na první pohled.

4) zvláštnosti kriminalistických verzí a plánování a organizace vyšetřování

Stanovení vyšetřovacích verzí závisí na způsobu páchaní pytláctví, motivu jednání a na zajištěných stopách na místě činu. Používáme verze tzv. obecné, pak verze typické a nakonec verze i k osobě pachatele-pytláka. Já se zaměřím na vyšetřovací verze k osobě pytláka. Tyto verze se stanovují podle několika základních faktorů:

- způsob provedení a motiv pytláčení

Jestliže se jedná o vypuštění chovného rybníka, je automaticky stanovena jako vyšetřovací verze – činnost organizované skupiny, která pytláčí za účelem zisku. Naopak v případě líčení drátěných ok na zajíce či chytání ryb pomocí rybářského prutu na stejném místě je stanovena jako vyšetřovací

verze skutečnost, že pachatelem je osoba z okolí místa pytláčení. Pytlák loví sám pro svoji potřebu či z lovecké vášně atd., jak jsem již v předchozích oddílech této kapitoly podrobně popisovala.

5) zvláštnosti zapojení veřejnosti do vyšetřování a kriminalistická prevence

Zapojení veřejnosti připadá v úvahu při samotném vedení vyšetřování a při pátrání po konkrétním pachateli v určité lokalitě. Tato spolupráce s veřejností je nutná také u prevence této trestné činnosti, kdy je také nutná spolupráce Policie ČR s mysliveckou a rybářskou stráží. Jelikož představitelé obou těchto stráží mají zákonodárcem přiznaný statut veřejného činitele, není žádným problémem po dohodě s policisty vytvořit v rámci preventivních akcí společné kontrolní hlídky, které mají velký preventivní význam při boji s pytláctvím.

Rovněž je na místě, aby příslušný nadřízený policista v daném teritoriu měl přehled, případně osobní kontakty, jak s představiteli obce, tak s představiteli státních organizací i podnikateli, kteří se zabývají myslivostí a rybářstvím. Co se týká vlastní prevence, tak z hlediska kriminalistiky má význam především prevence terciární a situační. Jedná se tedy především o komunikaci s majiteli honiteb a rybářských revírů a apel na jejich zaměstnance, kteří mají povinnost zajistit technickými prostředky ochranu zvěře nebo ryb. Jedná se o zajištění technického rázu jako například řádně oplocené obory, uzamykatelné závory na lesních cestách, které zabraňují pohybu nepovolaných osob v motorových vozidlech, řádné zajištění výpusti rybníka, zpevněné hráze rybníka betonovými panely a podobně.

Preventivně samozřejmě prioritně působí činnost policejních orgánů, které mají dané teritorium dle místní příslušnosti na starost. Ať již příslušníci Policie ČR nebo strážníci obecní policie se musí zaměřit na hlídkovou činnost v lesních částech obvodu, případně na hrázích rybníků a břehů řek. Svoji přítomností

odrazují potencionální pytláky od možné realizace neoprávněného lovu zvěře nebo ryb.

Jistě důležité co se prevence týká, je i řádné a spravedlivé postihování zjištěných případů pytláctví. Široké veřejnosti, především mezi myslivci a rybáři jsou objasněné případy a potrestaní pytláci dobře známí a působí preventivně na další osoby, které již pytláčím nebo o tomto nezákonném obohacení se uvažují. Jedná se o požadavek **neodvratnosti postihu** za trestnou činnost. Vědomí možnosti vyhnout se postihu, se projevuje jako okolnost, která závažným způsobem ovlivňuje rozhodnutí spáchat protiprávní skutek. Proto má velký význam usilovat o to, aby každý trestný čin nebo přestupek byl odhalen, aby každý kdo se jej dopustil, byl volán k odpovědnosti.

Kapitola 3

Vývoj trestného činu pytláctví z historického pohledu

Pytláctví v historickém kontextu je vnímáno jako neoprávněný lov zvěře, ryb nebo dalších živočichů – především odchyt zpěvného ptactva (tzv. čižba) poddaným, který nemá od šlechtice – panovníka právo lovu.

Lov jako takový prováděl člověk od dávných dob pravěku, kdy byl jediným způsobem jeho obživy a uspokojení základních životních potřeb. Se slovem pytláctví se začínáme setkávat v době raného středověku, kdy došlo k zásadní diferenciaci vlastnictví majetku, především půdy a lesů. Jen pro představu uvádím, že ve 13. století pokrývaly souvislé lesy a lesní porosty 3/5 celkové rozlohy území dnešní České republiky. Historie pytláctví a polního pychu jako takového je spjata s vlastněním hmotných statků. Feudál, který vlastnil veškeré pozemky na svém panství, si zcela samozřejmě přivlastňoval i právo lovu a obhospodařování zvěře na svém panství.

Protipólem pytláctví – lesního pychu této doby, kdy poddaný pytláčil z důvodu získání obživy pro ukojení hladu, byly případy, kdy jednotliví šlechtici neoprávněně lovili na panství svého souseda. I když lze první projevy pytláctví, jako neoprávněné zásahy do cizích práv lovem (zvěře nebo ryb), charakterizovat jako pytláctví z bídy a hladu a tehdejší pytlák volil tuto cestu jako jisté východisko před smrtí hladem, vyvinulo se později i pytláctví z vášně, které většinou provozovali příslušníci vyšších stavů, šlechtu nevyjímaje. Zatímco poddaní lovili zvěř a ryby výhradně pro maso, aby nasýtli sebe a svoji rodinu, příslušníci vyšších stavů lovili zvěř nebo ryby výhradně pro své potěšení a pro trofej, kterou se pak mohli chlubit, protože právě trofej byla dokladem o jejich loveckém umění.⁹⁹⁾ Z historie vyplývá, že k vzestupu pytláctví z hladu a bídy docházelo vždy v dobách válečných a v době

⁹⁹⁾ Srovnej: Němec, M.: Postup policie při odhalování, vyšetřování a předcházení pytláctví, 1. vydání, Praha: Policejní akademie České republiky, 2002. str. 9.

hospodářské krize a naopak k vzestupu pytláctví z vášně nebo za účelem získání trofeje, vždy v dobách poklidných meziválečných.

Co se týká historického náhledu na pytláctví je potřeba na začátku této kapitoly uvést základní rozdíl se současnou právní úpravou. Musíme si především uvědomit, že současné základní dělení práva na soukromé a veřejné nebylo v minulosti v době feudálního státu vnímáno totožně. Například pro mnohé bude překvapivé, že trestní právo, které v současné době řadíme do práva veřejného, chrání práva a ukládá povinnosti celé společnosti, bylo v době feudální vnímáno jako právo soukromé, tedy právo určitého panovníka či šlechtice, který toto právo uplatňoval na svém území, kde veškerá moc, ať již duchovní či světská byla v jeho rukou.

Z dochovaných dokumentů mapujících historii na území dnešní České republiky je zřejmé, že o pytláctví jakož i dalších protiprávních deliktech, které v současné době nazýváme trestnými činy, se začíná hovořit v době raného středověku, tedy na přelomu devátého a desátého století našeho letopočtu. V této době, dochází k diferenciaci středověké společnosti na ty majetné – privilegované, které nazýváme šlechtou a ty, kteří majetek nemají, jejich práva jsou silně omezena – poddané.

Feudální stát byl charakterizován vlastnictvím půdy. Protiprávní delikty, které byly postihovány v této době, se začaly písemně upravovat v době stavovské monarchie, kdy došlo k rozvoji trestního práva na našem území. Trestní právo, jak jsem již výše uvedla, nemělo za úkol chránit zájmy celé společnosti, ale chránilo zájmy panovníka, feudála - šlechtice. Přísně se uplatňoval princip personalit práva, kdy každý z příslušníků středověké – feudální společnosti měl žít právem své společenské vrstvy.

Trestní právo doby stavovské dělíme do pěti částí:

1. Delikty proti ideologickým základům feudálního státu, státního zřízení a jeho představitelům;
2. Delikty proti právnímu řádu, bezpečnosti a veřejnému pořádku;
3. Delikty proti feudálnímu vlastnictví;
4. Delikty proti životu a zdraví;
5. Delikty proti osobním právům příslušníků feudální stavovské společnosti.¹⁰⁰⁾

Delikt pytláctví, řadilo stavovské právo pod delikty proti feudálnímu vlastnictví. Mezi další delikty proti feudálnímu vlastnictví byly například řazeny tyto delikty: výtržnost, moc, žhářství, faleš, padělání mincí, krádež a loupež. Pytláctví bylo v této době trestáno jako protiprávní delikt – **pych**.

Za pych bylo považováno, ale mnoho protiprávních jednání jako například: uvázání v cizí grunty, bránění v užívání lesů, dědin, řek, potoků, přesekání cizích luk a lesů, zmocnění se cizích poddanských gruntů nebo poddaných, lovení v cizích potocích, v tůních. Pytláctví jako takové bylo v této době nazýváno jako pych stíhaný púhonem.

Pych definovalo až zřízení zemské z roku 1549, a to jako protiprávní činnost:

- Přesekání lesů a luk;
- Lovení ryb a raků;
- Ježdění po záповědi bez výkonu myslivosti na cizích gruntech.

Lovení ryb bylo považováno také za pych, ale ne za pytláctví.

¹⁰⁰⁾ Malý, K.: K českému trestnímu právu 15. – 16. století, 1. vydání, Praha: NAKLADATELSTVÍ ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD, 1962. str. 39-79.

Problematika pytláctví se stává aktuální v desátém století při utváření českého státu. V této době je ještě dovoleno lovit příslušníkovi kmene svobodně na území, které kmen obývá. Stále častěji však je právo lovu omezováno vlastnictvím majetku, tedy pozemků – lesů a polí. Za vlády knížete Boleslava I. (935-972) se původní právo dozoru a hájení občin, tedy území, které patřilo k obci, proměnilo na královský regál. Boleslav I. již na počátku vlády upevnil svou moc nad celou oblastí středních Čech a postupně si podmanil ostatní knížata. Jednotlivé malé části českého území začala přemyslovská knížata udělovat svým věrným družiníkům jako výsluhy a přímé vlastnictví panovníka se tak začalo postupně ztenčovat.¹⁰¹⁾ Již od počátku 11. století měla šlechta ve vlastnictví lesy, jejichž vlastnění přecházelo na dědice.

Postupem času se držba výsluh stala dědičnou a změnila se v léno. Na těchto pozemcích si panovník pro sebe vyhrazoval výlučné právo lovu vysoké zvěře. Královský lovecký regál v sobě tedy zahrnoval panovnické právo lovu na královských i na lenních statcích. Právo lovu nízké zvěře – pernaté, zaječí podobně propůjčoval panovník měšťanům a někdy i duchovním. Poddaným bylo postupně zakázáno lovit. V době prvních Lucemburků smělo neprivilegované obyvatelstvo provozovat ze všech loveckých činností již jen ptáctví, jež se provádělo lapáním drobného ptactva tzv. čižbou.¹⁰²⁾ Jelikož poddaným bylo zakázáno lovit veškerou zvěř i ryby na daném panství, je zcela logické, že v době nouze, která byla v některých méně úrodných částech země České permanentní, se začalo pytláctví – lesní pych rozmáhat a počty přistižených nelegálních lovců se rozrůstaly. V době raného feudalismu však nedošlo a ani nemohlo dojít k jednotné právní úpravě pytláctví, protože neexistoval komplexní trestní či jiný kodex, který by platil pro celé území koruny české. Pytláctví tak podléhalo zvykovému právu, jež bylo zaznamenáno v jednotlivých nařízeních a sněmovních usneseních, které panovník na svém území vydal, a poddaní byli povinni tyto nařízení dodržovat.

¹⁰¹⁾ Žemlička, J.: Čechy v době knížecí (1034 – 1198), 1. vydání, Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1997. str. 177.

¹⁰²⁾ Chadt - Ševětínský, J. E.: Dějiny lovu a lovectví v Čechách, na Moravě a ve Slezsku, 1. vydání, Louny, nakladatelství Chadt, - 1909. str. 141.

Pán z Rožmberka na konci 13. století pytláctví popisoval ve sbírce práva takto: *Když král žaluje na koho, že mu loviště opustil, neb na zeměninu nebo pána tehdá král postihni svědky svými dědici, jak právo z většího dluhu. Také bránili se proti tomu ludmi, tehdá ved' svědky jako z dluhu, z lovu již v ciziem lovi, jeden pohon, že je zlodějstvo, právo sehnati jako z plena.*¹⁰³⁾

Pytláctví i nadále bylo trestáno dle zvykového práva na jednotlivých panstvích až do zlomového roku 1500, kdy v té době silně působící šlechtický stav prosadil přijetí významného zákoníku zemského práva, které pojmenovali Zemská zřízení království Českého. Stalo se tak za vlády krále Vladislava Jagelonského, proto se tomuto kodexu často říká i Zemské zřízení Vladislavské. Vlastní zemské zřízení království Českého je velmi rozsáhlý kodex, který souhrnně upravoval právo doby středověku. Celý kodex je členěn do 562 článků a v článcích 531-534 a 537 je zařazeno a popsáno i pytláctví, jako protiprávní delikt.¹⁰⁴⁾

Článek 531 zakazuje sedlákům držení tenat (konopní sítě používané k lovu pernaté zvěře a zajíců). Tento zákaz není absolutní. Dovoluje, aby sedláci obdrželi k držení tenat zvláštní oprávnění V případě, že by byl sedlák při držení tenat bez náležitého oprávnění přistižen, nemohl se ten, který ho z toho usvědčil, domáhat jejich vydání přímo na sedlákovi, ale musel se domáhat jejich vydání na jeho pánovi.¹⁰⁵⁾

Článek 532 popisuje konkrétní případ, kdy pytlák byl přistižen při činu honění zvěře, z místa pytláctví uprchl. Poškozený se následně mohl domáhat vydání pytláka z místa úkrytu. Tento článek zemského zřízení přímo obsahuje právo vydání z tvrze nebo ze zámku. Jestliže majitel tvrze nebo zámku odmítl dobrovolně pytláka vydat, mohl oprávněný táhnout na místo, kde se pytlák

¹⁰³⁾ AČ I., 1842, str. 472 (bod VII str. 155 – 175)

¹⁰⁴⁾ AČ V., 1862, str. 250-252

¹⁰⁵⁾ Malý, K., Janiš, D., Pánek, J: Vladislavské zřízení zemské a počátky ústavního zřízení v Českých zemích: (1500- 1619): sborník příspěvků z mezinárodní konference konané ve dnech 7. – 8. prosince 2000 v Praze, 1. vydání, Praha: Historický ústav Akademie věd České republiky, 2001. str. 212.

ukrýval a toto místo – zámek či tvrz dokonce dobýt. Po dobytí místa úkrytu, mohl oprávněný nalezené věci zabavit a následně věci využít ve prospěch kraje. Z ustanovení tohoto článku je zřejmé, že šlechta považovala právo lovu za otázku stavovské cti a velmi dbala na to, aby případný pytlák byl za pytláčení přísně potrestán a navíc měl oprávněný zákonné právo ztrestat i toho, kdo pytlákovi pomáhal, ukrýval ho před pronásledovateli.

Článek 534 konkretizuje článek 531, kdy je na sedláky ještě přísnější a zakazuje jim veškerou myslivost na jejich gruntech. Přímou vyjmenovává způsoby lovu, které má sedlák zakázané a to používání ručnic, kuší, tenata, jámy a jiné způsoby myslivosti. V případě, že byl sedlák přistižen při pytláčení, bylo mu odebráno vše, co upytláčil a co k pytláctví použil a mohl být držen jeden týden ve věži. Oprávněnému, který jej přistihl při pytláčení, byl sedlák povinen zaplatit jednu kopu grošů českých. Sedlák mohl na svém gruntu chytat jen ptáky sítěmi na lep sklopce, a to jen v případech, že měl k tomu svolení své vrchnosti.¹⁰⁶⁾ Kodex zemského zřízení byl během 16. století ještě několikrát změn a upraven, ale k zásadním změnám ohledně problematiky pytláctví nedošlo. Jelikož se pytláctví dál v zemích českých rozmáhalo, docházel ke zpřísnění trestů pro usvědčené pytláky. Toto zpřísnění trestů stanovil především sněm český roku 1585:

*„Co se týče lidí robotných, ti dokonce aby všech a všelijakých myslivostí prázdní byli; než kterýžby bez listu osvědčen nebo postižen byl, toho každého aby mohl vyzdvihnouti a v moc Jeho Milosti Císaře, neb pánům místodržícím na hrad Pražský dodatí a tu podle uznání buď na hrdle neb jináč má trestán býti.“*¹⁰⁷⁾

¹⁰⁶⁾ Malý, K., Janiš, D., Pánek, J.: Vladislavské zřízení zemské a počátky ústavního zřízení v Českých zemích: (1500- 1619): sborník příspěvků z mezinárodní konference konané ve dnech 7. – 8. prosince 2000 v Praze, 1. vydání, Praha: Historický ústav Akademie věd České republiky, 2001 str. 212.

¹⁰⁷⁾ Chadt - Ševětínský, J. E.: Dějiny lovu a lovectví v Čechách, na Moravě a ve Slezsku, 1. vydání, Louny: nakladatelství Chadt, 1909. str. 143.

Jak vyplývá z výnosu sněmu českého, tak tresty vůči pytlákům byly z pohledu dnešních velmi přísné a často hrdelní. Nejčastěji docházelo k trestu smrti oběšením. Nicméně z dobových kronik jsou známy různé drastické způsoby popravy či jiných trestů. Mezi velmi časté tresty patřily tresty vypíchnutí očí, useknutí obou rukou, případně potrhání loveckými psy, kdy byl pytlák štván jako divá zvěř a jeho naděje na únik byly velmi malé. Kroniky rovněž popisují případy utopení pytláků, kteří byli přistiženi při pytlačení ryb, případně jejich zabití baštýřem či myslivcem, který danou honitbu nebo chovný rybník pro svého pána obhospodařoval. Některé tresty byly exemplární a měly mít především odstrašující význam pro další pytláky z daného okolí, tak jak knihuje mimo jiné popisováno v – Černých knihách práva loveckého na hradě Buchlově:

„Léta 1562 vo svatém Vítě vzat jest v horách buchlovských Vašek Jurků z Břesovic. A ten líčel sídla na zvěř před Svatým Klimentem a na Buchlov dodán a v outerý před svatým Janem Křtitelem popravčím jest tázán a vyznal. Vyznal, že před deseti lety nějaký Štědroň byl v Břesovicích a jej učil sídel na zvěř a sopíků na zajíce stavěti a od té chvíle von lapával v horách a lesích zvěř a nyní od svatého Ducha, že jednu lani a dvě mladých zvěří a srnu popadl a doma s čeledí strávil a tím živ byl. Prvních, že počtu neví. Týž pověděl, že sopíky na zajíce líčel v břesovských a jiných lesích a zajíce lapal i jinú zvěř, kdež mohl. Než kdo pomáhal a kde nosil, aby se neptali. Než počtu zvěří, že neví, co v těch letech zlapal. Týž vyznal, že ještě v buchlovských horách dvě sídla na Kozím hřbetě poléčené měl pod horkú a při třetím jest od holomkův vzat. A tak víc trápen není a jest voběšen v kožích srních a nad ním rohy jelení přibity.“¹⁰⁸⁾

Výskyt pytláctví za doby panování Habsburků na českém trůnu (od roku 1526 do roku 1918) provázel neustálý boj s pytláky a jejich častému velkému

¹⁰⁸⁾ Verbík, A.: Černé knihy práva loveckého na hradě Buchlově, 1. vydání, Brno: nakladatelství Blok, 1976. str. 44.

zvýšení. Toto zvýšení je dobře patrné na území země české v době nouze obyvatel, především v dobách válečných, kdy bylo místní obyvatelstvo pustošeno cizími vojsky a muži museli sloužit ve vojsku habsburských pánů, čímž se nemohli věnovat legální obživě, především zemědělství a těžbě dřeva. Markantní vzestup pytláctví je z historických spisů znám z doby spojené s třicetiletou válkou¹⁰⁹⁾, kdy vlivem bídy způsobené mnohaletými válečnými útrapami se pytláctví velmi rozšířilo. Obnovené zřízení zemské, bylo doplněno vydáním panovnických patentů. Patenty vydávané panovníkem byly doplňovány patenty vysokých úředníků státu, kteří měli oprávnění panovníka zastupovat. Vydávané patenty se dají z hlediska postihu potencionálních pachatelů – pytláků, rozdělit do dvou základných skupin. V první skupině patentů se postihovalo poddané, prosté obyvatelstvo, které podléhalo panovníkovi. Do druhé skupiny patentů patří případy pytláčících vojáků, protože jejich dlouhodobá přítomnost na území jednotlivých panovnických území způsobovala majiteli velké škody, především na upytlačené zvěři i rybách.

Do první skupiny patentů patřil například panovnický patent ze dne 28. 4. 1642, který vydal Ferdinand III. ve Vídni¹¹⁰⁾, kterým panovník zakazoval všem obyvatelům, kteří žili v Českém království nosit zbraně. V tomto patentu dále panovník zakázal lov zajíců a pernaté zvěře v pražských královských lesích.

Do druhé skupiny panovnických patentů, směřujících proti pytláčícím vojákům, spadá patent z 27. 1. 1644¹¹¹⁾ vydaný Ferdinandem III. ve Vídni. Panovník v něm výslovně zakazuje vojákům honit a střílet zvěř v lesích pardubického panství.

Dalším milníkem při zákonné úpravě trestného činu pytláctví na území dnešní České republiky bylo 18. století, kdy po smrti Karla VI. nastoupila na uvolněný trůn jeho dcera Marie Terezie (1740-1780). Její vláda je spojena s četnými

¹⁰⁹⁾ začala 23. 5. 1618 a byla ukončena 24. 10. 1648.

¹¹⁰⁾ Národní Archiv, Sběrka patentů SÚA v Praze č. 465

¹¹¹⁾ Národní Archiv, Sběrka patentů SÚA v Praze č. 466

reformami na území celé monarchie, pytlákům nastali ještě těžší časy, proto její patenty zabývající se pytláctvím ještě zpřísnily tresty pro usvědčené pytláky. Nejvíce propracovaným patentem této panovnice, zabývající se přímo pytláctvím byl myslivecký řád z 15. 7. 1754¹¹²⁾, který je velmi rozsáhlý a obsahuje celkem 23 článků. V tomto patentu Marie Terezie v jednotlivých člancích přesně stanovuje tresty pro pytláky, kdy usvědčený pytlák měl být potrestán dvěma až čtyřmi lety pevnostních prací v Uhrách, které měly probíhat po celou dobu věznění v poutech. Pomahači pytláků, kteří je ukrývali nebo od nich kupovali upytlačenou zvěř, měli být dle článku 3 potrestáni obdobně jako pytláci. Rovněž je zajímavé, že již v této době panovnice a její právní poradci rozpoznali nebezpečnost organizovaného pytláctví. V článku 5 tohoto patentu bylo přísně zakázáno sdružování pytláků do pytláckých spolků nebo rot. Při dopadení takovéto pytlácké roty, pytlákům hrozil jeden ze dvou alternativně stanovených trestů podle závažnosti spáchaného skutku. Prvním trestem bylo desetileté vězení – formou nucených prací v okovech a druhá mírnější forma byl trest „vymrskání ze země na věčné časy.“ V článku deset řeší panovnice prodej upytlačené zvěřiny a ryb na černém trhu. Na základě tohoto patentu měla vrchnost – rychtář ke každé ulovené zvěři vydat doklad o jejím původu. V článku 12 panovnice nařizuje svým podřízeným zvýšit kontrolu hostinských zařízení s cílem odhalení zvěřiny bez příslušného osvědčení uvedeného pod článkem 10. Přistižený šenkýř měl být potrestán uložením pokuty a zabavením neoznačené zvěřiny. V článku 13 je povinnost vrchnosti zabavit všem mlynářům, sedlákům, vinařům a dalším prostým lidem všechny střelné zbraně. Výjimku měli jen mlynáři na samotách, kteří k obraně před lapkami a zloději mohli vlastnit jednu karabinu.

V článku 15 je panovnicí stanoveno, že urozené osoby vrchnost a myslivci mohou v Českém království nosit zelené oděvy. Ostatní osoby pohybující se v zeleném oděvu po lesích měli být trestáni peněžitou pokutou nebo vězením. V článku 19 je upravena situace, kdy přišel pytlák do hospody. Prikazovalo

¹¹²⁾ Národní Archiv, Sběrka patentů SÚA v Praze č. 1508

hostinskému upozornit na to ihned vrchnost nebo vesnického rychtáře. V článku 21 je upravena tzv. „první rána“. Myslivec nemusel čekat na první ránu ze strany pytláka, když jej přistihl při pytláčení. Pakliže se dal pytlák na útěk, mohl po něm vystřelit s tím, že měl mířit na dolní část těla – na nohy. Konečně v článku 22 byl upraven postup při zadržení pytláka. Pytlák měl být po zadržení předán vrchnosti a následně do 24 hodin odevzdám hrdelnímu soudu. Společně s pytlákem měly být předloženy důkazy pytláctví – výpovědi svědků, zadržené zbraně a další doklady popisující jak k zadržení pytláka došlo.

Osvícenecký postoj k právu a řízení celé monarchie za vlády Marie Terezie převzal její syn, též významný reformátor Josef II. (1780-1790), Přes velké protesty mocné šlechty prosadil dne 28. 2. roku 1786 vydání loveckého řádu – všeobecného honebního patentu,¹¹³⁾ který změnil poměry v legalizaci lovu a provozování myslivosti na celém území Rakousko - uherské monarchie. V tomto loveckém řádu, který je svým rozsahem, na tehdejší poměry velmi obsáhlý – jedná se celkem o 30 paragrafů, ve kterých popisuje možnosti lovu a tresty při neoprávněném lovu – tedy pytláčení. Průlomovým ustanovením je především ustanovení § 1. V tomto paragrafu Josef II. povoluje majitelům loveckého práva lovit kdykoliv jakoukoliv zvěř. Lovci nejsou omezováni jak stářím zvěře tak především dobou hájení či jinými výjimkami, které již v té době byly časté. Jednalo se například o to, že vysokou zvěř mohli lovci skolit jen se souhlasem pána – šlechtice, který vlastnil honební pozemky. V tomto ustanovení se projevila především ta skutečnost, že Josef II. sám aktivně nelovil, zabýval se ekonomickými stránkami spravování monarchie, kdy jeho prioritou bylo zemědělství.

Obrovské početní stavy lesní zvěře především černé (prase divoké) decimovaly sedlákům výnosy obilí, jakož i dalších plodin a proto Josef II. řešil tento problém právě výše uvedeným nařízením. Jednak povolil oprávněným

¹¹³⁾ Národní Archiv, Sběrka patentů SÚA v Praze č. 2119

lovcům lov, čímž si získal sympatie široké veřejnosti a dále eliminoval množství škod, které lesní zvěř způsobovala. V ustanovení § 3 všeobecného honebního patentu Josef II. dokonce zakazuje chov černé zvěře mimo ohrady – dnešní obory a volně se pohybující divočáky považuje za škodnou, právo lovu má tedy jakýkoliv lovec. Dokonce v případě, že by myslivci bránili jakýmkoliv způsobem vybití černé zvěře mimo ohrady, následovala sankce – pokuta 25 dukátů + náhrada škody, kterou černá zvěř způsobila.

V roce 1800 došlo ke zmírnění trestů pro pytláky, a to rozhodnutím apelačního soudu, kdy došlo k zrušení hrdelních trestů a zákazu střílet po pytlácích či osobách při pychu. Tímto rozhodnutím již soud jasně ukázal, že není možné pokračovat v principech zvykového práva, které se užívalo ve středověku a zájmy panovníka byly postaveny výše než životy poddaných osob. Rozhodnutím apelačního soudu nebylo možné již vzít beztrestně spravedlnost do vlastních rukou a přistiženého pytláka na místě zastřelit či vážně zranit, ale bylo nutné jej eskortovat k soudnímu řízení.

Z historie potírání pytláctví na území monarchie Rakouska – Uherska v 19. století jsou známa nařízení pro četnictvo lombardského pluku, kdy mezi základní úkoly a povinnosti tehdejšího četníka na území monarchie mimo jiné patřilo zadržovat všechny podezřelé osoby včetně lesních škůdců – pytláků. V roce 1848 vydává císař František Josef I. v Olomouci Říšský patent o myslivosti č. 154, který spojil právo myslivosti s vlastnictvím půdy. Honitby se počínají dělit na honitby vlastní a společenstevní. Zavádí se nové techniky lovu: šoulačka, čekaná, slídění, lov na újedi, vábení, společné hony, kruhová leč, ploužení, naháňky apod.

Za doby 1. republiky bylo četnictvo dokonce za přistižení pytláka přímo odměňováno. Zprvu platil oběžník ministerstva zemědělství, resp. Ústředního ředitelství státních lesů a statků číslo 76/1932), který byl vydán proti rozmáhajícímu se pytláctví. Podle něj mohla být četníkům, přistihnuvším

pytláka s ulovenou nebo chycenou zvěří, tato ponechána zdarma, popřípadě za polovinu prodejní ceny. Na zárok ministerstva zemědělství bylo toto později odvoláno a novým oběžníkem, číslo 70/1933 stanoveno, že v uvedených případech není námitek proti odprodeji zvěřiny četníkům za ceny stanovené pro zaměstnance podniku Státní lesy a statky.¹¹⁴⁾

K další změně v právní úpravě v trestání pytláctví na území České republiky došlo až v roce 1947, kdy vstoupil v platnost zákon č.225/1947 Sb., kterým byla myslivost zpřístupněna široké veřejnosti po splnění předepsaných náležitostí, především složení řádné myslivecké zkoušky. „Rovněž tak, již v této době zákonodárce myslel na ochranu honiteb a proto nařídil, že na každých 500 ha honitby musí být ustanovena myslivecká stráž, která měla statut veřejného činitele a požívala tedy ochrany dle trestního zákona. Mezi jinými oprávněními mohl člen myslivecké stráže zadržet osoby, které v honitbě přistihl se střelnou zbraní nebo s jinou loveckou výstrojí bez oprávnění nebo při neoprávněném zásahu do výkonu práva myslivosti, odebrat jim zbraň, ulovenou zvěř i loveckého psa a vykázat je z honitby.“¹¹⁵⁾

K významné změně došlo v roce 1961, kdy zákonodárce vypracoval nový trestní kodex - zákon číslo 140/1961 Sb., kde však již ustanovení o trestném činu pytláctví chybělo, protože zákonodárce vzhledem k možnosti obywatelstva stát se členy Československého mysliveckého svazu předpokládal, že pytláctví již nepředstavuje společenský problém, což se ovšem v dalších letech nepotvrdilo. Zákonodárce se proto pokusil nedobrou situaci kolem pytláctví vyřešit a do zákona o přečinech číslo 150/1969 Sb.¹¹⁶⁾ znovu vložil v paragrafu 4 ustanovení o trestní odpovědnosti toho, kdo neoprávněně zasáhne do práv myslivosti nebo do výkonu rybářského práva.

¹¹⁴⁾ Macek, P., Uhlíř, L.: Dějiny policie a četnictva II, Praha: Police History, 1999. str. 85.

¹¹⁵⁾ Srovnej: Němec, M.: Postup policie při odhalování, vyšetřování a předcházení pytláctví, 1. vydání, Praha: Policejní akademie České republiky, 2002. str.2.

¹¹⁶⁾ Zákon č. 150/1969 Sb., o přečinech, zrušený k 1. 7. 1990

Po revolučním roce 1989 došlo v roce 1990 ke zrušení mnoha zákonů a ustanovení a toto se dotklo i zákona o přečinech, což ještě nebylo takové neštěstí, ale daleko horší bylo, že zákonodárce zrušil i ustanovení, která postihovala pytláctví a poskytovalo tak ochranu zvěři a rybám před neoprávněným lovem. Jde o typický příklad necitlivosti zákonodárců při posuzování jednotlivých údajně ne demokratických zákonů a jejich jednotlivých ustanovení.

Po zrušení trestní odpovědnosti toho kdo pytláčí, bylo možné pytláka postihnout jen za přešupek ve správním řízení anebo při prokázání majetkové škody nejméně 2.000,-Kč způsobené pytláčením skutek kvalifikovat jako trestný čin krádeže dle § 247 odst.1 písm. a) trestního zákona.¹¹⁷⁾

Tato situace, kdy bující protiprávní jednání nebylo dle zákonodárce pro společnost natolik nebezpečné, aby jeho pachatel byl trestně odpovědný, nemohla trvat donekonečna, proto novelou zákona čísla 290/1993 Sb. s účinností od 1. ledna 1994 bylo pytláctví opět včleněno do trestního zákona pod § 178a trestního zákona, ale jeho zákonná úprava byla doslova tristní. Po novele trestního zákona v roce 1993 byla skutková podstata trestného činu pytláctví v § 178a trestního zákona formulována natolik nepřesně a nepatříčně, že pytláky k páchání této trestné činnosti spíše ponoukala, než aby působila jako hrozba jejich protiprávního jednání a od pytláčení je odrazovala. Bližší rozbor skutkové podstaty tohoto zákonného ustanovení jsem již provedla v oddíle s názvem legislativní vývoj trestného činu pytláctví, proto se jím již dále nebudu zabývat.

Neudržitelné podmínky, které byly zákonodárcem vytvořeny nedokonalým vymezením formálních znaků skutkové podstaty trestného činu pytláctví, měly za následek prudký rozvoj této trestné činnosti, protože pytláci jako i jiní pachatelé mají většinou přehled o tom, co jim za protiprávní jednání hrozí a jak

¹¹⁷⁾ § 247 odst. 1 písm. a) zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon ve znění pozdějších předpisů

se takovému to postihu nejlépe vyhnout. Neudržitelnou situaci zákonodárce vyřešil v roce 1998, kdy došlo k novele ustanovení § 178a trestního zákona¹¹⁸⁾, která je v platnosti do současné doby. Právní rozbor tohoto ustanovení trestního zákona jsem detailně popsala a okomentovala v předešlé kapitole, proto jej již nebudu opakovat.

Ke kapitole o historii a vývoji pytláctví na území České republiky bych chtěla dodat, že tato specifická trestná činnost byla páchána, a to i z vášně již za dob raného feudalismu. Obrovský rozmach pytláctví nastal až ve dvacátém století, kdy vlivem zběsile rychlého vědecko-technického pokroku je příroda a ekologie obecně stále více ohrožována. Pytláctví je v současnosti daleko nebezpečnějším tématem, které ovlivňuje náš život, než tomu bylo kdykoliv v minulých dobách.

¹¹⁸⁾ §178a zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon - novelizován zákonem č. 92/1998 Sb.

Resumé

Ve své práci jsem chtěla především přiblížit problematiku trestného činu pytláctví, se kterou se široká veřejnost setkává jen vzácně. Především jsem se v této práci pokusila rozebrat toto ustanovení trestního zákona z pohledu trestního práva hmotného. Snažila jsem se upozornit na problematiku páchání pytláctví na území České republiky a podrobně popsat zákonné znaky skutkové podstaty trestného činu pytláctví.

Nemohla jsem samozřejmě vynechat exkurz do historie, protože pytláctví patří mezi protiprávní jednání s bohatou minulostí, která sahá až do doby raného středověku a je spojena s dělením společnosti podle vlastnického práva, což je dle mého názoru velmi zajímavé téma. Především v pasážích kapitoly historie pytláctví je výborně vidět, že panovníci a jejich právní poradci byli schopni vytvořit normy – patenty, které jsou aktuální i v dnešní době. Mnoho historických dokumentů, které se týkají pytláctví, by se v současné legislativě dalo efektivně využít. Samozřejmě, že nemám na mysli hrdelní tresty či torturu, kterou museli pytláci při přistižení při neoprávněném lovu absolvovat, nicméně například ustanovení o dlouholetých žalářích pro organizované pytlácké bandy, vydané v patentu panovnice Marie Terezie by měla určitě znaky aktuálnosti i dnes.

Rovněž jsem se v jednom z oddílů této práce pokusila shrnout právní předpisy, které se trestného činu pytláctví dotýkají, a které se primárně zabývají ochranou zvěře nebo ryb. Dále jsem se věnovala i legislativnímu vývoji trestného činu pytláctví, který prošel velmi bouřlivým vývojem. Na začátku 90. let minulého století bylo období, kdy pytláctví nepatřilo do trestního zákona, neoprávněný lov zvěře nebo ryb byl postihován pouze jako přestupek.

Nemohla jsem se ve své práci, která se týká pytláctví z pohledu trestního práva hmotného vyhnout popisu stop, způsobu páčání a vyšetřování z hlediska kriminalistiky, protože obě nauky spolu úzce souvisí a dokonce se vzájemně prolínají. Především problematiky motivu páčání pytláctví, vytváření a zajišťování kriminalistických stop a stanovení kriminalistických verzí jsou nezbytné pro vyšetřování pytláctví a úspěšné objasnění celého případu.

V neposlední řadě jsem se v kapitole 1, v oddíle I.III věnovala v současné době velmi frekventované otázce, totiž kodifikaci trestního zákoníku, která nabývá účinnosti dne 1. 1. 2010. Především se jedná o průlomovou definici trestného činu, kdy se protiprávní jednání již neposuzuje podle formálně materiálního pojetí, ale pouze podle zákonných znaků skutkové podstaty, tedy pojetí formální, které je společensky škodlivé.

Nakonec jsem samozřejmě nemohla vynechat změněnou skutkovou podstatu trestného činu pytláctví, která je upravena jak v základní tak v kvalifikované části.

Závěrem chci pouze dodat, že jsem se pokusila ve své práci provést, komplexní náhled do trestné činnosti páchané v naší přírodě, tedy pytláctví. Doufám, že nový trestní kodex přinese, co se týče boje s pytláky nové možnosti, jak s pytláctvím bojovat a především tak apeluji na úředníky, kteří budou vést správní řízení při podezření z přestupku při neoprávněném lovu zvěře nebo ryb. Těchto jednání vzhledem k formálnímu pojetí trestního zákona totiž zcela jistě markantně přibude a bude tak záležet na pověřených obcích a magistrátech obcí, jak se vyrovnají se zvýšeným počtem těchto přestupků na úseku myslivosti a ochrany přírody.

Summary

In my work I would like to put near the problems of criminal offence of poaching, with which the general public meets very rarely. First of all, in this, work I tried to take into parts this provision of criminal law from the sight of material criminal law. I tried to draw attention to problems of poaching commission in the Czech Republic and to describe in details the legal signs of factum of poaching delict.

I could not, of course, to leave out excursion into history, because poaching belongs among unlawful conducts with a very rich history, which ranges back until at Early Middle Ages and it is linked with dividing of society according property right, and in my opinion it is a very interesting topic. First of all in the parts of historical chapter of poaching is well seen, that rulers and their counsellors were able to create specifications – patents, which are up-to-date (actual) nowadays. Many historical documents, which concern to poaching, would be used effectively in present-day legislation. Of course, I do not mean capital punishments or torture, which the poachers had to pass at apprehension at unlawful hunting, nevertheless for example, provision about longtimed prisons for organized poaching groups, expended in patent of the ruler Maria Terezia would have actual signs nowadays.

Also I tried to draw up in one of the chapters of this work the legal regulations, which concern to poaching delict, and which primary conversant in protection of game and fish. Further I applied myself also to legislative development to poaching delict, which passed off a very rough progress. At the beginning of 90s in the last century, when poaching did not belong to criminal law, unlawful hunting of game or fish was held liable only as offence.

I could not in my work, which concerns to poaching from the sight of a material criminal law, bend out of description of clues, the way of commission and

investigation in light of criminalistics because both theories are closely associated together and are even interconnected. First of all the problem of motive of poaching delict, the formation and ensurance of criminalistics clues and determination of criminalistics versions are necessary for investigation of poaching and of successful clarification of the whole case.

At not least I applied myself in the first chapter part I.III very frequented question nowadays, that is codification of criminal code, which takes effect on the 1.1. 2010. Above all it acts about failure definition of penal act, when the lawful conduct is not already judged according to formally material conception, but only according to lawful signs of factum, so formal conception, which is socially harmful.

At the end of course I could not leave out the changed factum of poaching delict, which is modified as in basic so in qualified part.

In fine I would like to add, I hope, that if the reader reads carefully my work, he will have definite point of view in criminality committed in our nature, so in poaching. I hope, that the new criminal codex will bring, concerning to fight with poachers new possibilities, as with to fight with poaching, and above all I invoke on officers, who will lead administrative procedure at suspicion from offence at unlawful hunting of game and fish. Number of these acts according to formal conception of criminal law will significantly increase and it will matter on entrusted villages and on the municipal authorities of villages, how they will face with raising number of these offences on the section of hunting and nature protection.

Literatura:

- Novotný, F.: Trestní právo hmotné, 2. vydání, Plzeň, Vydavatelství a nakladatelství Oldřich Čeněk, s.r.o., 2007.
- Chmelík, J. a kolektiv: Ekologická kriminalita a možnosti jejího řešení, 1. vydání, Praha, Linde Praha, a.s., 2005.
- Solnař, V.: Systém československého trestního práva. Základy trestní odpovědnosti, 1. vydání, Praha, Academia, 1972.
- Šámal, P., Púry, F. a Rizman, S.: Trestní zákon – komentář, 3. vydání, Praha, C.H. Beck, 1998.
- Jelínek, J. a kol.: Trestní právo hmotné, Obecná část. Zvláštní část. 1. vydání, Praha, Leges, 2009.
- Císařová, D., Fenyk, J. a kol.: Trestní právo procesní. 4. vydání, Linde, Praha, 2006 .
- Kratochvíl, V. a kol.: Trestní právo hmotné, obecná část, 2. vydání, Brno, Masarykova univerzita v Brně, 1996.
- Němec, M.: Postup policie při odhalování, vyšetřování a předcházení pytláctví, 1. vydání, Praha: Policejní akademie České republiky, 2002.
- Trávníček, F: Slovník jazyka českého, 4. přepracované a doplněné vydání, Praha: Slovanské nakladatelství, 1952.
- Všeobecná encyklopedie ve čtyřech svazcích, 4. díl, 1. vydání, Praha: Nakladatelský dům OP Diderot, 1998.
- Čechura, V., Novák, R., Vaněk, J.: Komentář k zákonu o myslivosti, Praha: Vydavatelství Jiří Flégl - VEGA, 2002.
- LIŠKA, P.: Udělali si sami. 1. vydání, Praha: Mladá fronta, 2008.
- Musil, J., Konrád, Z., Suchánek, J. : Kriminalistika, 1. vydání, Praha: C.H.Beck, 2001.
- Švestka J., Jehlička, O., Škárová, M. a kol.: Občanský zákoník komentář, 10. vydání, Praha: C.H.Beck, 2006.
- Novotný, O., Zapletal, J. a kol.: Kriminologie. 2. vydání. Praha: ASPI Publishing, 2004.

- Ottův slovník naučný, Encyklopedie obecných vědomostí, dvacátýpátý díl, fotoreprint původního vydání z roku 1906, Praha: Agro, 2002.
- Penzum - základy znalostí z myslivosti: (i pro studující, kteří se připravují ke všem druhům mysliveckých zkoušek), 6. vydání, Praha: DRUCKVO s.r.o., 2004.
- Drobník, J., Damohorský, M.: Zákony k ochraně životního prostředí a předpisy související, 3. vydání, Praha: C.H.Beck, 1999.
- Malý, K.: K českému trestnímu právu 15. – 16. století, 1. vydání, Praha: Nakladatelství Československé akademie věd, 1962.
- Žemlička, J.: Čechy v době knížecí (1034 – 1198), 1. vydání, Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1997.
- Jančářová, I.: Mezinárodní smlouvy na ochranu životního prostředí, Vybrané otázky, 1. vydání, Brno: Masarykova univerzita, Brno, 1997.
- Chadt - Ševětínský, J. E.: Dějiny lovu a lovectví v Čechách, na Moravě a ve Slezsku, 1. vydání, Louny: nakladatelství Chadt, 1909.
- Macek, P., Uhlíř, L.: Dějiny policie a četnictva II, Praha: Police History, 1999.
- Malý, K., Janiš, D., Pánek, J: Vladislavské zřízení zemské a počátky ústavního zřízení v Českých zemích: (1500-1619): sborník příspěvků z mezinárodní konference konané ve dnech 7. – 8. prosince 2000 v Praze, 1. vydání, Praha: Historický ústav Akademie věd České republiky, 2001.
- Pekárek, M. a kol.: Ekologická újma a právní odpovědnost, Sborník příspěvků z konference, Brno: Masarykova univerzita, 1993.
- Verbík, A.: Černé knihy práva loveckého na hradě Buchlově, 1. vydání, Brno: nakladatelství Blok, 1976.
- Národní Archiv, Sbírka patentů SÚA v Praze č. 465.
- Národní Archiv, Sbírka patentů SÚA v Praze č. 466.
- Národní Archiv, Sbírka patentů SÚA v Praze č. 1508.
- Národní Archiv, Sbírka patentů SÚA v Praze č. 2119.
- AČ V., 1862, str. 250-252.
- AČ I., 1842, str. 472 (bod VII str. 155 – 175).

Články:

- Randa, A.: Právo vlastnické. A.1.a. Chycení zvířat. Dostupné z ASPI, identifikační číslo LIT9CZ.

Judikatura /Rozhodnutí soudů :

- Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 24. 4. 1997, sp. zn. 2 Tzn 19/1997. Dostupné ze Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu, publikační číslo R 1/1998, str. 5.
- Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 29. 10. 2002, sp. zn. 25 Cdo 1753/2002. Dostupný ze Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu, svazek 4, ročník 2003, publikační číslo 35/2003, str. 285.
- Rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 18. 8. 1994, sp. zn. 4 To 548/1994 . Dostupné ze Soudních rozhledů, svazek 2, ročník 1995, str. 47.
- Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 24. 3. 2005, sp. zn. 8 Tdo 196/2005. Dostupné z ASPI, identifikační číslo JUD90812CZ
- Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 27. 5. 2004, sp. zn. 32 Odo 157/2003. Dostupné z ASPI, identifikační číslo JUD39115CZ.

Internet:

- Pozor na maso z ciziny. Může zabít. iDnes. [cit. 13. 7. 2009]. Dostupné z http://zpravy.idnes.cz/pozor-na-maso-z-ciziny-muze-zabit-dqq-/domaci.asp?c=A090615_230830_domaci_lf.
- Údajný největší pytlák je volný. Je to vášeň, řekl . [cit. 10. 8. 2009]. Dostupné z http://www.lidovky.cz/udajny-nejvetsi-pytlak-je-volny-je-to-vasenreklfu0/ln_noviny.asp?c=A090120_000118_ln_noviny_sko&klic=229600&mes=090120_0

- Na člunu s rybářskou stráží. Policie České republiky – KŘP Východočeského kraje. [cit. 30.11. 2009]. Dostupné z <http://www.policie.cz/clanek/na-clunu-s-rybarskou-strazi.aspx>.
- Pytláci se budou klidně prohánět lesy a nikdo je nezastaví. Novinky.cz. [cit. 7.12. 2009]. Dostupné z <http://www.novinky.cz/krimi/186258-pytlaci-se-budou-klidne-prohanet-lesy-a-nikdo-je-nezastavi.html>.
- Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky v roce 2008 (ve srovnání s rokem 2007). Usnesení vlády české republiky ze dne 4. května 2009, č. 593. [cit. 30.11. 2009] Dostupné [http://kormoran.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/6DFE372AE0102BC7C12575A8004335A7/\\$FILE/593%20uv090504.0593.pdf](http://kormoran.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/6DFE372AE0102BC7C12575A8004335A7/$FILE/593%20uv090504.0593.pdf).

Obsah

Prohlášení.....	2
Poděkování.....	3
Úvod	4
Kapitola 1.....	8
Současná zákonná úprava trestného činu pytláctví a související právní předpisy	8
I.I oddíl.....	8
Skutková podstata trestného činu pytláctví.....	8
I.II oddíl.....	21
Legislativní vývoj trestného činu pytláctví	21
I.III oddíl.....	25
Vývoj legislativy trestného činu pytláctví de lege ferenda	25
I.IV oddíl.....	34
Související právní předpisy s trestným činem pytláctví	34
I.V oddíl.....	40
Rozbor kvalifikované skutkové podstaty trestného činu pytláctví	40
I.VI oddíl.....	49
Výkon státní správy při boji s pytláctvím.....	49
Kapitola 2.....	56
Kriminalistická charakteristika pytláctví.....	56
II.I oddíl.....	57
Páchání pytláctví podle motivace pachatele.....	57
II.I.I.....	58
Pytlačení z důvodu získání finančního prospěchu.....	58
II.I.II.....	67
Pytlačení z důvodu získání lovecké trofeje.....	67
II.I.III.....	69
Pytlačení z důvodu požitku z lovu, lovecká vášeň.....	69
II.II. oddíl.....	71
Páchání pytláctví podle použitých prostředků	71
II.II.I.....	72
Pytláctví páchané pomocí střelných zbraní.....	72
II.II.II.....	75
Pytláctví páchané dalšími způsoby.....	75
II.III oddíl	76
Páchání pytláctví podle počtu pachatelů a jejich organizovanosti	76
II.IV oddíl.....	79
Význam rozborů způsobů páchání pytláctví	79
II.V oddíl.....	84
Metodika vyšetřování trestného činu pytláctví	84
Kapitola 3.....	98
Vývoj trestného činu pytláctví z historického pohledu	98
R e s u m é	112
Summary	114
Literatura:.....	116
Články:	118

Internet:.....	118
Obsah.....	120
Klíčová slova	122
Keywords in English:.....	122
Anotace:	122
Anotation:.....	122

Klíčová slova:

trestný čin – pytláctví- trestní řízení

Keywords in English:

criminal act – poaching – criminal proceedings

Anotace:

Rigorózní práce se zabývá trestným činem pytláctví zejména z pohledu právní úpravy účinné do dne 31.12. 2009, přičemž zohledňuje i související právní předpisy s trestným činem pytláctví. V rámci této práce je popsána i historická úprava tohoto trestného činu a jeho trestání. V rigorózní práci jsou podrobně rozebrány zákonné znaky skutkové podstaty trestného činu pytláctví včetně kvalifikované skutkové podstaty, jakož i postupy vyšetřování tohoto trestného činu z pohledu kriminalistiky. Rovněž je pracováno s odkazy do stávající praxe a na judikaturu soudů České republiky, jež se věnuje trestnému činu pytláctví. Pozornost je také věnována nové právní úpravě trestného činu pytláctví a problémy s tímto spojenými.

Anotation:

This rigorous work takes a close look at the criminal offence of poaching from the point of view of legal regulations, which will be enforced starting from 31st December 2009, along with additional related legal enactments and the historical details of this criminal offence and its punishment. This work also explores the specific details of poaching as a criminal offence, using qualified facts as well as methods of investigating from criminalistics point of view. We also study references to the current practice and several important case-law examples from courts of the Czech Republic, which discuss the criminal offence of poaching. Attention is also given to new legal regulations for poaching and problems connected with it.

